

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Anna Vrtělová Vladařová

Stavba coby kulturní památka

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Ing. Josef Staša, Cs.C

Katedra: Katedra správního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 18. 8. 2022

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval/a samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 173 823 znaků včetně mezer.

[Vlastnoruční podpis]

diplomantka

V Praze dne 18. srpna 2022

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucímu práce JUDr. Ing. Josefu Stašovi, Cs.c, za odborné vedení, cenné rady a připomínky. Dále bych chtěla poděkovat rodině a nejbližším kamarádům, kteří mi byli obrovskou podporou v tomto náročném období a nikdy ve mě nepřestali věřit.

Obsah

Úvod.....	1
1 Základní pojmy, prameny právní úpravy.....	3
1.1. Kulturní památka.....	3
1.2. Členění kulturních památek.....	4
1.3. Stavba.....	5
1.4. Stavebně právní instituty v souvislosti s památkovou péčí.....	6
1.4.1. Areál prohlášený jako kulturní památka.....	7
1.4.2. Stavba, která není kulturní památkou, ale nacházející se v památkově chráněných území.....	7
1.4.2.1. Památková rezervace.....	8
1.4.2.2. Památková zóna.....	9
1.4.3. Stavba coby kulturní památka.....	10
1.4.4. Ochranné pásmo kulturní památky.....	11
1.4.5. Stavba, která není kulturní památkou, ale jejíž součástí je kulturní památka.....	12
1.4.6. Pozdě zapsané kulturní památky.....	13
1.5. Prameny právní úpravy.....	14
1.5.1. Ústava a Listina základních práv a svobod.....	15
1.5.2. Zákon o státní památkové péči.....	16
1.5.3. Stavební zákon.....	17
1.5.4. Správní řád a ostatní prameny.....	17
2. Státní správa na úseku památkové péče.....	19
2.1. Ministerstvo kultury.....	19
2.2. Výkonný orgán dle zákona o státní památkové péči.....	20
2.2.1. Historie výkonných orgánů.....	20
2.2.2. Krajský úřad.....	20
2.2.3. Obec s rozšířenou působností.....	21
2.3. Odborný orgán.....	21
2.4. Kontrolní orgán.....	22
2.5. Formy správní činnosti.....	23
2.5.1. Abstraktní akty.....	23

2.5.2. Opatření obecné povahy.....	24
2.5.3. Správní akty.....	25
2.5.4. Faktické zásahy.....	25
2.5.5. Veřejnoprávní smlouvy.....	25
2.5.6. Neregulativní úkony.....	26
2.6. Správní dozor.....	26
3. Řízení o prohlášení stavby za kulturní památku.....	29
3.1. Zahájení řízení.....	29
3.2. Průběh řízení.....	30
3.3. Rozhodnutí v řízení o prohlášení stavby za kulturní památku.....	35
3.4. Opravné prostředky, dozorčí prostředky.....	36
3.4.1. Opravné prostředky proti nepravomocnému rozhodnutí.....	37
3.4.1.1. Rozklad.....	37
3.4.2. Opravné prostředky proti pravomocnému rozhodnutí.....	39
3.4.2.1. Přezkumné řízení.....	39
3.4.2.2. Žaloba proti rozhodnutí správního orgánu.....	40
3.4.2.3. Kasační stížnost.....	41
4. Řízení o zrušení prohlášení stavby za kulturní památku.....	43
4.1. Zahájení řízení k zrušení prohlášení stavby za kulturní památku.....	43
4.2. Řízení k zrušení prohlášení stavby za kulturní památku.....	43
4.3. Rozhodnutí v řízení zrušení prohlášení stavby za kulturní památku.....	45
4.4. Opravné prostředky, dozorčí prostředky.....	46
4.4.1. Opravné prostředky proti nepravomocnému rozhodnutí.....	46
4.4.1.1. Rozklad.....	46
4.4.2. Opravné prostředky proti pravomocnému rozhodnutí.....	47
4.4.2.1. Přezkumné řízení.....	47
4.4.2.2. Žaloba proti rozhodnutí správního orgánu.....	48
4.4.2.3. Kasační stížnost.....	48
5. Obnova stavby prohlášené za kulturní památku.....	50
5.1. Definice pojmu obnova.....	50
5.1.1. Údržba kulturní památky.....	50
5.1.2. Oprava kulturní památky.....	51
5.1.3. Rekonstrukce kulturní památky.....	52
5.1.4. Restaurování kulturní památky.....	53

5.1.5. Jiná úprava na kulturní památce.....	54
5.1.6. Zásah do prostředí kulturní památky.....	55
5.1.7. Odstranění stavby, tzv. černé.....	56
5.2. Procesní postupy při obnově kulturní památky.....	57
5.2.1. Zahájení řízení.....	57
5.2.2.Závazná stanoviska dotčených orgánů.....	58
5.2.3.Závazné stanovisko odboru památkové péče.....	59
5.2.4. Stavební řízení.....	60
5.2.5.Stavební povolení	60
5.2.6. Odvolání.....	62
6. Zdroje ohrožení.....	63
6.1. Ohrožení vlastníkem památky.....	63
6.2. Ohrožení osobou odlišnou od vlastníka.....	64
6.3. Řízení o ohrožení kulturní památky.....	64
7. Přestupky.....	66
7.1. Skutkové podstaty přestupků na úseku památkové péče.....	67
7.1.1. Provádění obnovy na kulturní památce bez závazného stanoviska.....	67
7.1.2. Ohrožování, poškozování kulturní památky.....	68
7.2. Přestupkové řízení.....	69
7.3. Rozhodnutí o přestupku.....	71
7.4. Správní tresty.....	72
7.4.1. Pokuta.....	72
Závěr.....	75
Seznam zkratk	
Seznam použitých zdrojů	
Seznam literatury	
Seznam internetových zdrojů	
Seznam použitých právních předpisů	
Seznam judikatury	
Abstrakt	
Abstract	

Úvod

Přední český spisovatel Karel Jaromír Erben je znám nejen pro svoje sbírky básní a pohádek, ale zároveň je také autorem výroku „*Potud národ svůj, pokud šetří svých památek*“¹ V tomto výroku je řečeno vše, co je zapotřebí zmínit ve vztahu jednotlivců (tvořících národ) ke kulturním památkám. Máme to štěstí, že žijeme na území České republiky, která je bohatá na kulturní památky. Vzpomeňme si na většinu měst, vesnic i malých osad, skoro v každé z nich nalezneme kulturní památku. Ve většině z nich nalezneme kulturní památku. Abychom je ale stále mohli nalézt a obdivovat, musí dané kulturní památky požívat legislativně upravené ochrany garantované státem

Autorka si dala za cíl této práce charakterizovat stavby, které jsou za kulturní památky prohlášené a které neleží v chráněných územích. Zároveň si dala za úkol popsat a i hodnotit, jak je v právní úpravě obsaženo řízení o prohlášení kulturních památek, zrušení prohlášení kulturních památek, ale zároveň i jaká jsou úskalí stavby coby kulturní památky v době jejího „života“.

V první kapitole je seznamováno se základními pojmy, které budou sloužit po dobu celé diplomové práce, zároveň se také vyčleňuje, jaký institut bude stěžejním a hlavním v následujících kapitolách. Zároveň zde autorka také zmiňuje problematiku tzv. pozdě zapsaných kulturních památek, jež jsou častou příčinou různých sporů. V druhé polovině kapitoly je kladen důraz na prameny právní úpravy, které budou po celou dobu diplomové práce nejrelevantnější a zároveň je kladen cíl je zhodnotit.

V druhé kapitole je kladen důraz na státní správu, to znamená na správní orgány, vykonávající ochranu nad kulturními památkami, jaké mají pravomoci v konkrétních věcech a zároveň jaké jsou vztahy mezi danými orgány. Autorka si pokládá otázku, zdali jsou takovéto vztahy a pravomoci správné, či zda by v daném případě nebyla možnost určitého zlepšení. Závěr dané kapitoly je ponechán formám správní činnosti na úseku památkové péče a jejich příklady.

1 *Přátelé poesie národní!* Ohlas od Nežárky 5, 1875, č. 27, s.213

Třetí kapitola pojednává o řízení, které vede k prohlášení stavby za kulturní památku, jak je řízení zahájeno, kdo může být účastníkem řízení, jaký je průběh daného řízení, konec daného řízení a zároveň i opravné, či dozorčí prostředky. Autorka v této kapitole popisuje zejména účastníky řízení, jaké mají práva a povinnosti a zároveň je zde snaha nastínit povinnosti vlastníka stavby po prohlášení stavby za kulturní památku.

Čtvrtá kapitola je zaměřena na řízení, které vede ke zrušení prohlášení stavby za kulturní památku, zároveň zde hodnotí mimořádně závažné důvody, díky kterým dané řízení by mohlo být úspěšné. Spolu s tím zdůrazňuje výčet osob, které se mohou stát účastníkem daného řízení. Konec kapitoly je věnován opravným prostředkům v řízení. Dané opravné prostředky jsou přibližovány na základě skutečného případu Hadích lázní.

Pátou kapitolu autorka věnovala obnově stavby, která je prohlášená za kulturní památku, hned na úvod kapitoly si dala za cíl definovat daný termín, jak je, popř. zdali je legislativně upraven a jeho podmnožiny. Spolu s tím si autorka dává za povinnost objasnit i neurčité právní pojmy v této oblasti. Následně jsou zmíněny procesní souvislosti, které jsou spojené s obnovou řízení, zejména se stavebně právní úpravou. Autorka dále polemizuje nad postavením dotčených orgánů.

Šestá kapitola se zabývá zdroji ohrožení, které mohou působit na kulturní památku, jejich typy na základě osob, jež mohou danou památku ohrozit a zároveň popsání průběhu řízení o ohrožení kulturní památky. Autorka si zde klade za cíl seznámit s úskalím právě daného řízení.

V poslední části práce, v kapitole sedmé, se autorka bude zabývat přestupky. V této kapitole je seznámeno s přestupky, jako takovými, přičemž je zde kladen důraz na dva nejčastější přestupky, a pak je následně provedeno přestupkovým řízením. Závěrem této práce je zhodnocení dosažených poznatků.

1 Základní pojmy, prameny právní úpravy

Tato práce se bude zabývat, jak již název napovídá, stavbou coby kulturní památkou, avšak stavba je jenom jedna z podmnožin kulturní památky. I když je tato práce tak úzce vyhraněná je zapotřebí zmínit, alespoň památkou, i další termíny.

1.1. Kulturní památka

Je nasnadě definovat kulturní památku již v úvodu. V první řadě je třeba sdělit, že pojem kulturní památky je velice široký a složitý pojem, k jehož docílení je potřeba jej uchytit v několika rovinách. V platné právní úpravě nalezneme definici kulturní památky v ust. § 2 zákona č. 20/1987 Sb., Zákona o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „PamZ“): *„Za kulturní památky podle tohoto zákona prohlašuje ministerstvo kultury České republiky (dále jen „ministerstvo kultury“) nemovité a movité věci, popřípadě jejich soubory, které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako projevy tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické, a které mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem.“*² Zabředneme-li do historie, tak musíme zmínit „zakladatele“ Vídeňské památkové péče, ze které naše česká úprava vychází, v první řadě je to Alois Riegl, který definoval ve své knize *Moderní památková péče kulturní památku* takto: *„dílo lidské ruky, které bylo vytvořeno s cílem zachovat ve vědomí dalších generací stále živé a přítomné jednotlivé lidské skutky či osudy“*³. Jedna z prvních moderních českých definic vychází od Zdeňka Wirtha, zastávce analytické metody památkové péče, který v roce 1926 definoval kulturní památku jako: *„Památka v dnešním slova smyslu – řečeno všeobecně – je význačný předmět připomínající nám minulost bez ohledu na to, zda dalekou či blízkou, zda minulost přírody či člověka, národa či jednotlivce a bez ohledu na to, je-li to produkt přírody nebo umělý výtvar ruky lidské. Památkou může tedy býti každá věc, movitá i nemovitá, stará i nová, neživá i živá, jenom*

² § 2 zákona č. 20/1987Sb, Zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

³ RIEGL, Alois, HLOBIL, Ivo a Ivan KRUIS, ed. *Moderní památková péče*. Přeložil Tomáš HLOBIL. Praha: Národní památkový ústav, 2003. ISBN 80-86234-34-7.

*má-li ráz význačného dokladu minulosti, vyvolává-li v nás vzpomínku na minulou událost, činnost přírodní nebo lidskou, prostředí přírodní nebo historické atd*⁴, dále je třeba zmínit první snahu o kodifikaci památkové péče, která je veřejnosti známá jako Palečkova osnova z roku 1934, ve které kulturní památka byla definována: *památka jest buď movitý nebo nemovitý předmět, nebo skupina či soubor těchto předmětů vytvořený lidskou rukou nebo přírodou, také pomyslné výtvary ducha (písně, tance...) – musejí mít význam dějinný, umělecký a kulturní (objekty veřejného zájmu)*⁵. Následně byla definice kulturní památky změněna přijatým zákonem č. 22/1958Sb., zákon o kulturních památkách, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „ZOKP“) který slovo památka nahradil slovem statek a definoval jej následovně: *„Kulturní statek, který je dokladem historického vývoje společnosti, jejího umění, techniky, vědy a jiných oborů lidské práce a života, nebo jest jí dochované historické prostředí sídlištních celků a architektonických souborů, anebo věc, která má vztah k význačným osobám a událostem dějin a kultury.*“⁶ Pokud srovnáme všechny výše vypsané definice dostaneme se k pojmovým znakům kulturní památky, které přetrvávají skoro již 100 let, tj. za obligatorní znaky se považuje (i) hmotný výsledek lidské činnosti, (ii) který je nositelem památkové hodnoty.

1.2. Členění kulturních památek

Naše platná právní úprava rozděluje kulturní památky na nemovité a movité. Toto rozdělení pochází již ze samotné soukromoprávní definice věci, které podává ust. § 489 spolu s § 498 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „OZ“), přičemž věc je vše, co je rozdílné od osoby a slouží k potřebě lidí, za nemovitou věc se považují pozemky a podzemní stavby, jakož i věcná práva k nim a práva, která za nemovité věci prohlásí zákon a contrario movité věci jsou všechny věci, vyjma nemovitých. Za kulturní památky (ať již movité, či nemovité) se rozumí všechny objekty zapsané v Ústředním seznamu kulturních památek na základě prohlášení ministerstva kultury. Seznam nemovitých kulturních památek je veřejný, avšak seznam movitých památek je neveřejný z důvodu obavy zcizení. Do movitých kulturních památek řadíme umělecká díla malířská, stejně jako hudební díla, archeologické nálezy apod. I když tyto movité kulturní památky jsou dozajista zajímavým

⁴ PLACHT, Otto. *Příručka školské a osvětové správy*. Praha: Státní nakladatelství, 1934.

⁵ Ministerstvo školství a národní osvěty, *Osnova zákona o památkách*, Praha 1934.

⁶ § 2 odst. 1 zákona č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, ve znění pozdějších předpisů

tématem pro diplomovou práci, tato diplomová práce se bude věnovat výhradně nemovitým památkám, jejich širšímu rozdělení se zabývá bod 1.4. a násl. této práce. Spolu s tím musíme zmínit i národní kulturní památky, jejíž definici nalezneme v ust. § 4 odst. 1 PamZ jako: „*kulturní památky, které tvoří nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa, prohlašuje vláda České republiky nařízením za národní kulturní památky a stanoví podmínky jejich ochrany*“⁷. Těmito památkami jsou např. Pražský Hrad, Betlémská kaple, hrad Křivoklát, vila Tugendhat v Brně aj. Jak je v daném ustanovení zmíněno k národním kulturním památkám stanoví vláda podmínky jejich ochrany, s ohledem na tuto skutečnost se tato práce bude zabývat stavbami, které jsou „pouze“ kulturními památkami, a nikoliv národními kulturními památkami.

1.3 Stavba

Definici stavby nalezneme jak v soukromoprávní, tak i veřejnoprávní rovině. V soukromoprávní rovině nalezneme pojem stavba v ust. § 506 odst. 1 OZ: „*Součástí pozemku je prostor nad povrchem i pod povrchem, stavby zřízené na pozemku a jiná zařízení (dále jen „stavba“)* s výjimkou staveb dočasných, včetně toho, co je zapuštěno v pozemku nebo upevněno ve zdech“⁸, avšak jak na základě judikatury, tak i na základě ust. § 1 odst. 1 OZ nelze tuto soukromoprávní definici vykládat dle stavebních předpisů. Stěžejní definici pro stavební předpisy nalezneme v ust. § 2 odst. 3 zákona č. 183/2006 Sb., stave o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „StavZ“), ve kterém je uvedeno „*stavbou se rozumí veškerá stavební díla, která vznikají stavební nebo montážní technologií, bez zřetele na jejich stavebně technické provedení, použité stavební výrobky, materiály a konstrukce, na účel využití a dobu trvání. Dočasná stavba je stavba, u které stavební úřad předem omezí dobu jejího trvání. Za stavbu se považuje také výrobek plnící funkci stavby. Stavba, která slouží reklamním účelům, je stavba pro reklamu.*“⁹ Jak je patrné, nejde zde o aktivní či univerzální definici, ale pouze pro definici účelovou¹⁰. Jelikož zákon v tomto místě přiznává statut stavby

⁷ § 4 odst. 1 zákona č. 20/1987Sb, Zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

⁸ § 506 odst. 1 zákona č. 89/2012Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁹ § 2 odst. 3 zákona č. 183/2006Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰ MAREČEK, Jan. Komentář ke stavebnímu zákonu a předpisy související. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-703-0, str. 34

nejen celkovému dílu, ale i všem jeho následným rozšířením (tj. různé modernizace, přístavby, aj.), dále i výrobkům plnícím funkci stavby. K tomuto je zapotřebí rozvést rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 11. srpna 2020, č.j. 29 A 88/2017-100, ve kterém je následující: „*Takové to výrobky nejsou sice výsledkem stavební činnosti, tj. nevznikly stavební nebo montážní technologií, ale nejpodstatnějším charakteristickým znakem výrobku je jeho účel, který výrobek plní, a také zda se jedná o výrobek umístěný na určitém místě.*“.¹¹ Na základě zákona a judikatury lze dovodit, že pod pojmem stavby nalezneme všechna stavební díla, která jsou zřízena na pozemku se záměrem je tam dlouhodobě, popř. trvale nechat, a která plní funkci stavby.

1.4 Stavebně právní instituty v souvislosti s památkovou péčí

Do nemovitých kulturních památek, na základě ust. § 17 PamZ¹², řadíme všechny stavby, smírčí kříže, boží muka, solitérní sochy apod., které byly prohlášeny za kulturní památky. Toto vyjmenování je velice důležité, neboť tomu nebylo odjakživa. Největší změna od přijetí PamZ nastala, jakmile byl v roce 2012 přijat „nový“ občanský zákoník OZ, který znovu nastolil superficiální zásadu. V dřívější úpravě bylo k rozdělení nemovitých a movitých památek důležitý tzv. *pevný základ*. Pevným základem byla rozuměna část konstrukce stavby, která, která „zprostředkovává“ spojení stavby s pozemkem tak, že stavbu nelze bez zásahu do tohoto zákazu přemístit. S nástupem „OZ“ byl institut pevného základu již překonán, takže za nemovité památky jsou za současné legislativy brány všechny stavby, jak trvalé, tak i dočasné (viz výše.), které jsou prohlášeny za kulturní památky. S ohledem na superficiální zásadu je zapotřebí zmínit, že je zde dané prolomení a to tím, že může být prohlášena stavba za kulturní památku, ale nikoliv pozemek. Zářným příkladem toho jsou třeba kapličky v polích. I když se tato práce bude zabývat pouze stavbou coby kulturní památkou, je zde zapotřebí nastínit i ochranu areálu, který je prohlášený jako kulturní památka (viz bod 1.4.1). Dále je zapotřebí zmínit, že i stavby, které nejsou prohlášeny za kulturní památku mohou požívat zvláštní ochrany z hlediska práva. Jedním z nejzásadnějších kritérií je místo, kde se daná stavba nachází (viz. bod 1.4.2.). V daných případech ochrany ucelených souborů nemovitých památek (ať již jako areál, městská památková zóna/rezervace) hovoříme o plošné památkové

¹¹ Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 11.8.2020, č.j. 29 A 88/2017-100

¹² § 17 zákona č. 20/1987Sb., zákona o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

ochraně. Následně může požívat ochranu i stavba, jejíž součástí je nemovitá kulturní památka (viz. bod 1.4.3.).

1.4.1 Areál prohlášený jako kulturní památka

Platná právní úprava nezná zákonnou definici areálu. Musíme si tedy pomoci s judikaturou. Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí ze dne 21. dubna 2016 č.j. 2 As 322/2015-73 uvádí, že: *“...Areál prohlášený jako kulturní památka musí v dostatečné míře vykazovat znaky kulturní památky (zejména historicko-architektonický význam), přičemž památková hodnota areálu spočívá v jeho ochraně jako v celku“*¹³. Lze tedy s jistou nadsázkou říct, že pokud se na určitém ohraničeném území nachází více staveb, přičemž každá má nějaké jedinečné prvky s důrazem na historii, architekturu apod., a dohromady tvoří ustálený celek, pak hovoříme o areálu. Areál, který je prohlášený za nemovitou kulturní památku požívá tedy památkové ochrany (viz níže). Nejtypičtějším příkladem areálu prohlášeného za kulturní památku je areál Pražského hradu, který byl prohlášen **dokonce národní** kulturní památkou nařízením vlády ze dne 16. června 1999 pod č. 147/1999Sb. Nejnověji prohlášeným areálem je areál Nové scény ND, který byl prohlášen dne 22. července 2021 pod č.j. NPU-310/60382/2021.

1.4.2 Stavba, která není kulturní památkou, ale nacházející se v památkově chráněném území

Jak jsem již výše zmiňovala, ne všechny stavby, které nejsou prohlášené za kulturní památky, nemohou být chráněny památkovou ochranou. Důležitá je i lokalita, ve které se daná stavba nachází. Jako příklad lze uvést ust. § 128 odst. 6 StavZ, *“ O povolení odstranění stavby se vede řízení, pokud se ohlášený záměr odstranit stavbu nebo terénní úpravy týká nemovitosti, která není kulturní památkou, ale je v památkové rezervaci, památkové zóně nebo ochranném pásmu nemovité kulturní památky, národní kulturní památky, památkové rezervace, nebo památkové zóny, a závazné stanovisko státní památkové péče stanoví podmínky pro provedení tohoto záměru“*¹⁴ Podle tohoto ustanovení lze rozdělit dané lokality na (i) památkovou rezervaci, (ii) památkovou zónu

¹³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21.4.2016, č.j. 2 As 322/2015-73

¹⁴ § 128 odst. 6 zákona č. 183/2006Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů

a (iii) ochranné pásmo nemovité kulturní památky. Je to dáno tím, že zákonodárce bude dozajista více chránit stavby, které sice nesplňují požadavky pro jejich prohlášení za kulturní památku, ale nacházejí se v historickém centru Prahy než stavby stojící jako novostavby v nově budovaných satelitech. Pokud hovoříme o ochranném pásmu, tak hovoříme o dalším způsobu plošné ochrany, který má za cíl ochranu zvláště významné památky, kde hrozí zničení samotné kulturní památky ohrožením jejího okolí natolik širokého, že se již nedá hovořit o jejím prostředí. Dále je zapotřebí dodat, že „památkáři“ vyvíjejí snahu o celistvou ochranu daných chráněných území, důraz zde kladou nejen na urbanistickou strukturu, ale i na památkovou hodnotu zástavby.¹⁵

1.4.2.1 Památková rezervace

Památkovou rezervaci definuje §5 odst.1 PamZ jako: „*Území, jehož charakter a prostředí určuje soubor nemovitých kulturních památek, popřípadě archeologických nálezů, může vláda České republiky nařízením prohlásit jako celek za památkovou rezervaci a stanovit podmínky pro zabezpečení její ochrany. Tyto podmínky se mohou v potřebném rozsahu vztahovat i na nemovitosti na území památkové rezervace, které nejsou kulturními památkami.*“¹⁶ I když by se dalo na první pohled říct, že daná norma je spíše kvantitativního charakteru, když je zde použito slovní spojení „soubor nemovitých kulturních památek“, nelze absolutně říci, že památkovou rezervací může být pouze seskupení nemovitých kulturních památek ve větším množství. Pro prohlášení seskupení za památkovou rezervaci je zapotřebí nejméně dvou kulturních památek, ovšem je zde důležitá podmínka a to taková, že dané kulturní památky musí určovat charakter a prostředí daného území.¹⁷

V rezervacích památkáři dbají zejména na zachování celkového rázu historického prostředí, které se docílí zejména ochranou prvků, které vykazují historické, umělecké nebo uměleckořemeslné hodnoty (prakticky - kastlová okna, štuková výzdoba fasády...), a zároveň zabraňování umístování prvků, které svým charakterem narušují vzhled stavby – jeho architektonickou kompozici a významné detaily (v praktickém pojetí hovoříme o plastových oknech, reklamách, označování provozoven- šířeji o tzv. „vizuálním smogu“).

¹⁵ HORÁČEK, Martin. *Úvod do památkové péče*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4621-9.

¹⁶ §5 odst. 1 zákona č. 20/1987Sb, Zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷ VARHANÍK, Jiří. *Zákon o státní památkové péči: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-659-2, str. 28

Status památkové rezervace chrání kvalitní historickou architekturu, ale i podobu související (a třeba méně zdobné) zástavby. Rezervace je chráněna jako celek, tedy včetně podzemních prostor, a schválení proto podléhají i úpravy povrchů nebo vegetace. Velmi důležité je sledovat zachování panoramatu s hlavními dominantami.¹⁸

Na základě výše citovaného ustanovení vláda České republiky prohlašuje památkové rezervace, prostřednictvím nařízení. Vláda je však obligatorně povinna projednat záměr o prohlášení památkové rezervace s obcí, na jejíž katastrálním území se má památková rezervace nacházet, a to na základě ust. § 13 odst. 1 zákona č. 128/2000Sb., zákona o obcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „ObecZ“), neboť v něm je stanoveno, že Státní orgány a orgány kraje jsou povinni projednat s danou obcí návrh na opatření dotýkající se dané obce, přičemž prohlášení rezervace je jistě opatření, které se dané obce dotýká. Zákonodárce však již neupravuje situaci, kdy by obec s prohlášením nesouhlasila, v dané situaci zákonodárce počítá, že negativní postoj obce nemá žádné právní účinky. I přes tento rozkol je k dnešnímu dni na našem území evidováno 39 městských památkových rezervací a 61 vesnických památkových rezervací¹⁹, v tomto rozdělení je zapotřebí zmínit, že dané přívlastky zákon nezná, ale jsou uvedeny pouze pro lepší představu.

1.4.2.2 Památková zóna

Pokud stále zůstaneme u ochrany památek z hlediska místa, je zapotřebí zmínit i památkovou zónu. Její legální definici nalezneme v ust. §6 odst. 1 PamZ: *“ Území sídelního útvaru nebo jeho části s menším podílem kulturních památek, historické prostředí nebo část krajinného celku, které vykazují významné kulturní hodnoty, může Ministerstvo kultury po projednání krajským úřadem prohlásit opatřením obecné povahy za památkovou zónu a určit podmínky její ochrany.”*²⁰ Jak vyplývá z jazykového a historického výkladu institut památkové zóny byl zaveden do českého právního řádu

¹⁸ Národní památkový ústav (nedatováno). Památkově chráněná území (online: cit. 2021-03-21).

Dostupné z [www:https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pamatkovy-fond/pamatkove-chranena-uzemi](https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pamatkovy-fond/pamatkove-chranena-uzemi)

¹⁹ Ibid 17, Národní památkový ústav (nedatováno). Památkově chráněná území (online: cit. 2021-03-21).

Dostupné z [www:https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pamatkovy-fond/pamatkove-chranena-uzemi](https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pamatkovy-fond/pamatkove-chranena-uzemi)

²⁰ § 6 odst. 1 zákona č. 20/1987Sb, Zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

později než památková rezervace. Do památkové zóny můžeme řadit i taková místa, která by nespádala do památkových rezervací. Zákon připouští plošnou ochranu i těm místům, kde se nevyskytují žádné kulturní památky (nebo jenom ojediněle), ale která jsou pro svojí historickou hodnotu výjimečná (např. místa, která byla v minulosti narušena nějakým rozsáhlým zásahem), nebo sem lze řadit i místa neobvyklého krajinného rázu, které však musí vykazovat potřebnou kulturní hodnotu.

Dalším rozdílem oproti památkové rezervaci je způsob vyhlášení památkových zón. Nejprve zde zákonodárce již neužívá slovo vyhlášení, ale prohlašování, ust. §6 odst. 2 PamZ sděluje, že podrobnosti o prohlašování památkových zón stanovuje zvláštní předpis²¹, tím zvláštním předpisem je myšlena prováděcí vyhláška Ministerstva kultury k PamZ vyhláška č. 66/ 1988Sb., vyhláška ministerstva kultury České socialistické republiky, kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987Sb., zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů ze dne 26. dubna 1988 (dále jako „*Vyhláška k PamZ*“), kde v ust. § 2 odst. 3 je pověřeno prohlašování právě Ministerstvo kultury²². Jednotčím prvkem jak památkové zóny, tak rezervace je mimo jiné sdělování záměru dané obci (viz výše). Jak bylo již řečeno výše s ohledem na snadnější dostupnost prohlášení památkové zóny je k dnešnímu dni na našem území evidováno 255 městských památkových zón a 215 vesnických památkových zón.²³

Závěrem je třeba sdělit, že jak na památkovou zónu, tak na památkovou rezervaci se fakticky vztahuje stejná ochrana a vztahují se na ně stejná práva a povinnosti, zejména jedná-li se o přestupcích (viz níže).

1.4.3 Stavba coby kulturní památka

Nejzazším pojmem, se kterým bude tato práce operovat je právě stavba coby kulturní památka. Jak již bylo výše nastíněno, pokud stavba vykazuje znaky kulturní památky, bude za ni prohlášena. Stejně jako ostatní kulturní památky se dotyčná stavba nestává kulturní památkou prohlášením, ale vydáním pravomocného rozhodnutí o prohlášení věci za kulturní památku. Aby byla daná stavba prohlášena za kulturní památku, musí vykazovat znaky uvedené v ust. §2 odst.1 PamZ. Na základě tohoto ustanovení nám

²¹ § 6 odst. 2 zákona č. 20/1987Sb, Zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

²² §2 odst. 3 vyhlášky č. 66/1988sb., vyhláška Ministerstva kultury České socialistické republiky provedení zákona ČNR o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

²³ Ibid 17, Národní památkový ústav (nedatováno). Památkově chráněná území (online: cit. 2021-03-21). Dostupné z [www:https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pamatkovy-fond/pamatkove-chranena-uzemi](https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pamatkovy-fond/pamatkove-chranena-uzemi)

vyplývá, že stavby, které jsou prohlášeny za nemovité kulturní památky můžeme dělit na (i) stavby, které jsou významnými doklady historického vývoje,... nebo jsou projevy tvůrčích schopností člověka, tudíž bychom sem mohli zařadit veškeré rotundy, kostely, barokní/rokokové/secesní aj. domy, které (většinou) již na první pohled vykazují odlišnosti od novodobých staveb- to jsou tzv. „architektonické památky“ , a (ii) tzv. „historické památky“, to jsou stavby, které mají přímý vztah k osobnostem a historickým událostem. Do této skupiny lze řadit zejména rodné domy významných historických osobností jak českých (např. rodný dům Karla Havlíčka Borovského v Havlíčkově Borové, rodný dům Jaroslava Haška v Praze, nebo rodný dům Jana Husa v Husinci atd.), tak i zahraničních (např. rodný dům Sigmunda Freuda v Příboru).

1.4.4 Ochranné pásmo kulturní památky

Jak jsem již několikrát zmiňovala kulturní památky, ať již movité, či nemovité požívají zvláštní památkové ochrany, aby bylo daného cíle dosaženo, ve většině případů u nemovitých kulturních památek existují tzv. ochranná pásma. Tyto ochranná pásma se v praxi nejčastěji užívají u národních kulturních památek. Ochranné pásmo má veřejnoprávní charakter, jak již vyplývá z ust. § 9 odst. 3 PamZ, který obsahuje všeobecný příkaz chránit kulturní památky a nezhoršovat jejich stav. O ochranném pásmu nám pojednává ust. § 17 odst. PamZ, i když nám legální definici nedává. Ochranné pásmo je vydáváno územní rozhodnutím o ochranném pásmu obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Dle doktríny je ochranné pásmo územím vymezené v okolí určitého objektu s cílem chránit tento objekt před nepříznivými vlivy z okolí nebo s cílem chránit okolí před nepříznivými vlivy, které mají původ v daném objektu. Objektem může být jednotlivá stavba nebo jednotlivý pozemek, ale také soubor staveb a pozemků anebo dokonce určité území jako celek.²⁴

Proto památkáři regulují na území ochranného pásma také stavební činnost a další zásahy tak, aby nebyly porušeny nebo ohroženy například panoramatické a dálkové pohledy na památkovou rezervaci či památkovou zónu²⁵. Ochranné pásmo by mělo zajistit dostatečný odstup potenciálně konfliktní nové výstavby od chráněných lokalit. Zatímco

²⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25.10.2018, čj. 2 As 51/2018-140

²⁵ Ibid 17, Národní památkový ústav (nedatováno). Památkově chráněná území (online: cit. 2021-03-21). Dostupné z [www:https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pamatkovy-fond/pamatkove-chronena-uzemi](https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pamatkovy-fond/pamatkove-chronena-uzemi)

hranice rezervací nebo zón bývají zpravidla přirozeně dány někdejšími hradebními obvody města (nyní městského jádra), nebo historicky daným obvody chráněné čtvrti, hranice ochranného pásma nelze vymezit podle jednotného návodu.²⁶ Problém s vymezením nalezneme pouze v ust. § 17 odst. 7 PamZ, že vymezení ochranného pásma stanoví obecně závazný právní předpis. Díky tomuto nejednotnému způsobu vymezení ochranného pásma lze s jistotou nadsázkou říct, že jinak se bude vymezovat ochranné pásmo na severu Čech a jinak na jižní Moravě. Zákodárce by dle mého názoru v další novele k zákonu měl na dané ustanovení pamatovat a určit specifické podmínky, popř. stanovit minimální/ maximální výměru ochranného pásma.

1.4.5 Stavba, která není kulturní památkou, ale jejíž součástí je kulturní památka

Dalším problémem, který se vyskytuje na našem území jsou případy, kdy pouze část stavby vykazuje znaky kulturní památky a je za ní také prohlášena. V daném případě je pouze daná část chráněna památkovou ochranou. Nejtypičtějším příkladem jsou smírčí kříže, které byly budovány zejména jako pamětní symbol boje proti zločinu. Jejich místo bylo vždy vybíráno buď na základě uctění památky oběti, nebo za účelem pokání pachatele. Za další typický příklad můžou být brány i sochy, různé reliéfy (viz. reliéf Petra Bezruče v Opavě) aj. V tomto případě se však dostáváme do nežádoucího stavu, neboť a contrario s ust. § 2 PamZ se za kulturní památky prohlašují jak movité, či nemovité věci, popř. jejich soubory²⁷. Zákodárce v daném ustanovení jeví svojí nevoli, aby byla pouze část, popř. součást věci prohlášena za kulturní památku, naopak dává najevo, že pouze věc jako celek musí být prohlášena za kulturní památku. To, že jsou i v dnešní době chráněny části některých věcí, je důsledkem památkové ochrany dle předcházejícího zákona ZOKP), který takovou (dílejší) ochranu věcí umožňoval.²⁸ Díky tomuto nepříznivému stavu nalezneme v PamZ i ust. § 42 odst. 1, které nám jasně sděluje, že kulturní památky zapsané do státních seznamů kulturních památek podle dřívějších právních předpisů se považují za kulturní památky podle tohoto zákona.²⁹

²⁶ HORÁČEK, Martin. *Úvod do památkové péče*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4621-9.

²⁷ § 2 zákona č. 20/1987Sb., zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

²⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17.1.2019, čj. 10 As 299/2017-41

²⁹ § 42 odst. 1 zákona č. 20/1987Sb., zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

1.4.6 Pozdě zapsané kulturní památky

U výše zmiňovaného ustanovení ještě chvíli zůstaneme, neboť dne 13. listopadu 2020 vydal Nejvyšší správní soud přelomový rozsudek č.j. 5 As 157/2019–27. V daném řízení proti sobě stálo Statutární město Brno na straně žalobce a Ministerstvo kultury na straně žalovaného, ve kterém se žalobce domáhal odpovědi, zdali je průčelí v budově v obci Veveří kulturní památkou a pokud ano, tak od kdy a na základě jakého správního aktu, popř. úkonu. Nejvyšší správní soud se prvotně zabýval problematikou tzv. „pozdě zapsaných památek“. Pozdě zapsané památky jsou takové památky, které byly zapsány podle „starého památkového zákona“, tudíž ZOKP, po 1. lednu 1988, tedy po nabytí účinnosti PamZ, kterým byl ZOKP zrušen. PamZ sice v sobě zahrnuje výše zmiňované ustanovení, které v prvním odstavci zahrnuje solidaritu v tom smyslu, že všechny kulturní památky, které byly zapsány podle ZOKP požívají památkovou ochranu beze změny. Problém však nastal v již započatých řízeních (do kterých spadaly i zápisy), neboť daný zákon v sobě neobsahoval přechodná ustanovení, podle jakého zákona se mají daná řízení vést. I když dané rozhodnutí v sobě obsahuje zajímavé teze, s přihlédnutím k tématu dané práce zmíním pouze tři a to, že (i) i když byl za účinnosti ZOKP byl veden státní seznam kulturních památek, avšak s účinností PamZ, který v sobě zahrnuje ust. § 7 PamZ byl zřízen nový seznam památek- tzv. Ústřední seznam kulturních památek, který vede odborná organizace státní památkové péče, dále (ii) Nejvyšší správní soud rekapituloval odlišnost ZOKP a PamZ při prohlašování věcí za kulturní památky, přičemž za staré právní úpravy stačilo podle ust. § 2 odst 1. ZOKP³⁰, že všechny věci, které naplňovaly znaky kulturní památky, požívaly dané památkové ochrany. Na případné pochybnosti pamatovalo ust. §2 odst. 3 ZOKP, které obsahovalo, pro případ nouze, možnost deklaratorního rozhodnutím o tom, zda jde/popř. nejde o kulturní památku (tj. daný zápis měl pouze význam evidenční). Oproti tomu, jak již bylo výše uvedeno, podle ZOSPP se z věci stane kulturní památka pouze rozhodnutím obce s rozšířenou působností

30

§ 2 odst. 1 zákona č. 22/1958, zákon o kulturních památkách, ve znění pozdějších předpisů. „Památkou je kulturní statek, který je dokladem historického vývoje společnosti, jejího umění, techniky, vědy a jiných oborů lidské práce a života, nebo jest jí dochované historické prostředí sídlištních celků a architektonických souborů, anebo věc, která má vztah k významným osobám a událostem dějin a kultury.“

o prohlášení věci za kulturní památku (konstitutivní akt), V daném případě, i když daná věc byla dne 7.2.1988 (tedy již za účinnosti PamZ, který nabyl účinnosti dne 1.1.1988) zapsána na Ústředním seznamu kulturních památek, nelze na ní uplatňovat presumpci správnosti správních aktů, neboť byla učiněna nikoliv orgánem státní správy, ale odbornou organizací, (iii) z tohoto vyplývá, že daná věc nemohla být považována za kulturní památku, neboť Nejvyšší správní soud dále konstatoval jednoznačné kritérium, podle něhož mělo být posuzováno, zdali na danou věc spadá ustanovení § 42 odst. 1 PamZ (srovnej ust. § 42 odst. 1 PamZ), ve kterém je jasně zmíněno, že na věc se bude hledět jako na kulturní památku, pokud, vedle dalšího³¹, „byla zapsána podle dřívějších právních předpisů“ (tzn. za jejich účinnosti). Nejvyšší správní soud dále dodává, že ust. § 42 PamZ v sobě zahrnuje povinnost památky být zapsána na Státním seznamu kulturních památek nejpozději do 1.1.1981, aby se na ní hledělo jako na kulturní památku podle PamZ. V daném, rozhodnutí Soud určil, že všechny věci, které byly zapsány na Státní seznam kulturních památek za účinnosti PamZ pozbývají památkové ochrany, tzn. že nejsou a od účinnosti PamZ nemohly být kulturními památkami³². Tento výrok soudu působí trochu paradoxně, neboť v předchozích časech za účinnosti starého památkového zákona, dané věci požívaly památkové ochrany.

Na základě tohoto rozhodnutí Ministerstvo kultury vydalo oznámení, ve kterém mj. vydalo prohlášení, že na základě daného rozsudku provede patřičné změny v Ústředním seznamu kulturních památek, a dále radí vlastníkům „pozdě zapsaných památek“, aby se obrátili na Ministerstvo kultury se žádostí o prohlášení dané věci za kulturní památku, přičemž žádost bude posouzena podle platné právní úpravy³³.

1.5 Prameny právní úpravy

Právní řád České republiky se řadí mezi právní řády, které jsou z historického vývoje vyvinuty na základě římského práva a jejíž hlavní charakteristika spočívá právě v

³¹ 1) existence zápisu ve státních seznamech kulturních památek ke dni 1. 1. 1988; 2) provedení zápisu za účinnosti dřívějších právních předpisů; 3) zápis věci jako kulturní památky; 4) možnost identifikovat zapsanou kulturní památku podle zapsaných údajů ve státních seznamech kulturních památek, případně doprovodných listin,

³² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13.11.2020, čj. 5 As 157/2019-27

³³ Ministerstvo kultury (nedatováno). *Dotační programy ministerstva kultury a jejich vyhodnocení* (online; cit 2021-04-05) Dostupné z <https://www.mkcr.cz/dotacni-programy-ministerstva-kultury-a-jejich-vyhodnoceni-267.html>

dominanci psaného práva v právních pramenech. Pojem pramen práva má trojí význam a to (i) ve formálním smyslu je to vnější forma právních norem, (ii) v materiálním smyslu hovoříme o zdroji dané normy, jakožto o obrazu společnosti, popř. situaci, ve které se daná společnost nachází a (iii) zdroj poznání daného práva. Mezi prameny řadíme ústavní zákony, zákony, podzákonné předpisy, obvyčeje, obecné právní předpisy, různé hodnotové myšlenky (zejména politické idey, či doktríny) aj. I když stěžejním pramenem této práce je dozajista Zákon o státní památkové péči a Stavební zákon, je zapotřebí zmínit i ostatní prameny právní úpravy, které se dané problematiky dotýkají.

1.5.1 Ústava a Listina základních práv a svobod

Právní řád České republiky je hierarchicky uspořádán na základě právní síly. Na špičce dané pyramidy je Ústavní pořádek, kdy tento pojem zavedl ústavní zákon č. 1/1993Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (dále jako „Ústava“), která spolu s dalšími předpisy ústavního charakteru³⁴ má nejvyšší právní sílu. Žádný předpis nižší právní síly nemůže být v rozporu s Ústavou (širěji s ústavním pořádkem na zákl. ust. č. 112 Ústavy).

V samotné Ústavě, která nabyla účinnosti 1.1.1993, nalezne pouze zmínku o kulturní ochraně památek, a to v samotném úvodu, v preambuli, která prohlašuje, že „*odhodláni společně strážiti a rozvíjeti zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní bohatství*“³⁵. Zde musíme ovšem zmínit, že daná preambule nemá charakter právní normy, neboť zde není zakotven žádný normativní obsah a slouží tedy jako jakýsi úvod, popř. pomůcka k poznání dalších již normativních ustanovení.

Ústavní zákon č. 2/1993, Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „LZPS“), který byl dne 16. prosince 1992 předsednictvem České národní rady vyhlášen jako součást ústavního pořádku České republiky, má pro naši problematiku jedno relevantní ustanovení a to čl. 35 odst. 3 LZPS: „*při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem*“³⁶ V daném ustanovení zákonodárce relativně omezuje ostatní práva adresátů na úkor životního prostředí, přírodních zdrojů,

³⁴ GERLOCH, Aleš, Jiří HŘEBEJK a Vladimír ZOUBEK. *Ústavní systém České republiky*. 5. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-423-7, str. 64

³⁵ Preambule zákona č. 1/1993Sb., Ústavy České republiky, ve znění pozdějších předpisů

³⁶ Čl. 35 odst. 3 ústavního zákon č. 2/1993Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

druhového bohatství přírody a zejména kulturní památky, dává tím najevo, že je ve veřejném zájmu ochrana výše citovaného. Zákonodárce bere na zřetel, že společnost svým chováním, ať již přímo, tak i nepřímo ovlivňuje kulturní památky (potřeba výstavby nových domů v okolí památky, zvýšená koncentrace automobilů a výstavba nových silnic atd.) a bere to jako historicky-akceptovatelné chování, avšak zároveň poslední částí výše citovaného ustanovení, dává najevo potřebu zvýšené ochrany a tvrdší regulace daného chování, aby nedošlo k fatálnímu zničení dané památky. S přihlédnutím k daným ustanovením vyvstává otázka, proč zákonodárci nedali více prostoru pro materií památkové ochrany již v ústavním pořádku.

1.5.2 Zákon o státní památkové péči

PamZ z roku 1987 je teprve druhým zákonem na úseku kulturní ochrany od doby založení Československé republiky v roce 1918 (potažmo České republiky od roku 1993). Prvním takovýmto zákonem byl zákon z 17. dubna 1958 zákon č. 22/1958Sb., zákon o kulturních památkách, (ZoKP), (některé odlišnosti jsou popsány v kapitole 1.4.6.). Musíme však brát na zřetel, že oba dané zákony byly sepsány ještě za období socialismu, a tudíž měly za cíl reflektovat socialistickou společnost. I když PamZ byl již 27x novelizován (poslední novela byla učiněna v roce 2021 a bude platit od 1.7.2023³⁷ z důvodu novelizace Stavebního Zákona), jeho ohnisková materie stále neodráží naši demokratickou společnost.

Samotný zákon PamZ je rozdělen na 47 paragrafů, a to do 6 částí. V první části nalezneme základní ustanovení a vymezení základních pojmů, druhá část se zabývá péčí o kulturní památky jako takové, ve třetí části jsou ustanovení o archeologických výzkumech a nálezích, o orgánech a organizaci státní památkové péče se dočteme v části páté a šestá část má přechodná a závěrečná ustanovení. Dále ve čtyřech přílohách nalezneme třídnic specializací restaurátorských prací, evidenční dotazník žadatele o povolení k restaurování a teoretické a praktické oblasti pro výkon činnosti restaurování (Příl.3), a provádění archeologických (Příl.4). Daný zákon je prováděn vyhláškou č. 66/1988 Sb., vyhláška ministerstva kultury České socialistické republiky, kterou se provádí zákon č. 20/1987Sb., zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (Vyhláška k

³⁷ Novela č. 284/2021Sb. s účinností od 1.7.2023, kterou se mění Stavební zákon

PamZ). Daná vyhláška se zabývá zejména prohlašování věci za kulturní památku, evidenci kulturních památek, obnova kulturní památky a zrušení prohlášení věci za kulturní památku.

1.5.3 Stavební zákon

Stavební zákon je dalším pramenem, který nějakým způsobem reguluje institut kulturní památky a zároveň ve svých některých ustanoveních subsidiárně používá PamZ. Vedle ostatních ustanovení je zapotřebí zmínit zejména ust. § 132 odst. 3 písm. c) StavZ, ve kterém se zákonodárce zabývá veřejným pořádkem a charakterizuje jej, vedle jiné, jako příkaz, aby budoucí „stavba neohrožovala život a zdraví osob nebo zvířat, bezpečnost, životní prostředí, zájmy státní památkové péče, archeologické nálezy a sousední stavby, popřípadě nezpůsobovala jiné škody či ztráty“³⁸, dále zvýšenou ochranu nalezneme i v ust. § 160 StavZ, při provádění staveb, ve kterém je zakázáno provádět stavby svépomocí, pokud se jedná o kulturní památku³⁹. Subsidiaritu PamZ spatřujeme zejména u ust. § 128 StavZ a ust. § 129 StavZ, které se týká povolení a nařízení odstranění stavby. Zde zákonodárce jasně stanovil, že jak právě povolení o odstranění stavby, a stejně tak nařízení o odstranění stavby, jeli stavbou kulturní památek, je zapotřebí se řídit zvláštními předpisy⁴⁰. V tomto případě je za zvláštní předpis rozuměn PamZ. StavZ prošel k dnešnímu dni velkou novelou, kdy celá novela nabyde účinnosti k 1.7.2023.

1.5.4 Správní řád a ostatní prameny

Ve výčtu pramenů nesmí nepochybně chybět zákon č. 500/2004Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, (dále jako „Správní řád“), který se aplikuje na všechny oblasti, ve kterých o právech a povinnostech rozhodují orgány veřejné moci. I když nenalezneme v PamZ přímo ustanovení o subsidiaritě mezi daným zákonem a Správním řádem, musíme vycházet z ustanovení §1 odst. 2 Správního řádu: „*Tento zákon nebo jeho jednotlivá ustanovení se použijí, nestanoví-li zvláštní zákon jiný postup*“⁴¹ Z tohoto jasně

³⁸ §132 odst. 3, písm c) zákona č. 183/2006Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů

³⁹ §160 zákona č. 183/2006Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁰ §129 a § 130 zákona č. 183/2006Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů

⁴¹ §1 odst. 2 zákona č. 500/2004Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů

plyne subsidiarita správního řádu na PamZ v rovinách, které neupravuje, se aplikuje Správní řád.

Pokud zůstaneme v českém právním řádu v hmotněprávní úrovni, je zapotřebí také zmínit občanský zákoník (OZ) který nám ve svých ustanoveních rozděluje věci na movité/nemovité a dále dává přesnou definici součásti věci a jejího příslušenství⁴², dále, OZ implementoval znovu do právního řádu superficiální zásadu, kterou nalezneme v ust. § 506 OZ.⁴³

V českém právním řádu nalezneme dozajista i další prameny, které nějakým způsobem reflektují problematiku této práce např. Zákon o životním prostředí, vyvlastňovací zákon, zákon o obcích, zákon o krajích, kontrolní řád, soudní řád správní, spolu i s mezinárodními úmluvami (např. Granadskou) aj. s ohledem na rozsah této práce, již bohužel není prostor se jimi zabývat.

⁴² Srovnej ust. § 505 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů

⁴³ Superficies solo cedit (latinsky, česky *povrch ustupuje půdě*, ve významu *stavba je součástí pozemku*) je právní zásada, podle které všechny nemovité věci-nejen stavby, které se nacházejí na pozemku a jsou pevně spojené se zemí, patří neoddělitelně k danému pozemku.

2. Státní správa na území památkové péče

V České republice lze nalézt přibližně 40 000 nemovitých kulturních památek a s ohledem na rozlohu naší vlasti, lze s jistou nadsázkou říct, že pomalu v každé naší vesnici nalezneme minimálně jednu státem chráněnou stavbu. I díky tomuto je zapotřebí, aby existovaly orgány státní památkové péče, které by zabezpečovaly jejich ochranu. Demonstrativní výčet orgánů, podílejících se na státní památkové péči, nalezneme v ust. § 25 PamZ⁴⁴, kterými jsou Ministerstvo kultury, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a organizace státní památkové péče (neboli Národní památkový Ústav), vedle nich dále řadíme celní úřady (podle ust. § 27a PamZ) a Magistrát hlavního města Prahy, dále ostatní orgány státní správy a další odborné organizace, k překvapení je zde pořád zařazena i Kancelář prezidenta republiky⁴⁵. Dále je potřeba zmínit, že na základě novely č. 284/2021Sb., která bude platná od 1. července 2023 se k výkonným orgánům památkové péče budou řadit i stavební úřady, spolu s nově zřízeným Nejvyšším stavebním úřadem.

2.1. Ministerstvo kultury

Ministerstvo kultury je ústředním orgánem památkové péče, přičemž o pravomocích a působnostech ministerstev pojednává zákon č. 2/1969Sb., kompetenční zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „Kompetenční zákon“), zejména v ust. § 20 Kompetenčního zákona je stanoveno, že plnění úkolů dotčených ministerstev musí být stanoveny zákonem, popř. v jiných závazně obecných předpisech. Na to pamatuje i PamZ a to v ust. § 26 PamZ, kde je výčet působnosti- zejména je to metodické vedení památkové péče (ať už prostřednictvím zpracovávání prognóz, koncepcí apod. rozvoje státní památkové péče, sestavováním programů komplexní péče o kulturní památky, jak je uvedeno v zákoně, tak i vydáváním různých metodik, které mají vést k harmonizaci památkové péče), dále zabezpečení mezinárodní spolupráce, vydání statutu odborné organizace (Národní památkový ústav viz. kapitola 4.3), schvalování smluv o prodeji kulturních památek, či jako určený správní orgán k mimořádným opravným prostředkům.

⁴⁴ §25 zákona č. 20/1987, zákon o státní památkové péče, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁵ Neboť i ona má svůj vlastní odbor památkové péče, která se stará o areál Pražského hradu

2.2. Výkonný orgán dle zákona o státní památkové péči

Výkonnými orgány na základě ust. § 29 PamZ jsou obecní úřady obcí s rozšířenou působností, (dále jako „výkonný orgán“),

2.2.1. Historie výkonných orgánů

Výkonné orgány, tak jak je známe dnes, se začínají datovat prvním zákonem ZOKP. Komunistický režim na konci padesátých let daným zákonem dával najevo, že se chce zabývat ochranou kulturních památek. Bylo to dáno zejména ideologií, neboť daný koncept měl za cíl odprostit se od předchozího sobeckého kapitalistického zřízení. Příkladem lze uvést, aby byla obhájena péče a zachování hradů a zámků, které v té době již pochopitelně existovaly, tak tyto symboly překonané epochy představovaly výraz umělecké schopnosti a pracovitosti lidu. Nejen že „starý“ památkový zákon zavedl pojem Památková rezervace (viz kapitola 1.4.2.), tak i zpravomocnil soustavu správních orgánů k památkové péči. Těmito orgány byly zejména Státní ústav památkové péče a ochrany přírody, Krajské památkové orgány (neboli Krajský národní výbor), Okresní památkové orgány a Místní památkové orgány. Krajský národní výbor rozhodoval, zda daná věc má prokazatelné hodnoty, aby se mohla stát památkou. Co se týče obnovy kulturní památky, tak do 60.let 20. století dávaly dané povolení Krajské národní výbory, po reformě státní správy dávaly povolení Krajské výbory památkové péče.

2.2.2. Krajský úřad

Krajský úřad vykonává svoji pravomoc jak v samostatné působnosti (na základě ust. § 28a PamZ), tak i v přenesené působnosti (na zákl. ust. § 42a PamZ). Co se týče samostatné působnosti, tak tam je nejdůležitější oblast finančních příspěvků (popř. dotací) na udržování/zachování kulturní památky, oproti tomu v přenesené působnosti vykonává daleko více úkonů. Zejména je to správní orgán první instance, pokud se předmětné řízení týká národních kulturních památek (viz kapitola 1.2.), dále je odvolacím orgánem, pokud řízení probíhalo před Obecním úřadem obce s rozšířenou působností, která je na území konkrétního Krajského úřadu, to samé platí i v odvolání proti závaznému stanovisku podle ust. § 149 odst. 7 Správního řádu, a v neposlední řadě vykonává dozor při obnově národních kulturních památek (viz kapitola 2.6.)

2.2.3. Obec s rozšířenou působností

Obec s rozšířenou působností vykonává dané pravomoci, které jsou zakotveny v ust. § 29 PamZ⁴⁶ od 1.1.2003, neboť před tím jej vykonávaly okresní úřady⁴⁷. Dané pravomoci jsou vykonávány v přenesené působnosti. S ohledem na skutečnost, že právě obce s rozšířenou působností mají nejbližší k adresátům památkové péče, nastolil jim zákon také nejširší rozhodovací pravomoci. Dané pravomoci můžeme rozdělit na pravomoci (i) teoretické, do kterých lze zařadit např. zpracování střednědobých plánů a programů obnovy kulturních památek (dle ust. §29 odst. 2 písm. a) PamZ), (ii) zajišťovacích- např. předpokladů pro komplexní péči, či uplatňování stanovisek (ust. § 29 odst. 2 písm. b) PamZ), popř. (iii) zabezpečovací, ať už co se týče usměrňování péče o kulturní památku (ust. § 29 odst. 2 písm. d) PamZ), nebo výkon státní správy (ust. § 29 odst. 2 písm. e) PamZ), či dozoru při obnově kulturní památky (ust. § 29 odst. 2 písm. g) PamZ), popř. vůbec dozoru nad dodržováním zákona obecně závazných platných předpisů (ust. § 29 odst. 2 písm.h) PamZ) a (iv) tzv. zbytkovou klauzuli- tzn.je oprávněna učinit vše, v případech, kdy zákon nestanovuje přímo konkrétní správní orgán. Dále je obec s rozšířenou působností správním orgánem I. Instance v řízení s předmětem kulturní památky, která se nachází v obvodu dané obce. Přičemž je nasnadě zmínit, že Hlavní město Praha nemá obce s rozšířenou působností, ale vše směřuje na Magistrát hlavního města Prahy.

Nad rámec lze uvést i ust. § 30 PamZ, který se však týká všech obcí (nejen těch s rozšířenou působností), které na základě výše zmíněného ustanovení mají povinnost kontrolovat v jejich obvodu kulturní památky a také vlastníky daných kulturních památek, zdali dodržují povinnosti, které jim byly uloženy, ať už vlastnictvím dané kulturní památky, nebo na základě řízení, kde kulturní památka figurovala jako předmět daného řízení.

2.3. Odborný orgán

Odborným orgánem památkové péče je od 1.1.2003 Národní památkový ústav (dále jako „NPÚ“), který je zřizován Ministerstvem kultury jako příspěvková organizace, v jehož

⁴⁶ §29 zákona č. 20/1987Sb, Zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁷ zrušeny

čele stojí generální ředitel/ka. Dále je NPÚ členěno na 6 sekcí, přičemž pro tvorbu této diplomové práce jsou nejdůležitější dvě, a to sekce správ památkových objektů, které jsou v péči NPÚ a sekce památkové péče, z čehož vyplývají i základní činnosti NPÚ- tj. odborné usměrňování péče o kulturní památky (viz. odborná stanoviska viz výše) a zároveň péče o objekty, které má NPÚ ve své správě.

Jak již bylo výše několikrát avizováno, je NPÚ pouze odborným orgánem, dalo by se říci poradním, který má v rámci památkové péče na starosti pouze ty činnosti, jež jsou citované v ust. § 32 PamZ. Tyto činnosti, dá se říci, jsou pouze metodické/teoretické, přičemž NPÚ nemá skoro žádné pravomoci, díky kterým by mohl právně vymáhat jeho závěry. Dle mého názoru, v případech obnovy, či prohlášení památky, kdy lze, aby zaměstnanec správního orgánu mohl odchýlit od stanoviska NPÚ, právní úprava trochu nešťastnou. Spolu s tím i fakt, že při výkonu dohledu na zákl. ust. § 32 odst. 2 písm. g) PamZ nemá žádné rozhodovací pravomoci, oproti státnímu dozoru vedeného správními orgány (viz kapitola 4.6.)

2.4. Kontrolní orgán

Kontrolním orgánem ve smyslu památkové péče je Památková inspekce, která je zřizována Ministerstvem kultury. Hned na úvod je zapotřebí zmínit, že Památková inspekce není samostatnou organizační složkou státu, ale jedná se o součást organizační struktury právě Ministerstva kultury. Zákonné zakotvení nalezneme v ust. § 27 PamZ, kde je i výčet pravomocí a působnosti Památkové inspekce. Jejím nejhlavnějším úkolem je komplexní dozor směrem dovnitř veřejné správy (například sledování hospodárnosti při obnově kulturní památky) na základě zákona č. 255/2012Sb., kontrolního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „Kontrolní řád“), avšak oproti ostatním orgánům vykonávajících dozor na úseku památkové péče nemá Památková inspekce víceméně žádné nástroje do zasahování práv a povinností ať už vlastníka kulturní památky, či jiného správního orgánu. Jejím jediným nástrojem, je podání návrhu opatření k odstranění zjištěných nedostatků na základě ust. §27 odst. 4 PamZ.

2.5. Formy správní činnosti

Pojem správní činnost lze definovat jako množinu veřejnoprávních úkonů vykonavatelů veřejné správy⁴⁸, na základě syntetického pojetí je správní činnost ztotožněná s výkonem veřejné moci vůbec, oproti tomu analytické pojetí chápe správní činnost jako projev vůle subjektu (tedy vykonavatelů veřejné správy). Formy správní činnosti jsou vnější formy výsledků činnosti správních orgánů směřující vně, popř. uvnitř veřejné správy, je to tedy skupina stejnorodých právních úkonů formulovaná na určitém stupni obecnosti. V dnešní době jsou rozlišovány následující formy činnosti na abstraktní akty, opatření obecné povahy, správní akty, faktické zásahy, veřejnoprávní smlouvy a neregulativní úkony. Každou z výše uvedených správních činností lze konkretizovat na základě těchto kritérií. (i) na základě intenzity míry právních účinků, rozdělujeme správní činnosti na regulativní a neregulativní právní úkony, (ii) na základě počtu subjektů, kterých je zapotřebí k danému úkonu, rozdělujeme správní činnosti na jednostranné, dvoustranné, popř. vícestranné, (iii) míra konkretizace předmětu úkonu rozděluje správní činnosti na abstraktní akty, konkrétní akty, abstraktně konkrétní/konkrétně abstraktní akty (tzv. Opatření obecné povahy), (iv) konkretizace adresáta úkonu, rozděluje formy na adresné či neadresné (v) formalizace úkonu nebo jemu předcházejícímu postupu, zde lze oproti ostatním vyčlenit faktické zásahy, kterým nepředchází formalizovaný předcházející postup (řízení). Všechny tyto formy správní činnosti se objevují i v případech řízení o kulturních památkách.

2.5.1. Abstraktní akty

Abstraktní akty jsou regulativní, jednostranné, abstraktní, neadresné a formalizované formy správní činnosti. Tzn. že jsou to takové formy správní činnosti, které mají závazné právní účinky, jednostrannost je dána faktem, že jde o úkony správních orgánů, které mají pravomoci věc autoritativně rozhodnout. Abstraktnost je spatřována v abstraktně určeném vztahu k určité věci, zde lze hovořit o druhovém vyjádření předmětu⁴⁹, dále neadresnost je spatřována v závaznosti neurčitého počtu adresátu.

⁴⁸ STAŠA, Josef (2020), K pojetí a členění forem správní činnosti po 40 letech, *ACTA UNIVERSITATIS CAROLINAE* (online)(cit 2022-03-08).Dostupné z https://karolinum.cz/data/clanek/8142/turid_66_2_0011.pdf.DOI: 10.14712/23366478.2020.8

⁴⁹ Hendrych, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 9.vydání. Praha: C.H.Beck, 2016, s 122-123

Abstraktní správní akty jsou jinak nazývány jako nařízení. Nařízení mohou být vydávána vždy na základě zákona, jsou-li k tomu dané orgány zákonem zmocněny a v mezích zákona. V platné právní úpravě nalezneme nařízení trojího typu, podle toho, jaký vykonavatel veřejné správy je k tomu zmocněn.

Přestože to nejsou nejčastěji využívaná nařízení, je zapotřebí na prvním místě uvést vládní nařízení. Daná nařízení se odlišují od ostatních tím, že mají samotné generální zmocnění již v Ústavě, konkrétně v čl. 78. Ten legitimuje vládu k vydávání vládních nařízení, na jehož základě jsou vládní nařízení prováděcí předpisy k provedení zákona a jeho mezí. Nejvíce frekventovaným vládním nařízením v oblasti památkové péče bývají nařízení vlády, kterými se prohlašují kulturní památky za národní kulturní památky, a dále nařízení, které stanoví obecné podmínky zabezpečování státní památkové péče o národní kulturní památky⁵⁰.

Dalším typem nařízení jsou nařízení vyhlášené ministerstvy, v tomto případě Ministerstvem kultury. Jejich zmocnění je v čl. 79 odst. 3 Ústavy na základě zákona, v jeho mezích a jsou-li k tomu konkrétním zákonem zmocněny.

Posledním typem nařízení jsou nařízení obce s rozšířenou působností. Tyto nařízení jsou nejfrekventovanější formou nařízení. Stejně jako v případech ministerstev jsou zmocnění v souladu s čl. 79 odst. 3 Ústavy, kdy konkrétními zákony v tomto případě rozumíme nařízení obce, nařízení Hl. m. Prahy a nařízení krajů.

2.5.2. Opatření obecné povahy

Opatřením obecné povahy (dále jen jako „*OOP*“) jsou regulativní, konkrétní, neadresné, jednostranné, formalizované postupy správní činnosti, jejich úpravou se zabývá VI. hlava Správního řádu. Negativní definici opatření obecné povahy nalezneme v ust. § 171 Správního řádu: „...*opatření obecné povahy, které není právním předpisem ani rozhodnutím*⁵¹“. *OOP* lze nazývat i jako abstraktně-konkrétní, popř. konkrétně-abstraktními akty, neboť *OOP* upravují konkrétní věc, popř. předmět, ale zavazuje neurčitý počet adresátů. V památkové péči jsou opatření obecné povahy vydávané zejména Ministerstvem kultury, který právě *OOP* prohlašuje památkové zóny. A následně

⁵⁰ § 4 zákona č. 20/1987Sb, Zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

⁵¹ § 171 zákona č. 500/2004Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů

jsou opatření obecné povahy využívány na vydávání územního plánu podle ust. §43 odst.4 StavZ.

2.5.3 Správní akty

Správní akty jsou regulativní, konkrétní, jednostranné, adresné, formalizované formy správní činnosti. Jsou tedy určitým, konečným výsledkem formalizovaného postupu, jehož výsledkem je konkrétní rozhodnutí v určité věci, kterým vznikají, mění, nebo se ruší konkrétní práva a povinnosti, konkrétnímu účastníku. Příkladem lze uvést rozhodnutí prohlášení stavby za kulturní památku, stavební rozhodnutí, aj. S ohledem na podrobné rozebrání náležitostí rozhodnutí v předešlých kapitolách a kapitole následující, se jimi tady nebudeme již zabývat.

2.5.4. Faktické zásahy

Faktické zásahy jsou regulativní, konkrétní, adresné, jednostranné, faktické formy správní činnosti. Jsou to přesně takové činnosti, které směřují vůči konkrétní osobě, kterým nepředchází formalizovaný postup (tzn. že jim nepředchází žádné řízení). V úseku památkové péče sem můžeme řadit např. uplatnění některých nápravných prostředků při vykonávání správního dozoru.

2.5.5. Veřejnoprávní smlouvy

Definice a zákonná úprava veřejnoprávní smlouvy je obsažena ve Správním řádu, konkrétněji v hlavě V., ust. § 159 odst. 1 Správního řádu označuje veřejnoprávní smlouvu jako: „*Veřejnoprávní smlouva je dvoustranný nebo vícestranný právní úkon, který zakládá, mění, nebo ruší práva a povinnosti v oblasti veřejného práva*⁵²“. Dle definice se tedy jedná o regulativní, dvou/více stranný, konkrétní správní akt. V případě stavby, coby kulturní památky může být veřejnoprávní smlouva použita místo územního rozhodnutí (na zákl. ust. § 78a StavZ), či stavebního povolení (na zákl. ust. §116 StavZ)(viz kapitola 5.5). Veřejnoprávní smlouva je dobrým nástrojem v případech, kdy je znám bezpochyby určený okruh účastníků. Je to dáno již z povahy institutu

⁵² § 159 odst. 1 zákona č. 500/2004Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů

veřejnoprávní smlouvy, pokud by tak nebylo učiněno, mohl by „opomenutý“ účastník, který nebyl přizván k podpisu veřejnoprávní smlouvy, namítat její platnost.

2.5.6. Neregulativní úkony

Neregulativní úkony (také jiné správní úkony), jsou takové podpůrné, či pomocné úkony, které nemají tak závazné právní účinky jako např. Správní akty, ale jsou to také výsledky správní činnosti. Do neregulativních úkonů zahrnujeme celou škálu stanovisek, sdělení, souhlasů, vyjádření, poskytnutí informací aj. Neregulativním úkonům se věnuje část IV. Správního řádu. Dále jsou to takové formy činnosti, které nelze zahrnout, jak buď pod abstraktní akty, správní akty, nebo veřejnoprávní smlouvy či zásahy. V případě památkové péče lze zmínit stanoviska dotčených orgánů při územním řízení obnovy kulturní památky, které byly rozebrány taktéž v předešlé kapitole.

2.6. Správní dozor

Správním dozorem se rozumí „*aktivita vykonavatele veřejné správy, jejíž podstatou je pozorování určité činnosti nebo určitého stavu, na které navazuje hodnocení, popř. též aplikace prostředků směřujících k zajištění účelu sledovaného dozorčí činnosti*⁵³“. Za vykonavatele veřejné správy (neboli dozorčí orgán) na úseku památkové péče lze dosadit právě Obecní úřad obce s rozšířenou působností, Krajský úřad, Památkovou inspekci a Ministerstvo kultury. Cílem správního dozoru je kontrolovat/dozorovat osoby, které stojí vně (mimo) veřejnou správu a tím tak zjistit stav věci v rozsahu potřebném pro dosažení účelu sledovaného výkonem dozoru⁵⁴.

Konečně správním dozorem nelze rozumět „pravé“ správní řízení, avšak i zde se zasahuje do práv a povinností kontrolovaných osob, tudíž i v tomto případě musí být upraveny procesní postupy, k tomu slouží právě Kontrolní řád. V Kontrolním řádu lze nalézt ustanovení o právech a povinnostech dozorčích orgánů a dozorované (slovy zákona kontrolované) osoby, průběhu kontroly a možnosti opravných prostředků atd. Dále Kontrolní řád má povahu speciálního zákona k PamZ⁵⁵.

⁵³ Hendrych, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 9.vydání. Praha: C.H.Beck, 2016, s 201-206

⁵⁴ Hendrych, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 9.vydání. Praha: C.H.Beck, 2016, s 201-206

⁵⁵ Tudíž zde je zapotřebí uplatnit zásadu *lex specialis derogat lex generalis*.

Jak bylo výše zmíněno na úseku památkové péče, konkrétněji na stavbách, které jsou prohlášeny za kulturní památky vykonává správní dozor Obecní úřad obce s rozšířenou působností a to „v oblasti obnovy kulturních památek, při stavbě, změně stavby, terénních úpravách, umístění nebo odstranění zařízení... z hlediska státní památkové péče⁵⁶, dále je zmocněn kontrolovat dodržování podmínek jím vydaným závazným stanoviskem⁵⁷, a v neposlední řadě dozírá v rozsahu své působnosti nad dodržováním PamZ a předpisů vydaných k jeho provedení⁵⁸. K pravomocím dozorcího orgánu ještě závěrem toliko, pozitivní právo propůjčuje dozorcí oprávnění zásadně konkrétním úředním osobám⁵⁹ (zaměstnancům konkrétního správního orgánu – v tomto případě zaměstnancům odboru památkové péče). To jsou ti, kteří fakticky státní dozor vykonávají.

Státní dozor lze rozdělit do několika fází a těmi jsou: a) zjišťovací fáze, b) hodnotící fáze, c) fáze uplatňování a d) iniciace nápravných nebo sankčních prostředků.

Správní dozor se zahajuje vždy z moci úřední⁶⁰, ať už na základě své vlastní činnosti, popř. na základě podnětu. Dozorčí osoby se musí vždy prokázat pověřením ke kontrole, na úseku památkové péče je to vždy písemným prověřením ke kontrole. Dozorčí osoby mají právo vstupovat na pozemek, či do staveb⁶¹, dále mají právo v nich vykonávat potřebné odborné práce na ochranu kulturních památek na ochranu kulturních památek nebo pro vědecké účely, zejména dokumentační a konzervační, požadovat údaje a vysvětlení, nahlížet do příslušných dokladů⁶². Toto právo dozorcí osoby k vstupu na pozemek, či na stavbu/ do nemovitosti může rezonovat s ústavním právem na nedotknutelnost obydlí, avšak právě proto jsou zde dány profesní povinnosti, aby bylo co nejvíce šetrně zacházeno právě s daným právem⁶³.

Jakmile je fáze zjišťování u konce (právě na základě vstupu do nemovitosti, či na stavbu, zachycení fotografií apod.) začíná hodnotící fáze vyhotovením protokolu o dané kontrole, který se zasílá dodatečně. Obligatorní náležitosti protokolu jsou stanoveny v ust. § 12 Kontrolního řádu, kterými jsou zejména konkretizace kontrolujícího orgánu a osoby a

⁵⁶ § 29 odst. 2, písm. g) zákona č. 20/1987Sb, Zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů
⁵⁷ § 4 odst. 6 Stavebního zákona zákona č. 183/2006Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁸ § 29 odst. 2 písm. h) zákona č. 20/1987Sb, Zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁹ J. Hendrych, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 9.vydání. Praha: C.H.Beck, 2016, s 201-206

⁶⁰ § 5 odst. 1 zákona č. 255/2012Sb., kontrolní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁶¹ § 7 zákona č. 255/2012Sb., kontrolní řád, ve znění pozdějších předpisů spolu s § 34 zákona č. 20/1987Sb., zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

⁶² § 34 odst. 2 zákona č. 20/1987Sb., zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů srovnej s § 8 zákona č. 255/2012Sb., kontrolní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁶³ Včasné ohlášení, ochrana kontrolovaných osob, zákaz bezdůvodných opakovaných kontrol aj.

kontrolované osoby, dále označení ustanovení právního předpisu vymezující pravomoc kontrolního orgánu (v tomto případě to bude právě ust. § 29 odst 2 písm. g) PamZ), označení předmětu kontroly (konkrétní stavby), kontrolní zjištění (čím byl poručen konkrétní právní předpis) poučení o možnosti podat opravný prostředek proti protokolu, datum vyhotovení, podpis. Daný protokol musí být vyhotoven do 30 dnů, ve složitějších případech do 60 dnů od dne provedení kontroly⁶⁴. Závěrem protokol není správným aktem, tudíž na základě něho nelze zakládat měnit, či rušit práva a povinnosti konkrétních adresátů (v tomto případě vlastníků kulturních památek).

Proti protokolu je možné podat specifický opravný prostředek, kterým jsou námitky. Úpravu námitek nalezneme v ust. § 13 a násl. Kontrolního řádu. Námitky musí být vždy podány písemně ke kontrolující osobě, která protokol vydala ve lhůtě 15 dnů, nebyla-li v protokolu stanovena lhůta delší. V námitkách kontrolovaná osoba uvede, v čem spatřuje nesprávnost vyhotovení protokolu (například v čem jsou zjištění nepřesná, nepravdivá apod.) Pokud dané námitky nebyly vyřízeny ve lhůtě 7 dnů od jejich doručení ke kontrolní osobě, přechází dané námitky na nadřízenou osobu kontrolující, která ve 30 dnech buď námitkám vyhoví, částečně vyhoví, anebo je zamítne.

Fáze uplatnění nebo iniciace nápravných nebo sankčních prostředků je dána kontrolující osobou. Pokud kontrolující osoba shledala určitá pochybení, musí na základě ust. § 25 odst. 4 Kontrolního řádu předat svá zjištění správnímu orgánu, který je oprávněn ve své působnosti ukládat sankce za zjištěné nedostatky, popř. ukládat opatření k nápravě zjištěného skutkového stavu. Opatření k nápravě zjištěného skutkového stavu jsou dána v ust. § 10 PamZ, kdy Obecní úřad obce s rozšířenou působností vydá rozhodnutí o opatřeních, které vlastník musí učinit a zároveň stanoví lhůtu k jejich dodržení, pokud tak vlastním neučiní je dán prostor Obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností jít cestou tzv. správní exekuce (ust. §15 PamZ), kdy daná opatření může učinit Obecní úřad obce s rozšířenou působností sám za náklady vlastníka.

Správními tresty dále může být pořádková pokuta (která je nejnovějším institutem ale zároveň nejčastějším), popř. správní delikt maření výkonu, kdy v nejkrajnějších mezích může správní orgán sám rozhodnout o povinnosti strpět výkon dozoru.

Právě státní dozor je jedním z nejfunkčnějších nástrojů, který slouží k potlačení ohrožení kulturní památky, o čemž pojednává kapitola 6.

⁶⁴ § 12 odst. 2 zákona č. 255/2012Sb., kontrolní řád, ve znění pozdějších předpisů

3 Řízení o prohlášení stavby za kulturní památku

Aby jakákoliv stavba mohla být prohlášena za kulturní památku musí být vedeno správní řízení s cílem vydat rozhodnutí o prohlášení stavby za kulturní památku. Za kulturní památky jsou prohlášeny ty stavby, které splňují náležitosti, které jsou uvedeny v ust. § 2 PamZ. (viz kapitola 1.1.)

Hned v úvodu je zapotřebí zmínit, že vedle prohlašování staveb, existuje i prohlašování archeologického nálezu za kulturní památku. O prvním případě budou následující podkapitoly, v druhém případě se jedná také o správní řízení, které ale má svoje specifika a odchylky, oproti správnímu řízení v prohlašování stavby⁶⁵. V platné právní úpravě nalezneme ustanovení ohledně prohlašování at' už stavby, či věci, popř. i archeologického nálezu v ust. § 3 PamZ, ohledně jejího zrušení pojednává ust. § 8 PamZ, přičemž nesmí být zapomenuto, že jsme stále ve správně právní rovině, tudíž se použijí na dané řízení subsidiárně ustanovení at' už ze Správního řádu, popř. ze Stavebního zákona (viz níže). Je zapotřebí si uvědomit, že jak pro všechna správní řízení, tak i na řízení o prohlášení za kulturní památku se použijí základní zásady správního řízení, tak jak jsou definovány v ust. §§2-8 Správního Řádu, jinak nazývány jako „základní zásady činnosti správních orgánů“⁶⁶. Tyto zásady jsou základní stavební deskou celé činnosti správních orgánů/potažmo správního řízení a musí být dodržovány po celou dobu jak výkonu činnosti, tak celého řízení. Mezi dané zásady zejména patří *zásada legality, zásada zneužití správního uvážení, zásada oficiality, zásada ochrany práv jednotlivců, zásada subsidiarity, zásada ochrany veřejného zájmu, materiální pravdy, zásada rychlosti, hospodárnosti, procesní rovnosti aj.* Ve správním řádu jsou zakotveny hned v části první hlavě II Správního řádu, ale tyto zásady nejsou uváděny pod takovým označením, musí být vyvozeny na základě obsahu jednotlivých ustanovení.

3.1 Zahájení řízení

Správní řízení se zahajuje vždy z moci úřední, tzv *ex offo*, to znamená, že kdokoliv může podat podnět adresovaný Ministerstvu kultury na prohlášení stavby, či věci za kulturní

⁶⁵ Např. ve správním řízení týkající se prohlášení archeologického nálezu za kulturní památku rozhoduje Ministerstvo kultury na návrh Akademie věd ČR, dále podnět je vždy závazný aj.

⁶⁶ POTĚŠIL, L., HEJČ, D., RIGEL, F., MAREK, D. *Správní řád. Komentář*. 2nd ed. Praha: C.H.Beck, 916 p. ISBN 978-80-7400-804-7, s. 28

památku. Je důležité však nezapomínat, že sice Ministerstvo kultury má povinnost prozkoumat všechny podněty, kterému byly doručeny, avšak nejsou pro něj právně závazné, tzn. nemusí vždy zahajovat řízení. Jakmile hovoříme o řízeních ve věci kulturních památek, musíme hovořit nejen o takovém řízení, které vede k prohlášení kulturní památky, ale zároveň můžou nastat situace, kdy je zapotřebí, zejm. kdy vlastník má svůj zájem na tom, aby věc, která je evidována jako kulturní památka, jí přestala být. V tomto případě hovoříme o řízení za účelem zrušení prohlášení kulturní památky, o kterém pojednává následující kapitola.

3.2 Průběh řízení

Jak bylo výše zmíněno, v platné právní úpravě nalezneme prohlašování kulturních památek v ust. § 3 PamZ, spolu s ust. § 1 Vyhlášky k PamZ, z nichž je zřejmé, že správním orgánem, který toto řízení vede a u kterého je zahajováno, je Ministerstvo kultury. Cílem tohoto řízení je posouzení, zdali věc, která je předmětem podnětu, má vykazující vlastnosti kulturní památky, které jsou uvedeny v §2 odst. 1 PamZ a které zní: *“Za kulturní památky podle tohoto zákona prohlašuje ministerstvo kultury České republiky (dále jen "ministerstvo kultury") nemovité a movité věci, popřípadě jejich soubory,*

- a) *kteřé jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako projevy tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické,*
- b) *kteřé mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem.*⁶⁷

Řízení je zahajováno buď na základě vlastního podnětu Ministerstva kultury, nebo na základě podnětu, který byl doručen Ministerstvu kultury⁶⁸. V druhém případě, podnět je oprávněn podat kdokoliv, ať už s nebo bez právního zájmu. Podnět musí mít vždy písemnou formu, přičemž název tohoto písemného podnětu je irelevantní (tzn. může být označeno jako žádost, návrh, podání, podnět), neboť se vždy budou posuzovat pouze obsahové náležitosti⁶⁹. Obsahové náležitosti podnětu nalezneme v ust. § 42 Správního

⁶⁷ § 2 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., zákona o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁸ §1 odst. 1 vyhlášky č. 66/1988Sb.vyhláška ministerstva kultury, kterou se provádí zákon č. 20/1987Sb., ve znění pozdějších předpisů

⁶⁹ MARTIN, Z., MICHAL, T., JIŘÍ, K., et al. *Zákon o státní památkové péči*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-381-7. s. 13

řádu, spolu s ust. § 37 Správního řádu. Nebylo tomu tak po celou dobu trvání Zákona o státní památkové péči, neboť zde figurovalo ustanovení § 44 odst.3 PamZ, které vylučovalo použití správního řádu pro řízení o prohlašování věci za kulturní památku. Toto ustanovení bylo zrušeno nálezem Ústavního soudu Pl. ÚS 21/04 ze dne 26. dubna 2005, ve kterém Ústavní soud, zjednodušeně řečeno, shledal rozpor s Listinou zákl. práv a svobod zejména s čl. 36 odst. 1 Listiny, který upravuje právo každého na stanovený postup při domáhání svých práv, dále s čl. 11 Listiny, který upravuje vlastnické právo a v neposlední řadě také s čl. 4 odst. 4 Listiny, který upravuje zásadu proporcionality.

V ustanovení § 42 Správního řádu se hovoří o přijímání podnětů, jejich prověřování, vyhodnocování a vyrozumění, komentář ke správnímu řádu uvádí: „*Jakkoliv právní úprava nestanoví nic o náležitostech podnětu, jsme toho názoru, že by bylo vhodné, aby vyhovoval základním náležitostem podání podle §37 Správního řádu.*“⁷⁰. Dostáváme se tedy k ust. § 37 Správního řádu, které určuje pět obligatorních náležitostí podání, jimiž jsou: (i) konkretizace osoby, která činí podání,

- (ii) konkretizace věci,
- (iii) petit, neboli co se navrhuje,
- (iv) označení správního orgánu,
- (v) podpis

a dále můžeme řadit u zvláštních případů další požadavky na obsahové náležitosti podání. Právě řízení o prohlášení stavby za kulturní památku je jeden ze zvláštních případů, kde vedle obligatorních náležitostí podání je i na základě příručky Ministerstva kultury požadováno také:

- a) název a označení stavby,
 - b) kraj, okres, obec, katastrální území, ulici, číslo popisné, parcelní číslo pozemků aj.,
 - c) označení vlastníka nebo spoluvlastníků,
 - d) popis stavby, její současný stav a následné
 - e) odůvodnění podání na prohlášení stavby za kulturní památku včetně uvedení hodnot.
- Dále je nutnost spolu s podáním podat i přílohy, ve kterých bude uvedena aktuální

⁷⁰ POTĚŠIL, L., HEJČ, D., RIGEL, F., MAREK, D. *Správní řád. Komentář*. 2nd ed. Praha: C.H.Beck, 916 p. ISBN 978-80-7400-804-7, s.269

fotodokumentace (nejlépe exteriéru i interiéru) a s doporučením Ministerstva kultury i zákres do katastrální mapy⁷¹.

Jak bylo již výše avizováno, formálním požadavkem na podnět je pouze písemná forma, která je doručena Ministerstvu kultury. Lze doufat, že v době elektronizace portálů veřejné správy, přijde řada i na elektronizaci podnětů k prohlášení kulturní památky formou elektronických formulářů, jak je tomu například v případech stanovených StavZ⁷².

Jakmile je podnět doručen Ministerstvu kultury, popř. Ministerstvo kultury má zájem zahájit řízení, zahajuje řízení prvním správním úkonem, kterým je oznámení o zahájení řízení vlastníku (popř. spoluvlastníkům) stavby dle ust. § 46 odst. 1 Správního řádu.

V ust. § 3 odst. 2 PamZ je dána možnost vlastníku, aby se vyjádřil k danému podnětu, avšak nesouhlas vlastníka nevyvolá žádné právní účinky k řízení. Lze s jistotou říct, že na základě tohoto ustanovení zákon o státní památkové péči počítá s tím, že účastníkem řízení o prohlášení kulturní památky je vždy vlastník, na jehož pozemku je stavba, která má být prohlášena za kulturní památku.

Jakmile je vlastníku doručeno oznámení o zahájení řízení ve věci prohlášení kulturní památky, nastávají mu určité povinnosti, je to zejména povinnost nakládat s věcí zákonem stanoveným způsobem, jak je dán v ust. § 3 odst. 3 PamZ, které zní: *„Vlastník je povinen..... chránit svoji věc nebo stavbu před poškozením, zničením nebo odcizením a oznámit ministerstvu kultury každou zamýšlenou i uskutečněnou změnu jejího vlastnictví, správy nebo užívání“*⁷³. Z tohoto ustanovení lze vyvodit, že vlastník má povinnosti, které lze rozdělit do dvou skupin. První skupinou povinností jsou takové, které souvisí s faktickým stavem věci, v tomto případě stavby. Lze říct, že vlastník má povinnost chránit danou stavbu, aby nepozbyla hodnot⁷⁴, popř. zdržet se jednání, které by mohlo poškodit dané hodnoty⁷⁵. Hodnoty v tomto smyslu jsou všechny faktické vlastnosti, díky kterým by měla, nebo mohla být stavba prohlášena za kulturní památku. Příkladem lze uvést sgrafita na fasádě dané stavby. Druhou skupinou jsou oznamovací povinnosti, které

⁷¹ Ministerstvo kultury (2010) *Příručka vlastníka kulturní památky a péče o ně*, (online;cit. 2022-06-23). Dostupné z <https://www.mkcr.cz/prirucka-vlastnika-kulturni-pamatky-kulturni-pamatky-a-pece-o-ne-290.html>

⁷² S celkovou účinností nového stavebního zákona, která má být v roce 2023 je spojen i cíl celkové digitalizace např. k povolování staveb.

⁷³ §3 odst. 3 zákona č. 20/1987Sb, Zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁴ VARHANÍK, Jiří. *Zákon o státní památkové péči: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-659-2

⁷⁵ ZÍDEK, M., MICHAL, T., JIŘÍ, K., et al. *Zákon o státní památkové péči*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-381-7

vedou k faktické změně, popř. změně právní. Vlastník má oznamovací povinnost, pokud by mělo dojít k změně vlastnictví nebo správy, neboť v případě změny vlastnictví by se logicky jednalo i o změnu účastníků v řízení. Co se týče faktických změn, má vlastník povinnost oznámit jakýkoliv zásah do stavby, neboť zde může být důvodné riziko ztráty na hodnotě. Pokud by Ministerstvo kultury svým uvážením dospělo k názoru, že právě daný vlastníkův záměr by mohl ohrozit výše uvedené hodnoty, nabízí mu správní řád různé ochranné nástroje, zejména udělení pokuty až do výše 2 000 000 Kč, popř. předběžné opatření podle ust. § 61 odst. 1 Správního řádu, který zní“ *...předběžným opatřením lze účastníkovi nebo jiné osobě přikázat, aby něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco strpět...*⁷⁶“ Tyto povinnosti přetrvávají vlastníku stavby, až do vydání rozhodnutí, zda stavba je prohlášena za kulturní památku, popřípadě zda je řízení zastaveno. Abychom to více přiblížili, právě tyto povinnosti byly porušeny v kauze neorenesanční vily z 19. století, na adrese Brno-Hlinky. V daném případě došlo k demolici dané vily, i přes to, že probíhalo řízení o prohlášení kulturní památky.

Další fází po zahájení řízení je fáze dokazování. Ta zejména spočívá v tom, že správní orgán, v tomto případě Ministerstvo kultury má povinnost seznámit se se všemi důkazy v konkrétní věci a na základě jejich zjištění rozhodnout formou správního aktu. Jak bylo již výše zmíněno, v tomto případě je v českém právním řádu duplicita ustanovení (tzn. je zde úprava jak ve Správním řádu, tak v PamZ, spolu s Vyhláškou k PamZ), s ohledem na již zrušené ust. § 44 odst. 3 PamZ (viz výše). Výčet důkazních prostředků není nikterak omezen, musí to být ale takové důkazní prostředky, které jsou vhodné ke zjištění skutkového stavu věci a které nejsou získány v rozporu s právními předpisy (tudíž lze použít různé fotografie, výroční kalendáře, kroniky obcí aj.). Avšak máme zde obligatorní důkazy, kterými jsou tzv. podklady, tj. vyjádření orgánu památkové péče, kterými jsou obecní úřad obce s rozšířenou působností a krajský úřad. Oproti tomu zde stojí odborná organizace státní památkové péče, která je pro většinu známější pod dnešním názvem Národní památkový ústav (dále jako „NPÚ“) (viz kapitola 4.3). Podklad Národního památkového ústavu není brán jako obligatorní podklad, avšak zákonodárce na něj nezapomněl, neboť v samotném PamZ, přesněji v ust. § 32 PamZ je ve výčtu jeho činností právě příprava odborných podkladů, zejména pro prohlašování kulturních památek⁷⁷. Aby daný kruh byl úplně uzavřen je v ust. § 1 odst. 2 Vyhlášky k PamZ dána možnost

⁷⁶ Ust. § 61 odst. 1 zákona č. 500/2004Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁷ § 32 odst. 2 písm.e) zákona č. 20/1987Sb, Zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

Ministerstvu kultury vyžádat posudek odborných, vědeckých a uměleckých organizací. I když je zde dána pouze možnost vyžádání, v praxi u většiny rozhodnutí právě figuruje posudek NPÚ, neboť právě NPÚ shromažďuje pod sebe jedny z největších odborníků v oblasti památkové péče. Z tohoto důvodu je dle mého názoru vysoce iracionální, že vedle podkladu od obce s rozšířenou působností a krajského úřadu nemáme třetí obligatorní podklad, a to právě od NPÚ. Vyplývá to sice z pozice NPÚ, který není správním orgánem a nemůže vydat rozhodnutí, ale právě proto, by se měla daná pozice NPÚ změnit.

Obsahové náležitosti podkladů vydaných jak obcí s rozšířenou působností, tak krajským úřadem nejsou v platné právní úpravě zakotveny. Z praxe lze hovořit o tom, že podklad lze považovat za odborné vyjádření, jehož hlavním účelem je, zdali orgán památkové péče vydává souhlas, popř. nesouhlas s prohlášením stavby za kulturní památku a jeho odůvodnění. V odůvodnění se uvádí všechny získané informace. K problematice podkladů je zapotřebí zmínit rozsudek Nejvyššího správního soudu č.j. 2 As 120/2011-173, ze dne 31. října 2013, který sdělil, že výše zmiňované podklady nelze považovat za závazná stanoviska podle ust. § 149 Správního řádu, ale jedná se o stanoviska (vyjádření) vydávána podle ust. § 154 Správního řádu⁷⁸. Toto rozdělení má veliký dopad na správní uvážení Ministerstva kultury, neboť kdyby šlo o závazná stanoviska podle ust. § 149 Správního řádu, nebyla by ponechávána vůle, odklonit se od výroku podkladu-laicky řečeno, pokud obec s rozšířenou působností, popř. krajský úřad, vydá nesouhlas k prohlášení stavby za kulturní památku, stále je možnost, že ji Ministerstvo kultury za kulturní památku prohlásí. Právě v tomto případě lze vidět obrovskou diskrepanci v pravomoci jak Ministerstva kultury, tak ostatních správních orgánů. Myslím si, že by se na daná vyjádření mělo hledět jako na závazná stanoviska podle ust. §149 Správního řádu, neboť právě obce, popř. kraje, znají nejlépe stavby ve svých obvodech a měli by tedy mít vážnější postavení v konkrétních řízeních.

Další důkazní prostředek, na který by nemělo být zapomenuto je tzv. „*ohledání*“ podle ust. § 54 Správního řádu. To spočívá v přímé konfrontaci se stavbou, kdy je provedeno šetření na místě, které vede k zajištění podkladů pro celkovou představu, v jakém stavu se daná stavba nachází, zejména pořízením fotografií, které slouží jako další podklad Ministerstvu kultury k jeho rozhodování.

78 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31.10.2013, č.j. 2 As 120/2011-173

3.3 Rozhodnutí v řízení o prohlášení stavby za kulturní památku

Správní řízení je postup správních orgánů, který vede k vydání rozhodnutí. Rozhodnutí ve věci prohlášení kulturní památky může být dvojí, buď takové, kterým Ministerstvo kultury prohlašuje stavbu za kulturní památku, popř. rozhodnutím o tom, že stavbu za kulturní památku neprohlašuje. V druhém případě je obligatorním důvodem nedostatek přesvědčení, že stavba nevykazuje takové hodnoty, které by byly v souladu s požíváním ochrany památkové péče.

Rozhodnutí musí být vždy písemné⁷⁹ a musí obsahovat výrokovou část, odůvodnění a poučení⁸⁰. Výroková část obsahuje informaci, že byla stavba prohlášena za kulturní památku. Nedílnou součástí bývá i zápis kulturní památky do kopie katastrální mapy. Nejvyšší správní soud v rozsudku č.j. 7 As 7/2007-63 ze dne 28. listopadu 2007 uvedl obecnou charakteristiku výroku a jeho stěžejní dopad. Podle názoru NSS je výrok rozhodnutí konstitutivní, esenciální a neopomenutelnou součástí rozhodnutí, neboť právě v něm správní orgán formuluje svůj závazný názor v projednávané věci.⁸¹ Jeho dopad je dozajista také v tom, že právě výrok je vykonatelný (jedině ten vyvolává právní účinky), a právě proti němu se vedou opravné prostředky.

Odůvodnění obsahuje veškeré důkazy, které byly zajištěny, spolu s tím je uváděno, jak se Ministerstvo kultury s nimi vypořádalo. Příkladem lze uvést vydané rozhodnutí ze dne 31. května 2021 pod č.j. NPU-310/46769/2021, ve kterém Ministerstvo kultury prohlásilo činžovní dům č.p. 226 v kat. území České Budějovice za kulturní památku. V daném rozhodnutí se Ministerstvo kultury přiklonilo, jak k obci s rozšířenou působností, tak i ke krajskému úřadu, neboť oba správní orgány doporučovaly prohlásit daný činžovní dům za kulturní památku, Ministerstvo kultury tudíž nepožadovalo podklad od NPÚ, neboť bylo v tomto řízení samo navrhovatelem.

Poslední částí rozhodnutí je poučení, ve kterém orgán, vydávající rozhodnutí, poučuje účastníky o opravných prostředcích, k jakému orgánu mají být směřovány a zároveň v jaké lhůtě. (viz kapitola 2.2.1 a násl.)

Zásadním časovým úsekem je nabytí právní moci rozsudku, který stanoví, že prohlašuje stavbu za kulturní památku. Od nabytí právní moci rozsudku požívá stavba státní

⁷⁹ §67 zákona č. 500/2004Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁰ § 68 zákona č. 500/2004Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů

⁸¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. listopadu 2007, č.j. 7 As 7/2007-63

památkové ochrany, díky tomu vlastníku vzniká nejen řada práv, ale zároveň řada povinností, které budou dále popsány. Zde se dotýkáme problému označení kulturní památky, za kterou zodpovídá obec s rozšířenou působností (na zákl. ust. § 29 odst. 2 písm. f) PamZ), avšak obec s rozšířenou působností nemá žádný zákonný předpoklad k donucení vlastníka památky, aby strpěl na své nemovitosti označení „Kulturní památka“⁸², je to tedy pouze v režii vlastníka, zdali bude mít zájem, či nikoliv. V tomto daném případě by pouze stačilo, aby zákonodárce do Zákona o obcích, konkrétněji do ust. § 30 Zákona o obcích implementoval povinnost strpění vedle označení ulic i označení kulturní památky.

3.4 Opravné prostředky v řízení, soudní přezkum

I v tomto řízení však musí existovat určité opravné prostředky, které mají za úkol směřovat proti vyvrácení rozhodnutí. V tomto daném případě budou většinou opravné prostředky směřovat k tomu, aby konkrétní stavba v konkrétním daném řízení nebyla prohlášena za kulturní památku.

Obecná správní teorie rozlišuje opravné prostředky na řádné a mimořádné. Hranice rozdělení prostředků je právní moc rozhodnutí. Do řádných opravných prostředků řadíme takové, které musí být použity ještě před nabytím právní moci rozhodnutí, a contrario za mimořádné opravné prostředky označujeme ty, které se používají až po nabytí právní moci rozhodnutí. Pokud stále zůstaneme v obecné teorii, do řádných opravných prostředků řadíme odvolání, rozklad a odpor. Do mimořádných opravných prostředků (lépe řečeno lze používat pojem soudní ochrana, neboť jakmile je vydáno pravomocné rozhodnutí správním orgánem, tak následně je možno zvrátit dané rozhodnutí jen cestou správního soudnictví) řadíme žalobu na obnovu řízení a soudní přezkum rozhodnutí správních orgánů (tzn. žaloba proti rozhodnutí Ministerstva kultury a kasační stížnost). Dále zde nesmí být zapomenuto i na tzv. dozorčí prostředky, tím může být například přezkumné řízení na zákl. ust. § 94 a násl. Správního řádu.

⁸² Oproti tomu vlastník je povinen strpět označení ulice na své stavbě, jak to vyplývá z ust. § 30 zákona č. 128/2000Sb., Zákon o obcích, ve znění pozdějších předpisů

3.4.1 Opravné prostředky proti nepravomocnému rozhodnutí

Co se týče odkazů na řádné opravné prostředky v památkové ochraně, jen sotva bychom hledali ustanovení v PamZ, které by se jich týkalo, není na ně ani odkazováno, tudíž je zapotřebí aplikovat obecnou správní teorii. S ohledem na skutečnost, že správní orgán vydávající rozhodnutí je Ministerstvo kultury, jakožto ústřední správní orgán, tak nelze podat odvolání na základě ust. § 82 Správního řádu, neboť na základě ust. § 152 odst. 1 Správního řádu je jediným možným řádným opravným prostředkem rozklad. Jelikož se jedná o zvláštní druh řádného opravného prostředku (s tím souvisí i jeho postavení ve Správním řádu, kdy není v části druhé u správního řízení, ale je až v části třetí Zvláštní rozhodnutí ve správním řízení), použijí se na něj subordinačně ustanovení o odvolání na základě ust. § 152 odst. 5 Správního řádu⁸³

3.4.1.1 Rozklad

Rozklad je oproti odvolání, specifickým opravným prostředkem, neboť mj. odvolání způsobuje devolutivní účinky. Oproti tomu rozklad nemůže způsobovat devolutivní účinek, jelikož v případě ochrany památkové péče neexistuje nadřízený orgán Ministerstvu kultury. Vzhledem k této skutečnosti, že na dané případy by neexistoval opravný prostředek, byl zaveden rozklad.

Rozklad jako takový směřuje vůči rozhodnutí, které bylo vydáno správním orgánem v prvním stupni. V tomto případě je však první stupeň brán nikoliv jako článek soustavy správních orgánů, ale jako správní orgán, který vydal první rozhodnutí v konkrétní věci. Ust. § 152 odst. 2 Správního řádu určuje, že o rozkladu rozhoduje ministr (v tomto případě ministr kultury) nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu⁸⁴, spolu s ustanovenou rozkladovou komisí. Daný rozklad musí být zaslán do 15 dnů od doručení prvostupňového rozhodnutí a musí být směřován Ministerstvu kultury. O rozkladu rozhoduje Ministr kultury na základě návrhu rozkladové komise.

Na náležitosti rozkladu se hledí jako na náležitosti odvolání, které jsou uvedeny v ust. § 37 odst. 2 Správního řádu, spolu s ust. § 82 odst. 2 Správního řádu, tedy kdo jej činí, které

⁸³ Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D.: Správní řád. Komentář. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 820

⁸⁴ § 152 odst. 2 zákona č. 500/2004Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů

věci se týká a co se navrhuje, dále proti kterému rozhodnutí rozklad směřuje, v jakém rozsahu jej napadá a v čem je spatřován rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost rozhodnutí. Na základě rozkladu musí ministr kultury přezkoumat, jak rozklad samotný, tak zároveň i řízení, které danému rozhodnutí předcházelo, a to zejména k námitkám, který daný rozklad obsahuje. Rozhodnutí o rozkladu může být na základě zákona dvojího typu (i) napadené rozhodnutí se zruší, nebo změní, pokud se tím plně vyhoví rozkladu, a jestliže tím nebude způsobena žádná újma účastníku, popř. pokud se na tom všichni účastníci shodnou (ii) zamítnutí rozkladu. Dále je zapotřebí definovat, která osoba má subjektivní právo k tomu podat rozklad. Musí se vycházet z obecných ustanovení o odvolání, konkrétněji z ust. § 81 odst. 1 Správního řádu, který uvádí, že: „*Účastník může proti rozhodnutí podat odvolání, pokud zákon nestanoví jinak*“⁸⁵. Je tedy jasné, že oprávněnou osobou je vždy vlastník (popř. spoluvlastník) stavby, dále zde může být i opomenutý účastník na zákl. ustanovení §84 Správního řádu. Subjektivní právo může svědčit osobě, která se cítí býti účastníkem podle ust. § 28 Správního řádu (tzv. účastníkem v pochybnostech). V posledním případě se musí ministr kultury vypořádat v rozkladu právě s posledním typem účastníka a to formou, zdali je, či není „právoplatným“ účastníkem. Je nasnadě se vypořádat i s osobami, které tvrdí, že daným rozhodnutím mohou být přímo dotčeny na svých právech nebo povinnostech⁸⁶. Tyto mohou být například vlastníci okolních pozemků stavby, která má býti prohlášena za kulturní památku. Avšak tyto osoby nemohou býti nositeli subjektivních práv k tomu, aby podali rozklad. Lze to uvést na konkrétním případě, stěžovatelé a Ing. L.G jsou vlastníky tří rodinných domů, které jsou v kolonii, přičemž vyvstala pochybnost, zdali dané domy jsou prohlášené za kulturní památky či nikoliv. Pan Ing. L.G. podal žádost k Ministerstvu kultury o určení právního vztahu podle ust. § 142 odst. 1 Správního řádu. ministr kultury vydal rozhodnutí, že dané domy nejsou kulturními památkami. Na to stěžovatelé podali rozklad, přičemž tvrdili, že jim je přiznáno účastenství na zákl. ust. § 27 odst. 3 Správního řádu. Následně ministr kultury zamítl rozklady jako nepřípustné, neboť oba stěžovatelé byli vlastníky sousedních staveb, a tudíž nebyli účastníky řízení. S názorem ministra kultury se ztotožnil jak Nejvyšší správní soud, když zamítnul kasační stížnost stěžovatelů

⁸⁵ §81 odst. 1 zákona č. 500/2004Sb., Správní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁶ Na základě §27 odst. 2 zákona č.500/2004Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

rozhodnutím pod č.j. 2 As 334/2020-49 ze dne 24. listopadu 2021⁸⁷, tak i Ústavní soud, který odmítl ústavní stížnost usnesením sp.zn. IV.ÚS 227/22 ze dne 1.března 2022⁸⁸.

Aby bylo ještě jasnější, jak může vypadat rozhodnutí o rozkladu, tak zde může posloužit rozhodnutí Ministra kultury Doc. Mgr. Antonína Staňka, Ph.D., ze dne 23. listopadu 2018, č.j. MK 71111/2018 OLP⁸⁹. V konkrétním řízení se jednalo o vilu č.p. 858 (tzv. „Kočvarovu vilu“), která byla prohlášena za kulturní památku rozhodnutím Ministerstva kultury sp.zn. MK-S 10654/2016 OPP⁹⁰. Podatel rozkladu argumentoval, že Ministerstvo kultury se nevypořádalo s námitkami podatele. V tomto případě došlo k pochybení Odboru památkové péče Magistrátu Hlavního města Prahy, kterému byly námitky adresovány a který je doručil Ministerstvu kultury až po vydání výše citovaného rozhodnutí. Díky tomuto shledal ministr kultury zkrácení procesních práv účastníka, tudíž i rozpor s právními předpisy, na základě čehož ministr kultury prvostupňové rozhodnutí zrušil a věc vrátil k prvnímu stupni rozhodnutí⁹¹. Rozhodnutí ministra kultury o rozkladu je konečné a nelze proti němu použít žádných řádných opravných prostředků.

3.4.2 Opravné prostředky proti pravomocnému rozhodnutí, Soudní přezkum

Opravné prostředky proti pravomocnému rozhodnutí správního orgánu mají za cíl to, aby strana, která se cítí být poškozena, měla možnost domáhat se zvrácení pravomocného rozhodnutí správního orgánu. Tyto opravné prostředky se nám dělí na ty, které směřují vůči správnímu orgánu a na ty, které směřují vůči správnímu soudnictví. S ohledem na skutečnost, že památková ochrana je, dle mého názoru, velice dobře podchycena judikaturou zaobírala bych se v této části zejména možnostmi ochrany prostřednictvím správního soudnictví, kterými jsou žaloba proti rozhodnutí správního orgánu a následnou kasační žalobou.

3.4.2.1. Přezkumné řízení

Přezkumné řízení je řízení, kdy správní orgány z moci úřední přezkoumávají pravomocná rozhodnutí v případě, kdy lze důvodně pochybovat o tom, že rozhodnutí je v souladu

⁸⁷ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 24. listopadu 2021, č.j. 2 As 334/2020-49

⁸⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 1.3.2022, sp.zn.IV. ÚS 227/22

⁸⁹ Rozhodnutí ministra kultury ze dne ze dne 23. listopadu 2018, č.j. MK 71111/2018 OLP

⁹⁰ Rozhodnutí Ministerstva kultury ze dne 28. srpna 2020, č.j. MK-S 10654/2016 OPP

⁹¹ Ministerstvo kultury v následujícím řízení prohlásilo Kočvarovu vilu za kulturní památku a je evidována pod č. 1999990173_0001

s právními předpisy⁹². Přezkumné řízení v oblasti památkové péče vede vždy ministr kultury. Cílem tohoto řízení je vždy zkoumání, zdali rozhodnutí a všechny procesní postupy byly v souladu se zákonností.

Jak již bylo výše zmíněno, ministr kultury vede přezkumné řízení vždy z moci úřední, avšak i účastník řízení má právo podat podnět k zahájení přezkumného řízení⁹³. Pokud však podává podnět účastník řízení může o daném přezkumu rozhodnout samo Ministerstvo kultury, a to v případech, kdy zcela vyhoví podnětu účastníka (tzv. autoremedury). O rozhodnutí v přezkumném řízení pojednává ust. § 97 Správního řádu, přičemž ministr kultury buď může usnesením řízení zastavit, z důvodu zjištění, že právní předpis nebyl porušen. Pokud právní předpis byl porušen, může rozhodnutím napadané rozhodnutí zrušit, nebo změnit, popř. rozhodnutí zrušit a vrátit jej správnímu orgánu v první instanci, v tomto případě Ministerstvu kultury. Ministerstvo kultury je však vázáno názor ministra kultury. Závěrem je nutno podotknout, že dané rozhodnutí v přezkumném řízení musí být vydáno do 15 měsíců ode dne, kdy napadané rozhodnutí nabylo právní moci.

3.4.2.2 Žaloba proti rozhodnutí správního orgánu

V případech, kdy rozhodnutí správního orgánu nabylo právní moci, kterými byla dotčena práva či povinnosti osoby, může se daná osoba domáhat práva ještě soudní cestou. Typickým projevem je podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu, směřované ke správním soudům. Pokud se daná osoba, v tomto případě již žalobce, domáhá zrušení rozhodnutí správního orgánu, mohou správní orgány předejít možnému negativnímu výroku, a to změnou, nebo zrušením daného rozhodnutí v přezkumném řízení podle § 94 a násl. Správního řádu⁹⁴. Pokud tak správní orgány neučiní, dostáváme se do správního soudnictví, kdy účastníky řízení jsou na straně jedné žalobce a na druhé straně žalovaný, kterým je v tomto případě správní orgán, jenž vydal dané rozhodnutí (v tomto případě Ministerstvo kultury). Aby se příslušný správní soud žalobou zabýval, je zapotřebí splnit obsahové náležitosti žaloby. Žalobce bude ta osoba, která tvrdí, že byla rozhodnutím správního orgánu zkrácena na svých právech buď přímo, nebo nepřímo v důsledku svých

⁹² §94 zákona č. 500/2004, Správní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁹³ Na zák. § 94 odst. 1 zákona č. 500/2004Sb., Správní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁴ POTĚŠIL, L., HEJČ, D., RIGEL, F., MAREK, D. *Správní řád. Komentář*. 2nd ed. Praha: C.H.Beck, 916 p. ISBN 978-80-7400-804-7, s.764

práv v přecházejícím řízení. V tomto případě to nemusí být vždy vlastník. Vedle obligatorních náležitostí (viz výše) je zapotřebí v žalobě zmínit označení napadeného výroku, výslovné uvedení žalobních „bodů“ (tzn. z jakých skutkových/právních důvodů připadá straně rozhodnutí za nezákonné/nicotné), návrh výroku soudu a posléze i označení osob zúčastněných na řízení. Soud v tomto případě přezkoumává napadené výroky z důvodů vymezených v žalobě, může se od ní odchýlit, pokud zjistí nicotnost rozhodnutí.

Pakliže nebyla žaloba odmítnuta a řízení nebylo zastaveno, rozhodne soud o věci samé, a to dvojitým typem: (i) zruší rozhodnutí, buď pro nezákonnost, anebo pro vady správního řízení, které předcházelo, (ii) vysloví nicotnost rozhodnutí, nebo jeho částí. Pokud soud v prvním stupni vydá rozhodnutí, se kterou žalobce nesouhlasí, opravným prostředkem, který se nabízí, je kasační stížnost. Na závěr je zapotřebí zmínit, že soudní přezkum rozhodnutí o prohlášení věci za kulturní památku je vždy založen na správním uvážení⁹⁵

3.4.2.3. Kasační stížnost

Kasační stížnost se řadí mezi mimořádné opravné prostředky proti rozhodnutí soudu ve správním soudnictví. Příslušným soudem k projednání kasační stížnosti je jenom Nejvyšší správní soud. Osoba, která může podat kasační stížnost je pouze účastník řízení před soudem v prvním stupni a dále i osoby zúčastněné na řízení. Důvody pro podání žádosti jsou taxativně vymezeny v ust. § 103 SŘS, čímž je (i) nezákonnost rozhodnutí, (ii) vady v řízení, (iii) zmatečnost řízení před soudem, (iv) nepřezkoumatelnost rozhodnutí, (v) nezákonnost usnesení o odmítnutí žaloby nebo o zastavení řízení. Nejvyšší správní soud rozhoduje na základě kasačního principu s prvky apelace. To znamená, že může zároveň i rozhodnout, tím, že zruší napadené rozhodnutí krajského soudu a a navrátí jej zpět, nebo jej zruší a zároveň rozhodne novým rozhodnutím, nebo zruší napadené rozhodnutí a zároveň řízení zastaví, anebo zamítne stížnost pro nedůvodnost. Jako to bylo v případě rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 22. února 2021 pod č.j. 6 As 357/2020-67. V daném případě stěžovatel zaslal blanketní kasační stížnost (tj. stížnost bez udání důkazů). Následně v replice stěžovatel namítal prohlášení souboru staveb Hostinec B za kulturní památku, přičemž shledával vady v řízení, v tom, že ohledání souboru nemovitostí proběhlo bez účasti členů poradní komise, dále absence znaleckého posudku, nejednotná praxe Ministerstva kultury aj.

⁹⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. února 2021, č.j. 6 As 357/2020-67

S ohledem na danou skutečnost, neboť na základě ust. § 106 odst. 3 věty druhé s.ř.s. může stěžovatel rozšiřovat svou stížnost o nové důvody pouze v měsíční lhůtě. Zároveň nebyl ve stanovené lhůtě zaplacen správní poplatek, Nejvyšší správní soud danou kasační stížnost zamítnul jako bezdůvodnou.

4 Zrušení prohlášení stavby za kulturní památku

4.1. Zahájení řízení k zrušení prohlášení stavby za kulturní památku

Mohou nastat i takové situace, kdy buď stavba, která byla prohlášena za kulturní památku, pozbyla hodnot, díky kterým byla za ni prohlášena, popř. vlastník předmětné stavby má za to, že předmětná stavba již nevykazuje takové hodnoty, aby požívala ochrany památkové péče. I na takovéto případy PamZ pamatuje a to ust. § 8 PamZ. Takový to institut se nazývá řízení o zrušení prohlášení stavby za kulturní památku (dále jako „Řízení o zrušení“).

4.2. Řízení k zrušení prohlášení kulturní památky

Řízení o zrušení je stále správním řízením, které má mimo jiné i různé odchylky od řízení k prohlášení stavby za kulturní památku. Odchylku spatřujeme již v samotném zahájení Řízení o zrušení, kde je přesně stanoven okruh osob, které mohou podat, v tomto případě odchýlenou terminologií, žádost o zrušení prohlášení. První kategorií osob jsou vlastníci předmětné stavby, druhou jsou všechny fyzické, popř. právnické osoby, které prokážou právní zájem na zrušení prohlášení. Příkladem právního zájmu je například výstavba liniové dopravní stavby (dálnice), kdy při jejím koridoru se nachází stavba coby kulturní památka⁹⁶. Třetí kategorií, a tou poslední, je samo Ministerstvo kultury, které zahajuje řízení o zrušení z moci úřední, tak jak je to známo z řízení o prohlášení, kde i v tomto případě může podnět podat jakákoliv osoba. Dalo by se říct, že řízení o zrušení vedle sebe stojí jak zásada dispoziční, tak i zásada oficiality.

Obsahové náležitosti žádosti jsou obdobné jako při podnětu u řízení o prohlášení, avšak je zapotřebí při žádosti doložit mimořádně závažné důvody, díky kterým má být zahájeno řízení o zrušení. Neprokázání mimořádně závažných důvodů je důvodem pro zamítnutí žádosti žadatele o zrušení prohlášení za kulturní památku⁹⁷. Pojem mimořádně závažné důvody nemá opěru v zákonné úpravě, ale nelze tvrdit, že se jedná o neurčitý právní pojem, neboť byl již dostatečně vymezen judikaturou Nejvyššího správního soudu.

⁹⁶ MARTIN, Z., MICHAL, T., JIŘÍ, K., et al. *Zákon o státní památkové péči*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-381-7 str. 61

⁹⁷ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. srpna 2020, č.j. 11 A 39/2020-53

V pozitivním vymezení mohou být mimořádně závažné důvody dvojího typu, přičemž dříve vydaný komentář⁹⁸ uvádí tři kategorie⁹⁹.

První kategorií je posun v oblasti poznání vlastnosti věci, vedle kterého stojí situace, kdy proti zachování věci jako kulturní památky stojí jiný zájem než zájem státní památkové péče. Posun v oblasti poznání vlastnosti věci popisuje situaci, kdy např. na základě novodobých metod lze určit, že hodnota, pro kterou byla stavba prohlášena za kulturní památku je falzifikátem, tzn. že na základě poznání musí být vyvrácena ta skutečnost, za kterou byla kulturní památka prohlášena (např. pokud byla stavba prohlášena za kulturní památku z důvodu gotických trámů, lze na základě poznatků z dendrochronologie s jistou tolerancí určit stáří dřevěných trámů, pokud by se nejednalo o gotické trámy je dán mimořádně závažný důvod k zrušení prohlášení kulturní památky, dále lze např. určit stáří omítek prostřednictvím restaurátorského průzkumu, které se zaobírají omítkovou hloubkou.), tímto se zabýval Nejvyššího správní soud v rozhodnutí ze dne 7. února 2018, č.j. 9 As 330/2016-192, kde uvedl, že *„Za mimořádně závažný důvod pro zrušení prohlášení věci za kulturní památku ve smyslu § 8 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, je možno považovat i posun v oblasti poznání vlastností věci, která je kulturní památkou, pokud posun v oblasti tohoto poznání vyvrátí, že tato věc v současné době naplňuje znaky památky uvedené v § 2 tohoto zákona¹⁰⁰“*.

Proti tomu důvodová zpráva uvádí negativní vymezení mimořádně závažných důvodů, když tvrdí, že za mimořádně závažný důvod nelze považovat havarijní stav předmětné stavby¹⁰¹. Je bezpochyby zřejmé, že zákonodárce dobře věděl, proč zrovna havarijní stav nezařadil mezi mimořádně závažné důvody. Kdyby o tomto skutkovém stavu pomlčel, nespokojený vlastník stavby prohlášené za kulturní památku, by mohl na základě této mezery, se domoci zrušení ochrany pouze tím, že by o svoje vlastnictví přestal pečovat, což je rozhodně proti smyslu památkové ochrany jako takové.

V řízení o zrušení lze nalézt také obligatorní podklady, které musí být opatřeny (v tomto případě je zde dvoukolejnost důkazního břemene, kdy při řízení, které bylo zahájeno na

⁹⁸ VARHANÍK, Jiří. *Zákon o státní památkové péči: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-659-2

⁹⁹ VARHANÍK, Jiří. *Zákon o státní památkové péči: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-659-2, str. 46, 6-9

¹⁰⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. února 2018, č.j. 9 As 330/2016-192

¹⁰¹ DZ k 20/1987 ...Havarijní stav kulturní památky způsobený zanedbáním povinné péče vlastníka (uživatele) o kulturní památku nelze však pokládat za mimořádně závažný důvod pro zrušení jejího prohlášení za kulturní památku.

žádost má toto břemeno žadatel, v případě zahájení řízení o zrušení z moci úřední má tuto povinnost Ministerstvo kultury). Těmito podklady jsou, stejně jako v řízení o prohlášení vyjádření obecního úřadu obce s rozšířenou působností a vyjádření krajského úřadu, jak vyplývá z ust. § 8 odst. 2 PamZ, a stejně jako v řízení o prohlášení v případě rozporu daných vyjádření není možné uplatnit postup podle ust. § 136 odst. 6 Správního Řádu, dále v téže ustanovení je uložena i povinnost umožnění vlastníku, který není žadatelem, zúčastnit se ohledání (viz výše).

Oproti řízení o prohlášení, je zde dána ještě jedna povinnost, a to vypracování dostatečné dokumentace. Záměr dokumentace je takový, že v případě, kdy stavba požívající památkové ochrany ji pozbude a bude zlikvidovaná. Dokumentace v této situaci bude hrát roli sekundárního zdroje, který může sloužit k následným badatelským účelům. Pod pojem dokumentace lze zařadit zpracování měřické a fotografické dokumentace či stavebně historických nebo archeologických průzkumů¹⁰².

4.3. Rozhodnutí v řízení o zrušení prohlášení kulturní památky

Výsledkem řízení o zrušení má být rozsudek, kterým se zrušuje prohlášení kulturní památky. Pokud však Ministerstvo kultury správním uvážením dojde k závěru, že nebyly naplněny znaky mimořádně závažných důvodů, vydá rozhodnutí, že neshledalo důvody pro zrušení prohlášení. Dané rozhodnutí (ať už v pozitivním, či negativním smyslu) se musí týkat celé stavby, nelze rozhodnout pouze o části, popř. součásti stavby.

Rozhodnutí Ministerstva kultury je tedy správní uvážením, které porovnává mimořádně závažné důvody spolu s veřejným zájmem na zachování památkové ochrany¹⁰³. Pokud Ministerstvo kultury shledá na dané památce mimořádně závažné důvody vydá rozhodnutí o zrušení prohlášení kulturní památky. Stavba pozbývá ochrany až ve chvíli, kdy rozhodnutí nabude právní moci.

Nad rámec všeho lze uvést, že rozhodnutí Ministerstva kultury, ve kterém nebyly shledány důvody pro zrušení prohlášení kulturní památky nepředstavuje překážku rei

¹⁰² MARTIN, Z., MICHAL, T., JIŘÍ, K., et al. *Zákon o státní památkové péči*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-381-7

¹⁰³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. dubna 2016, čj. 2 As 322/2015-73

iudicate (věci rozhodnuté), neboť řízení nepřiznalo účastníkovi žádná práva ani povinnosti¹⁰⁴.

4.4 Opravné prostředky v zrušení o prohlášení stavby za kulturní památku

S ohledem na skutečnost, že jak řízení o prohlášení stavby za kulturní památku, tak i řízení o zrušení prohlášení stavby za kulturní památku vykazují podobné znaky i v následující kapitole se budeme zabývat stejnými opravnými prostředky. I v tomto případě se dělí opravné prostředky na opravné prostředky, které dokáží zvrátit nepravomocné rozhodnutí (v tomto případě rozklad) a na opravné prostředky, které slouží proti již pravomocnému rozhodnutí (na pozici správních úřadů přezkumné řízení, v soudním přezkumu žaloba proti rozhodnutí a kasační stížnost). Na základě širšího popsání opravných prostředků v předešlé kapitole, budou následující podkapitoly brány na základě případu zrušení prohlášení lázeňského areálu Hadí lázně v Ústeckém kraji, v okrese Teplice a případných odchylek.

4.4.1 Opravné prostředky proti nepravomocnému rozhodnutí

Jak již bylo výše avizováno proti nepravomocnému rozhodnutí, kterým se končilo řízení zrušení o prohlášení stavby za kulturní památku existuje pouze jeden opravný prostředek (tedy vyjma autoremedury podle ust. § 87 Správního řádu) a tím je rozklad.

4.4.1.1. Rozklad

Hadí lázně jsou jedny z lázeňských budov v Teplickém kraji, ležící v obci Šanov, které byly v seznamu evidence kulturních památek vedeny od 3.5. 1958 pod č. 42821/4-2504. Z důvodu jejich chátrání, které vyústili v roce 2017 pádem části římsy začalo běžet řízení o zrušení prohlášení kulturní památky, které bylo ukončeno rozhodnutím **Ministerstva kultury** ze dne 8.7. 2019, č.j. MK 47032/2019-OPP¹⁰⁵, kdy v uvedeném rozhodnutím bylo podle ust. § 8 odst. 1 PamZ rozhodnuto o tom, že se neruší zrušení prohlášení za kulturní památku lázeňského areálu Hadí lázně. Správní orgán v tomto případě se vypořádal se všemi, jak technickými, tak hygienickými podklady, přičemž většina

¹⁰⁴ MARTIN, Z., MICHAL, T., JIŘÍ, K., et al. *Zákon o státní památkové péči*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-381-7

¹⁰⁵ Rozhodnutí Ministerstva kultury ze dne 8. července 2019, č.j. MK 47032/2019-OPP

dotčených orgánů reagovala, že nedoporučuje zrušení památkové ochrany. Správní orgán zastával názor, že „*Hadí lázně jsou, i přes svůj současný žalostný stav zapříčiněný dlouhodobou absencí péče o kulturní památku ze strany vlastníka, kvalitním dokladem klasicistní lázeňské architektury situované v přilehlém lázeňském parku a na významném místě lázeňské části Teplic.*¹⁰⁶“ Následně byl vlastníkem podán rozklad, na základě kterého tehdejší ministr kultury doc. Antonín Staňek dne 31.7.2019, vydal rozhodnutí č.j. MK 54650/2019-OLP¹⁰⁷ s výsledkem, že hadí lázně pozbývají památkové ochrany. Následnou změnou hlavních činitelů na ministerských křeslech novější Ministr kultury PhDr. Lubomír Zaorálek zahájil přezkumné řízení, neboť měl za to, že rozhodnutí vydané jeho předchůdcem bylo v rozporu s právními předpisy.

4.4.2 Opravné prostředky proti pravomocnému rozhodnutí

Jak již bylo výše zmíněno mimořádné opravné prostředky jsou takové prostředky, kterými se může strana, která se cítí být poškozena, domáhat zvrácení pravomocného rozhodnutí správního orgánu. V konkrétním případě Hadích lázní bylo využito, jak Přezkumné řízení, tak i Žaloba proti rozhodnutí správního orgánu (v tomto případě Ministra kultury), tak i Kasační stížnost

4.4.2.1.Přezkumné řízení

Následnou změnou hlavních činitelů na ministerských křeslech novější Ministr kultury PhDr. Lubomír Zaorálek zahájil přezkumné řízení z moci úřední, neboť měl za to, že rozhodnutí vydané jeho předchůdcem bylo v rozporu s právními předpisy. Přezkumné řízení bylo zahájeno na základě usnesení dne 16.9.2019, č.j. MK 61756/2019-OPP¹⁰⁸, které bylo následně ukončeno rozhodnutím ze dne 17.12. 2019, č.j. MK 84537/2019-OLP¹⁰⁹, kterým na základě ust. § 97 odst. 3 Správního řádu předchozí rozhodnutí o rozkladu předešlého ministra kultury změnil s tím, že podaný rozklad zamítl a potvrdil prvostupňové rozhodnutí ministerstva kultury, na základě, čeho Hadí lázně nepozbyly památkové ochrany.

¹⁰⁶ Ibid 103, Rozhodnutí Ministerstva kultury ze dne 8. července 2019, č.j. MK 47032/2019-OPP

¹⁰⁷ Rozhodnutí ministra kultury ze dne 31. července 2019, č.j. MK 54650/2019-OLP

¹⁰⁸ Rozhodnutí ministra kultury ze dne 16. září 2019, č.j. MK 61756/2019-OPP

¹⁰⁹ Rozhodnutí ministerstva kultury ze dne 17. prosince 2019, č.j. MK 84537/2019-OLP

4.4.2.2 Žaloba proti rozhodnutí správního orgánu

Žaloba proti rozhodnutí soudu byla doručena Městskému soudu v Praze dne 3. března 2020. Žalobce se žalobou domáhal přezkoumání a zrušení rozhodnutí Ministra kultury ze dne 17.12. 2019, č.j. MK 84537/2019-OLP¹¹⁰, kterým byl zamítnut rozklad a potvrzeno rozhodnutí ze dne 8.7. 2019, č.j. MK 47032/2019-OPP¹¹¹. Žalobce namítnul, že byl na svých právech přímo zkrácen napadeným rozhodnutím správního orgánu, dále namítal nepřípustnou revizi správního uvážení a aplikaci neurčitého právního pojmu v přezkumném řízení(v tomto případě se opíral o tři kategorie mimořádně závažných důvodů, tak jak je stanovuje komentář k zákonu č. 20/1987Sb., zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (viz výše kapitola 4.2.), které nebyly dostatečně zjištěny), vybočení z možnosti přezkumu v rámci přezkumného řízení . Soud se přiklonil k názoru, že přezkumné řízení v rámci rozkladu je povoleno, neboť to nepřímou vyplývá z ust. §95 odst. 1 Správního řádu (viz výše), dále konstatoval, že z ust. §8 odst. 1 PamZ nevyplývá žádný právní nárok na zrušení kulturní památky, přičemž následně relativně přesně definoval neurčitý právní pojem „mimořádně závažných důvodů“, neboť již k tomu je celá řada judikatury. Z těchto důvodů (a ještě dalších) soud dospěl k závěru, že žaloba byla nedůvodná, a proto ji podle ust. § 78 odst. 7 s.ř.s. zastavil. V poučení následně sdělil, že přípustným opravným prostředkem je kasační stížnost.

4.4.2.3. Kasační stížnost

V poučení o kasační stížnosti je vždy napsáno, že proti kasační stížnosti není žádných opravných prostředků, je tedy konečným opravným prostředkem, o kterém vždy rozhoduje Nejvyšší správní soud. V daném případě podal vlastník budov (správně terminologicky stěžovatel) kasační stížnost, ve které navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozhodnutí jak Městského soudu v Praze, tak i rozhodnutí Ministra kultury a věc mu vrátil k dalšímu řízení, přičemž stěžovatel spatřoval vady řízení ve třech okruzích, přičemž dva byly totožné se žalobou proti rozhodnutí správního orgánu. První pochybení, stejně tak, jako v předešlé žalobě, stěžovatel spatřoval samotné zahájení přezkumného řízení, neboť podnět dal sám ministr kultury (srovnej ust. § 95 Správního řádu), za druhé,

¹¹⁰ Ibid 107, Rozhodnutí ministerstva kultury ze 17.12. 2019, č.j. MK 84537/2019-OLP

¹¹¹ Ibid 103, Rozhodnutí Ministerstva kultury ze dne 8. července 2019, č.j. MK 47032/2019-OPP

i to bylo v předešlé žalobě, stěžovatel stále spatřoval (ne)existenci mimořádných závažných důvodů pro zrušení prohlášení stavby za kulturní památku, a nakonec jako konečný bod napadá posouzení Městského soudu v Praze otázky jeho práv nabytých v dobré víře. Nejvyšší správní soud se vypořádal s kasační stížností rozhodnutím ze dne 22. října 2021, č.j. 5 As 281/2020-40 tak, že jí zamítnul pro nedůvodnost, neboť v prvním případě argumentoval již samotnou dikcí zákona, konkrétně ust. § 178 odst. 2 Správního řádu:“ *„Nadřazeným správním orgánem ministra nebo vedoucího jiného ústředního správního úřadu se rozumí vedoucí příslušného ústředního správního úřadu.“*¹¹² tudíž nadřazeným správním orgánem ministra kultury je sám ministr kultury. Co se týče druhého okruhu Nejvyšší správní soud se ztotožnil s názorem Městského soudu, přičemž tvrdí:“ *„Pokud správní orgán v praxi shledá nějaký mimořádně závažný důvod, neznamená to bez dalšího zrušení individuální památkové ochrany objektu; k tomu může dojít teprve na základě jeho následného správního uvážení“*¹¹³, přičemž sám Nejvyšší správní soud uvedl, že správní uvážení předešlé instance, že Hadí lázně mají stále znaky, které naplňují podstatu kulturní památky, bylo správné. K třetímu okruhu následně uvedl, že pokud by se ztotožnil z argumentací stěžovatele.“ *„rozhodnutí o zrušení prohlášení určité stavby za kulturní památku by nebylo možno nikdy v přezkumném řízení změnit, neboť by se tím automaticky změnilo i právní postavení vlastníka této stavby. Takový závěr není udržitelný“*¹¹⁴. S ohledem na danou skutečnost Nejvyšší správní soud kasační stížnost uvedl za nedůvodnou.

¹¹² §178 odst.2 zákona č. 500/2004, Správní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹¹³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.10.2021, č.j. 5 As 281/2020

¹¹⁴ Ibid 111, Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.10.2021, č.j. 5 As 281/2020

5 Obnova stavby prohlášené za kulturní památku

Stavba, ať už prohlášená za kulturní památku či nikoliv, je vždy postavena za účelem užitku člověka. Právě aby bylo dosaženo správného a zamýšleného užitku, je zapotřebí, aby stavby staršího data procházely v určitých časech úpravami tzv. obnovou. Oproti „normálním“ stavbám, požívají ty, které byly prohlášeny za kulturní památky, zvláštní ochrany, tudíž stíženým postupem k dosažení obnovy (v těchto případech mj. dožádání závazného stanoviska). Tato kapitola se bude zabývat definicí obnovy a zároveň řízením o obnově kulturní památky.

5.1. Definice pojmu obnova

Památkový zákon operuje pouze s pojmem obnova. Aby bylo ale možné daný pojem obnovy kulturní památka definovat, je zapotřebí definovat i podmnožiny, které do ní spadají, a těmi jsou na základě ust. § 14 odst. 1 PamZ: (i) údržba, (ii) oprava, (iii) rekonstrukce, (iv) restaurování, (v) jiná úprava, anebo (vi) zásah do prostředí kulturní stavby¹¹⁵. Daný zákon v sobě, kromě definice restaurování neobsahuje žádnou jinou definici, je tudíž zapotřebí pomoci v jiných zákonech (např. StavZ), popřípadě judikaturou správních soudů. Lze tedy s jistotou tvrdit, že pojem obnova je tzv. terminus technicus, nemá jednotnou definici a lze tedy operovat s tím, že jakákoliv „práce“ na kulturní památce se může řadit pod pojem obnova.

Právě v případech obnovy kulturní památky se dostávají nejčastěji do střetu dva legitimní zájmy, na jedné straně výše zmíněná ochrana kulturní památky, a na straně druhé individuální zájem vlastníka kulturní památky. Díky tomuto, je ve správním soudnictvím na úrovni památkové ochrany nejčastěji judikováno právě toto ustanovení.

5.1.1. Údržba kulturní památky

Údržbu stavby nalezneme v ust. § 3 odst 4 StavZ jako: *„Údržbou stavby se rozumějí práce, jimiž se zabezpečuje její dobrý stavební stav tak, aby nedocházelo ke znehodnocení*

¹¹⁵ § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987Sb, Zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

*stavby a co nejvíce se prodloužila její užitelnost*¹¹⁶. Daná definice je už tak dosti abstraktní, přesto Nejvyšší správní soud ji rozšířil, a to ve svém rozsudku č.j. 7 As 94/2018, ze dne 19. července 2018, který bere údržbu, jako: „*práce, jimiž se zabezpečuje její dobrý stavební stav tak, aby nedocházelo ke znehodnocení stavby a co nejvíce se prodloužila její životnost.*“¹¹⁷ Z daných definic se může dostat pocitu, že vše, co je učiněno, jak na stavbě, popř. v jejím okolí, je bráno jako údržba, a tudíž jakákoliv činnost by měla být hlášena správnímu orgánu. Naštěstí tomu tak není a za údržbu jsou brány jen takové činnosti, které zasahují do vzhledu, nebo hmotné podstaty kulturní památky¹¹⁸-tudíž jsou z údržby vyňaty všechny činnosti, které lze podřadit pod tzv. běžnou péči¹¹⁹-například utírání prachu uvnitř budovy. Oproti tomu činnosti, které lze zařadit pod údržbu jsou takové činnosti, které směřují k lepšímu užití kulturní památky bez ztráty na její hodnotě a zároveň jsou to kontinuálně opakující činnosti, tzn. takové činnosti. S ohledem na téma této práce lze sem uvést úpravy na stavbě, jako např. nátěry stropních trámů, nezanedbatelné kácení dřevin v okolí kulturní památky, hydrofobizace fresek, čištění fasády aj.

5.1.2. Oprava kulturní památky

V platné právní úpravě nenalezneme definici opravy kulturní památky. Hned v úvodu je zapotřebí zmínit, že je zde tenká hranice, kdy v konkrétním případě se jedná o údržbu, a kdy právě o opravu. Pokud použijeme jazykovou výkladovou metodu, dostaneme definici: „*uvedení něčeho poškozeného do dobrého stavu*¹²⁰“ Z tohoto vyplývá, že opravou rozumíme jednorázový (nikoliv kontinuální, jak bylo zmíněno u údržby) zásah, který má za následek napravení poškozené věci, v tomto případě stavby. Rozdíl mezi údržbou a úpravou lze uvést na fiktivním příkladu. Pokud vlastník stavby prohlášené za kulturní památku, která je ve vysoce prašném prostředí, chce vyčistit fasádu na budově, popř. použít další nátěr, bude se jednat o údržbu. Pokud však na budově bude znatelně

¹¹⁶ § 3 odst. 4 zákona č. 183/2006Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. července 2018, č.j. 7 As 94/2018–26

¹¹⁸ MARTIN, Z., MICHAL, T., JIŘÍ, K., et al. *Zákon o státní památkové péči*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-381-7, str. 129

¹¹⁹ V tomto případě jsou zamýšlené banální činnosti typu zametání chodníků, popř. utírání prachu.

¹²⁰ *Internetová jazyková příručka* [online] (2008–2022). Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. Cit. 18. 8. 2022, dostupné z <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=Oprava>

fasáda poškozená (např. odpadajícími štuky), bude se jednat o opravu. Závěrem lze říct, že rozdělení na údržbu a opravu má pouze doktrinální charakter.

5.1.3. Rekonstrukce kulturní památky

Definici rekonstrukce bychom v platné právní úpravě hledali těžko, nebylo tomu tak vždy, neboť do 29. dubna 1991 byla v účinnosti vyhláška č. 162/1980Sb, Vyhláška federálního ministra financí a předsedy Státní banky československé o financování reprodukce základních prostředků, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „Vyhláška o financování“), která ve svém ustanovení § 6 odst. 4 definovala rekonstrukci jako „*zásahy do konstrukční a technologické části dosavadního základního prostředku, které mají za následek změnu technických parametrů, popřípadě změnu funkce a účelu základního prostředku*“¹²¹ Pokud bychom se řídili právě touto definicí, která je v právním předpise, který již není přes 30 let v platné právní úpravě, bylo by nasnadě říci, že rekonstrukce staveb prohlášených za kulturní památky je stav zásadně nežádoucí, právě díky změně technických parametrů, neboť právě technické parametry jsou nejčastějším předpokladem k získání statutu kulturní památky. Abychom tedy správně definovali rekonstrukci musíme využít jinou definici a to: „*návrat k historicky doloženému nebo předpokládanému stavu kulturní památky*“¹²² Rekonstrukce kulturní památky tudíž v dnešní době nelze brát jako stav nežádoucí. Pokud se daná rekonstrukce dělá s citem k místu a ke stavu dané stavby, může to být stav i zcela žádoucí. Do rekonstrukce spadají ještě další pojmy, jako například renovace, revitalizace, adaptace, adice (aj.). Lze zmínit (vedle jiných) dvě velice povedené rekonstrukce, které sice nenaplňují definici výše uvedenou, ale daný zásah řadíme mezi rekonstrukci, neboť v daných případech se jedná o adici, tzn. uplatnění nových materiálů, které jsou poplatné dané (v tomto případě nynější) době¹²³. První případ rekonstrukce se udála na kostele Nanebevzetí Panny Marie, pocházející z 18. století, v obci v Neratov, v Pardubickém kraji, který v roce 2007 získal

¹²¹ § 6 odst. 4 vyhlášky č. 162/1980Sb, Vyhláška federálního ministra financí a předsedy Státní banky československé o financování reprodukce základních prostředků, ve znění pozdějších předpisů

¹²² MARTIN, Z., MICHAL, T., JIŘÍ, K., et al. *Zákon o státní památkové péči*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-381-7str. 131

¹²³ GIRSA. Václav (2004) Ochrana a obnova vnitřní struktury nemovitých kulturních památek a staveb v památkově chráněných území,(online, cit. 2022-06-07) dostupné z https://pamatky.praha.eu/public/21/83/eb/1013431_140342_Ochrana_a_obnova_vnitri_struktury_nemovitych_kulturnich_pamatek.pdf

skleněnou střechu, a dále roku 2008 byly obnoveny střešní římsy. Rekonstrukce kostela stále probíhá. Druhá velice podařená rekonstrukce, a zároveň novější, je na hradu Helfštýn, který pochází ze 14. století, a který se nachází u Týna nad Bečvou, v okrese Přerov v Olomouckém kraji. Realizace rekonstrukce probíhala mezi lety 2017-2020, a cílem bylo statické zajištění a nové zastřešení, i zde byla použita skleněná střecha, dále cortenové lávky a betonové chodníčky. Výše zmíněné práce sice nenaplnily definici rekonstrukce, neboť je na snadě, že jak ve 14. století, tak i v 18. století, se nepředpokládalo, že budou mít dané budovy skleněnou střechu, ale je zřejmé, že díky daným rekonstrukcím byla zachována, a možná i zvýšena kulturní hodnota daných staveb.

5.1.4. Restaurování kulturní památky

Definici restaurování nalezneme v ust. § 14 odst. 8 PamZ, jde o „*souhrn specifických výtvarných, uměleckořemeslných a technických prací respektujících technickou a výtvarnou strukturu originálu*“¹²⁴. Je to tedy veškerá činnost, která navrácí danou věc v původní stav, či žádoucí stav s ohledem na využitý materiál v době dokončení, kdy vykazovala nejvyšší kulturní hodnoty¹²⁵. Díky tomuto, není možné, aby byla restaurátorem každá osoba. Hned na úvod je zapotřebí zmínit, že restaurování může provádět pouze fyzická osoba a nikoliv právnická. Aby se osoba stala restaurátorem je zapotřebí, aby měla všechny vlastnosti, které jsou uvedeny v § 14a odst 1. PamZ. Osoba musí být svéprávná, bezúhonná a musí mít povolení k restaurování. Povolení k restaurování uděluje ministr kultury, a to těm osobám, které vedle svéprávnosti a bezúhonnosti mají také odborné předpoklady k výkonu restaurátorské profese. Odborné předpoklady jsou na zákl. ust. §14a odst. 4 PamZ dvojího typu, a to odborná kvalifikace (neboli vzdělání) a odborné schopnosti (neboli praxe). Povolení k restaurování vydává Ministr kultury, přičemž ministerstvo vede i stálý seznam osob s povolením k restaurování. Získání restaurátorského oprávnění není snadné, musí to být osoba, která je nejen skvělým umělcem, ale zároveň i skvělým řemeslníkem, neboť tato daná osoba zodpovídá za jí provedenou práci, aby byla co nejpřesvědčivější. Zároveň je to vedle

¹²⁴ § 14 odst 8. zákona č. 20/1987Sb, Zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

¹²⁵ Zde nelze hovořit o prvotním dokončení, neboť je spousta staveb, které byly vybudovány třeba v gotickém stylu, ale jejich nejvyšší kulturní hodnota byla dosažena až barokní rekonstrukcí.

vlastníka další osoba, která je zmíněna v dikci památkového zákona v kategorii přestupků (více o přestupcích v kapitole 7.)

5.1.5. Jiná úprava na kulturní památce

Předchozí termíny se vztahovali jak k nemovitým, tak i movitým kulturním památkám, oproti tomu jiná úprava se vztahuje jen k budovám, jak vyplývá i z definice, která je obsažena v ust. § 9 odst. 1 Vyhlášky k PamZ, jako „*Jinou úpravou kulturní památky podle § 14 odst. 1 zákona se rozumí modernizace budovy při nezměněné funkci nebo využití kulturní památky, dále nástavba a přístavba*“¹²⁶. Je zapotřebí připomenout, že pojem stavba (viz. 1.3) a budova nejsou synonyma, budova je dle ust. § 2 písm. l) zákona č. 256/2013Sb., katastrálního zákona, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „*Katastrální zákon*“): „*... nadzemní stavba spojená se zemí pevným základem, která je prostorově soustředěna a navenek převážně uzavřena obvodovými stěnami a střešní konstrukcí*“¹²⁷. Modernizace takové budovy se dá charakterizovat jako takové „*...úpravy, při nichž se nahrazují části budovy modernějšími částmi za účelem odstranění následku opotřebení a zastarání vlivem technického rozvoje, zvyšuje se vybavenost budovy nebo se rozšiřuje její využitelnost, přičemž se však nemění její funkce*“¹²⁸.

Definici pojmu přístavba a nástavba nalezneme v Stavebním zákoně, v ust. § 2 odst. 5 písm. a), písm. b) StavZ, kdy nástavbou se stavba zvyšuje a přístavbou se stavba rozšiřuje, přičemž musí být propojena s dosavadní budovou. Právě tyto dva způsoby obnovy památky řadíme mezi ty nejméně žádoucí, neboť zde může docházet k rapidním změnám stavby. Pokud vlastník kulturní památky chce na dané budově provést ať už nástavbu, či přístavbu, musí brát v potaz, že na základě ust. 23 odst. 3 vyhlášky č. 501/2006, o obecných požadavcích na využívání území, ve znění pozdějších předpisů, je: „*Nástavba staveb (...) je nepřípustná tam, kde by mohlo navrhovanými úpravami dojít k narušení dochovaných historických, urbanistických a architektonických hodnot daného místa nebo k narušení architektonické jednoty celku, například souvislé zástavby v ulici.*“¹²⁹ Nejstěžejnějším kritériem pro posuzování nástavby na kulturní památce je adekvátnost

¹²⁶ §9 odst. 1 vyhlášky č. 66/ 1988Sb., vyhláška ministerstva kultury České socialistické republiky, kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹²⁷ §2 písm. l) zákona č. 256/2013Sb., katastrální zákon, ve znění pozdějších předpisů

¹²⁸ ZÍDEK.M, MICHAL, T., JIŘÍ, K., et al. *Zákon o státní památkové péči*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-381-7 strana 132

¹²⁹ § 23 odst. 3 vyhlášky č. 501/2006, vyhláška o obecně požadavcích na využívané území, ve znění pozdějších předpisů

tvarosloví nastavované partie objektu¹³⁰, tzn. nástavba stavby musí korespondovat s celkovým dojmem budovy, záleží zcela na konkrétním případě, ale dozajista není přípustné aby např. neorenesanční budova bylo doplněna betonovou nástavbou, či přístavbou. Krásným případem povedené přístavby je vysoce oceňovaná obnova areálu firmy Lasvit z Nového Boru, která v roce 2020 vyhrála Českou cenu za architekturu. Zde je však zapotřebí zmínit, že památková péče nikterak nepožaduje žádné „osvědčení“ u projektanta, kterému byla svěřena právě práce na nástavbě/přístavbě kulturní památky, daný projektant musí mít „pouze“ povolení od ČKA, popř. ČKAIT, avšak nemusí mít žádné povolení od Ministerstva kultury, jak tomu je právě u restaurátorů. Právě v tomto případě, by zde měla být uzákoněna povinnost, aby všichni projektanti, kteří se podílejí na úpravě kulturní památky měli mít i povolení od Ministerstva kultury.

5.1.6. Zásah do prostředí kulturní památky

Zásah do prostředí kulturní památky je logicky ponechán až na úplný závěr výčtu způsobu obnovy, je to dáno tím, že se nejedná o obnovu přímo na kulturní památce, ale v její blízkosti. Ochranu prostředí kulturní památky zmiňuje ust. § 11 odst. 2 PamZ. Prostředí kulturní památky lze zařadit pod neurčitý právní pojem, neboť nikde není přesně dáno, co do prostředí spadá, a co ne. Je jasné, že zámecký park v blízkosti kulturní památky bude brán za prostředí kulturní památky, avšak už je otázkou složitější, zdali do toho budou spadat i lesy, které obklopují daný zámek. Dalším příkladem lze uvést odstranění stavby, sousedící právě se stavbou coby kulturní památkou. Důležitým vodítkem, zdali se jedná o prostředí kulturní památky, či nikoliv, je vztah, který je mezi daným prostředím a památkou, jak zmiňuje Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí ze dne 9. 12. 2021 pod č.j.30 A 75/2021-239: *„Je na místě tam, kde je kulturní památka úzce spjata se svým okolím a kde je takové okolí natolik významné, že by bez něj byla hodnota kulturní památky umenšena. Prostředím kulturní památky tak může být jen takové prostředí, bez něhož by o kulturní památce v pravém slova smyslu nešlo hovořit“*¹³¹, toto posuzování je právě dáno k uvážení správního orgánu, kdy správní orgán musí hodnotit, jak celkovou charakteristiku kulturní památky, tak i např. zdali jsou stejní vlastníci památky a okolních

¹³⁰ HOLEČEK Josef, Metodika pro realizaci nástaveb, půdních vestaveb a ochrana střešní krajiny, Praha 2004 (online, cit. 2022-06-07) dostupné z <https://docplayer.cz/16173706-Metodika-pro-posuzovani-nastaveb-pudnich-vestaveb-a-ochranu-stresni-krajiny.html>

¹³¹ Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 9.12.2021, čj. 30 A 75/2021–239

pozemků, které se mají vydávat za prostředí (viz. citované ustanovení). Neboť i dané pozemky mohou požívat památkové ochrany.

5.1.7. Odstranění stavby, i tzv. černé

Černá stavba (nebo také neoprávněná stavba) je stavba, která byla zřízena bez příslušného stavebního povolení (popř. v rozporu s ním). Sama o sobě je černá stavba nežádoucím jevem, a tím spíše, jakmile se týká kulturní památky. Lze si jí představit jako přístavbu, či nástavbu, která byla učiněna na kulturní památce.

Černá stavba však nepožívá ochrany památkové péče, neboť v Rozhodnutí o prohlášení stavby za kulturní památku (viz kapitola 2), je přílohou přesná specifikace předmětu ochrany (spolu s příloženou fotodokumentací). Tím, že vlastník kulturní památky zřídil černou stavbu na kulturní památce, porušil tím povinnost stanovenou v PamZ, konkrétně ust. § 9 odst. 1 PamZ, neboť daným úkonem došel k znehodnocení kulturní památky a vlastně jí jeho chováním bezprostředně ohrozil. Památkový zákon v takových to případech dává možnost k zjednání žádaného stavu obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností v ust. § 10 PamZ spolu s ust. § 15 PamZ, prostřednictvím nápravných opatření k ochraně kulturních památek. Právě v nápravných opatření může obecní úřad nařídit (pouze) vlastníku kulturní památky odstranění černé stavby.

Musí se vzít v potaz, že daná nápravná opatření nejsou správními tresty, tzn. řadí se mezi nápravná opatření¹³², proto na tuto činnost nemůžou být použity normy přestupkového řízení (viz výše), aby ale daná nápravná opatření byla vymahatelná je zapotřebí jít cestou zvláštního případu správní exekuce, která je obsažena v ust. §15 odst. 4 PamZ

Závěrem zde musí zaznít, že stavba coby kulturní památka nemůže být odstraněna, dokud požívá památkové ochrany. To platí na základě ust. §129 odst. 1 písm. a) StavZ, ve kterém je zmíněno: „...jde-li o stavbu, která je kulturní památkou, postupuje se podle zvláštního právního předpisu¹³³“. Aby taková stavba byla odstraněna, je zapotřebí, aby pozbyla památkové péče- tzn. aby bylo zahájeno řízení o zrušení prohlášení stavby za kulturní památku. (viz kapitola 4.)

¹³²Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17.července 2018, č.j. 3 As 73/2017-41

¹³³Ust. § 129 odst. 1, písm. a) zákona č. 183/2006Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů

5.2. Procesní postupy při obnově kulturní památky

Vzhledem k tématu této diplomové kapitole se následující kapitola zabývá pouze samostatnou stavbou, která byla prohlášena za kulturní památku, nikoliv stavbami, na které je použita plošná ochrana (viz kapitola 1.4.2.1. a násl.). Jak již bylo nastíněno v předešlé kapitole, aby památka dosahovala svého účelu, je zapotřebí se o ní řádně starat, v případech stavby, coby kulturní památky to platí dvojnásobně. Aby ale bylo dosaženo zamýšlené obnovy, která bude korespondovat se zájmem jak vlastníka, tak i veřejného zájmu na zachování daných hodnot, je zapotřebí, aby vlastníkův záměr správní úřady legitimovali. Nejdůležitějším kritériem posouzení, jaký správný akt má být vydán, je rozhodující, zdali záměr vlastníka se dá podřadit pod stavební práce podle stavebního zákona. Prvním případem, kdy se daný záměr nebude řadit pod stavební práce jsou tzv. *práce ve volném režimu* podle ust. § 79 odst. 2 StavZ, §80 odst. 3 StavZ nebo § 103 StavZ. V druhém případě se jedná o obnovu, která vyžaduje stavební povolení, pro představu lze využít přístavbu moderní budovy k původní, jako v případě přístavby firmy Laspis v Novém Boru. Následující část bude řešit právě dané stavební povolení s větším důrazem na památkovou ochranu. Přičemž dané řízení se dělí na dvě části a to na (i) územní řízení a (ii) stavební řízení, které mohou být ve společném řízení.

5.2.1. Zahájení řízení

Jakmile vlastník již zamýšlí provést obnovu na stavbě, která je kulturní památkou, je zapotřebí, aby podal žádost o stavební povolení k zamýšleným pracím na kulturní památce (dále jako „*Žádost*“) ke správnímu úřadu. Věcně příslušným správním úřadem, je stavební úřad. Místní příslušnost správního úřadu se určuje na základě místa, kde se stavba nachází. Jelikož je řízení o obnově kulturní památky (dále jen jako „*řízení o obnově*“) řízením o žádosti, díky tomuto řízení se zahajuje dnem doručení žádosti věcně a místně určenému správnímu orgánu.

Cílem řízení o obnově je dostání stavebního povolení. Tomu může předcházet územní řízení, jehož cílem je získání územního rozhodnutí podle § 76 odst. 1 StavZ, který požaduje umisťovat stavby nebo zařízení, jejich změny, měnit vliv jejich užívání na území (...) vždy jen na základě územního rozhodnutí, nebo územního souhlasu,

nestanoví-li zákon jinak¹³⁴. Právě v případech přístavby je zapotřebí získat formu územního rozhodnutí, kterým je Rozhodnutí o umístění stavby (§ 79 StavZ). Rozhodnutí o umístění stavby je stěžejním rozhodnutím o stavbě, stavebním pozemku, jeho využití, a zejména podmínky pro umístění stavby a v neposledním případě jsou stanoveny podmínky pro zpracování projektové dokumentace, která bude vést k vydání stavebního povolení. Dané rozhodnutí bude vydávat místně příslušný stavební úřad, který bude rozhodovat, zdali záměr žadatele je v souladu s požadavky daných zákonem, zejm. s požadavky stavebního zákona, a jiných zákonů. Vydání rozhodnutí předurčuje zajištění stanovisek dotčených orgánů.

5.2.2. Závazná stanoviska dotčených orgánů

Pojem závazné stanovisko, je zapotřebí brát ve dvou rovinách, za prvé je to konečný akt dotčeného správního orgánu tzn. správní akt, nebo je to závazné stanovisko ve smyslu §149 Správního řádu. První typ závazného stanoviska nalezneme pouze v případech, kdy se nejedná o případy, které by spadaly pod stavební řízení. V druhém případě je to správní úkon učiněný dotčeným orgánem, který nezakládá, neruší a nemění práva a povinnosti žadatele. S ohledem na novelu PamZ, bylo přidáno nové ustanovení a to ust. § 14 odst. 8, ve kterém je přímo zmíněno, kdy dotčené orgány vydávají závazné stanovisko a kdy rozhodnutí. Širokou definici dotčených orgánů lze nalézt v ust. § 136 Správního řádu¹³⁵, zjednodušeně lze říct, že dotčenými orgány, jsou takové orgány státní správy, kterým zvláštní předpis svěřil ochranu veřejného zájmu, a zároveň pravomoc k vydávání závazných stanovisek. Průřezově lze zmínit dotčené orgány, které mají v působnosti ochranu životního prostředí, ochranu přírody a krajiny, ochranu vod, ovzduší, ochranu zemědělského půdního fondu, požární ochranu a zejména ochranu památkové péče. Většinou všechny tyto orgány spadají pod jeden a ten samý správní orgán (příklad: jediným správním orgánem je magistrát jako obec s rozšířenou působností¹³⁶, ale je zapotřebí zajistit všechna závazná stanoviska od odborů životního prostředí, památkové péče aj.), na to pamatuje ust. § 4 odst. 7 StavZ, který umožnil vydat tzv. koordinované

¹³⁴ §76 odst. 1 zákona č. 183/2006Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů

¹³⁵ § 136 zákona č. 500/2004Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů

¹³⁶ V daném případě se bude jednat vždy o obec s rozšířenou působností, protože se jedná o nemovité kulturní památky, nikoliv o stavby umístěné v památkové rezervaci, či památkové zóně. Pokud by dané nemovité kulturní památky k nim náležely byl by k vydání stanoviska příslušný buď Krajský úřad, nebo Ministerstvo kultury.

závazné stanovisko, které spočívá v tom, že po podání žádosti, nemusí žadatel žádat každý odbor zvlášť, ale bude mu vydáno jedno závazné stanovisko se všemi připomínkami daných odborů. Závazná stanoviska musí dotčené orgány vydat buď do 30, popř. 60 dnů, od doby, kdy byly o závazné stanovisko požádány¹³⁷. Pokud tak dotčené orgány neučiní uplatňuje se v případech, které spadají pod Stavební zákon tzv. fikce vydání souhlasného stanoviska¹³⁸.

5.2.3. Závazné stanovisko odboru památkové péče

Právě mezi dotčené orgány v daném případě spadá i odbor památkové péče. Tj. orgán, který vydává závazné stanovisko podle ust. § 149 odst. 2 Správního Řádu. I když tato kapitola se zabývá pouze stavbami, které spadají pod stavební zákon, je zapotřebí zmínit, že dotčené orgány vydávají závazné stanoviska Ten v daném případě zahajuje na základě žádosti své vlastní řízení, kdy obsahem základního spisu je: (i) žádost o zahájení obnovy kulturní památky, (ii) usnesení o zahájení řízení o obnově kulturní památky, (iii) žádost o vyjádření NPÚ, (iv) vyjádření NPÚ, (v) výzva k seznámení s podklady, (vi) vyjádření účastníka/ů k podkladům, (vii) závazné stanovisko.

Jak bylo zmíněno, odbor památkové péče je vždy povinen na konkrétní případ dožádat vyjádření NPÚ. Jakmile je zhotoveno vyjádření NPÚ, které ať má pozitivní, či negativní postoj k danému případu, dostává se dané řízení k největšímu problému, který je často vytýkaný, a tím je právě dvojkolejnost památkové péče. Je to dáno tím, že na jedné straně stojí státní úředník, který musel projít všemi odbornými zkouškami, pracujícího na odboru památkové péče, a zároveň, který (na základě menšího obvodu) zná daleko lépe místní situaci a na druhé straně odborníka od NPÚ, který bude mít dozajista větší znalosti po teoretické stránce, avšak nikoliv znalost místa. Jakmile dotčený orgán shledá, že všechny skutečnosti, které jsou dané z podkladů od žadatele, nejsou v rozporu se zachováním kulturních hodnot a už by byl připraven vydat závazné stanovisko, zašle účastníku výzvu seznámení se s podklady, pokud účastník se dostaví, má právo vyjádřit se k podkladům a popř. ještě další skutečnosti doplnit. Pokud tyto skutečnosti byly objasněny, popř. účastník neměl žádné připomínky, Odbor památkové péče vydá závazné

¹³⁷ § 149 odst. 4 zákona č. 500/2004Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů

¹³⁸ § 9 odst. 4 zákona č. 183/2006Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů

stanovisko, ve kterém zároveň může uvést podmínky, za kterých má být daná přístavba zhotovena.

5.2.4. Stavební řízení

Postup stavebního řízení upravuje ust. §110 a násl. StavZ. Cílem stavebního řízení je získání stavebního povolení.

Stavební úřad zahajuje stavební řízení dnem doručení žádosti stavebníka. Náležitosti žádosti stanovuje ust. §110 StavZ, kterými jsou zejména identifikace stavebníka a identifikace požadovaného záměru. Stavební řízení se zahajuje jak s účastníky stavebního řízení (kdy účastníky jsou dle ust. § 109 StavZ stavebník, vlastník stavby a pozemku, pokud je odlišný, popř. vlastník sousedního pozemku) a dotčenými orgány. Po doručení žádosti stavební úřad má za povinnost prozkoumat žádost spolu s příloženými podklady, aby zjistil stav věci, o které nejsou důvodné pochybnosti. Aby zjištění stavu věci bylo co nejpřesnější může stavební úřad nařídit ústní jednání, spolu s ohledáním na místě, je-li to potřeba, o daném kroku musí informovat všechny známé účastníky, a i dotčené orgány nejméně 10 dní před konáním daného ústního jednání. Ústním jednáním končí lhůta k podání námitek k danému záměru, jak vyplývá z ust. § 114 StavZ, se kterými se stavební úřad má povinen zabývat. Pokud stavební úřad upustil od konání ústního jednání (na zákl. ust. §112 odst. 2 StavZ – v případech, kdy předložené podklady jsou natolik zřejmé, že není důvodu k jeho nařízení a zároveň jsou stavebnímu úřadu známy poměry jak stavby, tak záměru) musí nařídit lhůtu k možnosti podání námitek, která nebude kratší než 7 dnů.

Pokud byly od účastníků, či dotčených orgánů předloženy námítky, má stavební úřad povinnost se jimi zabývat a spolu ve stavebním povolení má povinnost odůvodnit, jak jsem s danými námítkami vypořádal.

5.2.5. Stavební povolení

Posledním krokem ve stavebním řízení je právě vydání stavebního povolení. *„Stavebním povolením stanoví stavební úřad podmínky pro provedení stavby, a pokud je třeba, i pro její užívání. Podmínkami zabezpečí ochranu veřejných zájmů a stanoví zejména*

návaznost na jiné podmiňující stavby a zařízení...¹³⁹ Jak už definice napovídá získání stavebního povolení je kladný výsledek stavebního řízení. Jak už bylo výše zmíněno stavební povolení je rozhodnutí, které musí splňovat obligatorní náležitosti podle Správního řádu dle ust. § 67 a násl. Správního řádu, spolu s ust. § 115 StavZ. Lze uvést, že stavební povolení není vydáváno na neomezenou dobu, pokud se nezačne se stavbou do 2. let od vydání stavebního povolení, tak stavební povolení pozbývá platnosti.

Nad rámec lze uvést, že stavební řízení není jedinou možností, jak lze získat stavební povolení. Další možností je uzavření veřejnoprávní smlouvy na zákl. § 116 StavZ. Jakmile je vydáno pozitivní stavební rozhodnutí je možné zahájit přístavbu na kulturní památce. Zároveň je potřeba zmínit, že práce na kulturní památce musí být v souladu s podmínkami uvedenými ve stavebním povolení, pokud by tak nebylo učiněno, dopouští se stavebník (potažmo vlastník) přestupku (viz. kapitola 7).

Dále je zapotřebí zmínit, že na zákl. ust. § 119 odst. 1. písm. d) všechny změny stavby na kulturní památce vyžadují tzv. kolaudační souhlas. Kolaudační souhlas je pozitivním výsledkem kolaudačního řízení (nelze hovořit o rozhodnutí, i když zakládá práva a povinnosti). Přičemž lze o něm hovořit jako o tzv. dokladu/ osvědčení o povoleném účelu užívání konkrétní stavby. Náležitosti kolaudačního souhlasu upravovala již zrušená prováděcí vyhláška k stavebnímu zákonu vyhláška č. 526/2006Sb., která stanovila tyto náležitosti.

- „a) jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu fyzické osoby nebo název, sídlo a identifikační číslo právnické osoby (bylo-li přiděleno), která je stavebníkem,*
- b) označení a místo stavby,*
- c) datum a číslo jednacích stavebního povolení nebo veřejnoprávní smlouvy anebo jméno a příjmení autorizovaného inspektora a datum jím vydaného certifikátu,*
- d) údaje o zkušebním provozu, popřípadě o předčasném užívání stavby,*
- e) datum konání a výsledek závěrečné kontrolní prohlídky,*
- f) vymezení účelu užívání stavby.¹⁴⁰“*

¹³⁹ §115 zákona č. 183/2006Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů

¹⁴⁰ § 12 odst. 2 vyhlášky č. 526/2006, vyhláška, kterou se provádí stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů

5.2.6. Odvolání

S ohledem na skutečnost, že Řízení o obnově je řízení před správním úřadem, který stojí v soustavě správních úřadů. řádným opravným prostředkem je tzv. odvolání. Legální definici odvolání lze nalézt v ust. § 81 a násl. Správního řádu. Aktivní legitimaci má účastník řízení, proti kterému se chce odvolat, ve lhůtě 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí¹⁴¹, a podává se ke správnímu orgánu, který rozhodnutí vydal¹⁴². Odvolatel musí v odvolání uvést všechny náležitosti, které jsou uvedeny v ust. § 37 odst. 2 Správního řádu, ale zároveň by měl i uvést odvolací důvody-tzn. v čem spatřuje rozpor s právními předpisy, nejčastějšími odvolacími důvody v případech stavebního povolení bývá chybějící/ či nedostatečné vypořádání s námitkami, přičemž v odvolání je možno se odvolat i proti závaznému stanovisku dotčeného orgánu. Pokud odvolání v sobě neobsahuje odvolací důvody hovoříme o tzv. blankytném odvolání, které nemá za následek nepřípustnost odvolání.¹⁴³ Odvolání má oproti jiným opravným prostředkům suspensivní účinek¹⁴⁴, který ale lze vyloučit na zákl. ust. § 85 Správního řádu. Jakmile je podáno odvolání k správnímu orgánu, který vydal rozhodnutí v prvním stupni, začíná odvolací řízení. Odvolacím orgánem však není správní orgán, kterému bylo podáno odvolání, ale je to jeho nejbližší nadřízený správní orgán¹⁴⁵(tzv. devolutivní účinek odvolání), tudíž v daném případě, pokud byl správním orgánem v prvním stupni obec s rozšířenou působností, bude daným odvolacím orgánem krajský úřad. Odvolací orgán přezkoumává napadené rozhodnutí pouze v rozsahu námitek uvedených v odvolání, nebo pokud je k tomu naléhavý veřejný zájem. Jakmile odvolací orgán (v tomto případě Krajský úřad) dojde k závěru, že dané stavební rozhodnutí je v rozporu s právními předpisy, nebo že je nesprávné tak může dané stavebního rozhodnutí: (i) zrušit a řízení zastavit, (ii) zrušit a věc vrátit správnímu orgánu v prvním stupni, (iii) zruší a sám změní.

¹⁴¹ § 83 odst. 1 zákona č. 500/2004Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů

¹⁴² § 86 odst. 1 zákona č. 500/2004Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů

¹⁴³ POTĚŠIL, L., HEJČ, D., RIGEL, F., MAREK, D. *Správní řád. Komentář*. 2nd ed. Praha: C.H.Beck, 916 p. ISBN 978-80-7400-804-7, str. 456

¹⁴⁴ Neboli odkladný, tzn. odkládá se právní moc rozhodnutí.

¹⁴⁵ § 89 odst. 1 zákona č. 500/2004Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů

6 Zdroje ohrožení

Jakákoliv osoba, která se pohybuje na území České republiky přichází do styku s kulturní památkou s jistou nadsázkou každodenně. Naším cílem (a zároveň hlavním cílem památkové péče) by mělo být zachování kulturních památek a jejich hodnot jak pro naši generaci, tak i pro ty budoucí. Avšak v průběhu „života“ kulturní památky mohou nastat nepříznivé situace, či jednání osob, které mají za následek právě ohrožení kulturní památky. O daných zdrojích ohrožení pojednává právě tato kapitola.

6.1. Ohrožení vlastníkem kulturní památky

Každá kulturní památka musí mít svého vlastníka (ať už stát, či fyzickou/právní osobu odlišnou od státu). Tím, že někdo vlastní kulturní památku, tak dané vlastnictví s sebou nese jen subjektivní dobrý pocit, ale zároveň i celou řadu povinností, dalo by se říci i omezení. Jak již říká samotná LZPS vlastnictví zavazuje¹⁴⁶ a u kulturních památek to platí dvojnásob.

Základní povinnosti vlastníka kulturní památky jsou obsaženy v ust. § 9 odst.1 PamZ.

„(1) Vlastník kulturní památky je povinen na vlastní náklad pečovat o její zachování, udržovat ji v dobrém stavu a chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením. Kulturní památku je povinen užívat pouze způsobem, který odpovídá jejímu kulturně politickému významu, památkové hodnotě a technickému stavu.“¹⁴⁷

Nejčastější zdroj ohrožení je právě dán tím, že vlastník dané povinnosti neplní a ohrožuje tím konkrétní kulturní památku. Typickým projevem je nepatřičná péče o kulturní památku, která může vést až k jejímu totálnímu zchátrání. Může to být dáno i tím, že vlastníci kulturních památek o ně pečují na vlastní náklad (i když jsou zde možnosti k získání finančních příspěvků prostřednictvím dotací, příp. úlevy na daních), popř. že kulturní památku nechtějí užívat tím daným způsobem. Orgány památkové péče mají v takových případech možnost pouze jedinou, a to zahájit s vlastníkem přestupkové řízení (viz kapitola 7.)

¹⁴⁶ Čl. 11 ústavního zákona č. 2/1993Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

¹⁴⁷ §9 odst. 1 zákona č. 20/1987Sb, Zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

6.2. Ohrožení osobou odlišnou od vlastníka

Tyto dané osoby lze rozdělit na dvě skupiny, na (i) osoby, které mají určité právo k památce (konkrétně nájemce, nebo osoba v obdobném postavení) a na (ii) osoby, bez konkrétního práva (návštěvníci, vandalové).

Na osoby, které mají určité právo ke kulturní památce pamatuje ust. §9 odst. 2 PamZ, které vlastně opisuje odstavec první citovaného ustanovení, s tím rozdílem, že náklady, které jsou spjaty s údržbou kulturní památky, nese daná osoba pouze pokud tak vyplývá z právního stavu.

Osoby bez konkrétního práva mají taktéž povinnost nečinit žádná jednání, která by ohrožovala kulturní památku. Dané povinnosti vyplývají jak z památkového zákona (konkrétněji z §9 odst. 3), tak i z Ústavního pořádku (konkrétně z čl. 35 odst. 3 LZPS). Nejdůležitější povinnost je nezpůsobovat nepříznivé změny stavu kulturní památky. Pod tuto množinu lze zahrnout i jeden z nejznámějších projevů ohrožení a tím je právě vandalismus na kulturní památce.

Vandalismus může mít mnoho podob, ať už je to znehodnocení památky, formou neoprávněného vstoupení do stavby (jako příklad lze uvést „tradici“ olomouckých vysokoškolských studentů, kteří prolézají Mariánským sloupem na Dolním náměstí v Olomouci, aby udělali všechny zkoušky), či faktickým znehodnocením, např. formou grafitů (jako příklad zde vandalismus ze dne 15.7.2019, kdy skupina cizinců osob posprejovala graffiti Karlův most v Praze).

6.3. Řízení o ohrožení kulturní památky

Jakmile je taková stavba porušena, má pouze vlastník oznamovací povinnost, která vyplývá z ust. § 12 odst. 1 PamZ. Vlastník daný prohřešek oznamuje obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností (v případech kulturních památek), v případech národních kulturních památek jej musí oznámit Krajskému úřadu formou žádosti. Obsahové náležitosti jsou dány pouze ust. § 37 odst. 1 Správního řádu, spolu s ust. §45 odst 1. Správního řádu. V obou případech musí také informovat stavební úřad, který je příslušný podle místní příslušnosti.

Spolu s danou oznamovací povinností je spojena i žádost vlastníka kulturní památky k odstranění závady. Pokud je tato žádost připojena bude mít rozhodnutí dva výroky. Prvním výrokem bude, že došlo k ohrožení kulturní památky a druhým výrokem bude

určení způsobu, jak má vlastník kulturní památky dané ohrožení odstranit. Druhý výrok nemusí být vždy naplněn, záleží na vůli vlastníka, zdali chce danou závadu odstranit. Tato dikce je, dle mého názoru, trochu nešťastnou, neboť bez žádosti k odstranění závady, nemůže správní orgán přímo nařídit odstranění závady.

Pro oba typy řízení platí, že nejsou pevně dány dotčené orgány (jak je to třeba v případě Zrušení prohlášení kulturní památky podle ust. §8 PamZ), to znamená, že nejsou dány žádné obligatorní podklady pro vydání rozhodnutí. Musí zde ale být stále nepaměti zásada vzájemného souladu všech postupů správních orgánů, na základě ust. § 8 odst. 3 Správního řádu¹⁴⁸, jelikož se jedná o stavbu, která by měla podléhat stavebnímu zákonu, orgán památkové péče by měl postupovati v souladu se zájmy stavebního úřadu.

Řízení o ohrožení kulturní památky spolu se žádostí k odstranění závady končí rozhodnutím, tzn. správním aktem správního orgánu, ve kterém je uvedeno, jak památka byla ohrožena a jakým způsobem má býti dané ohrožení odstraněno. Pokud však žádost nebyla přiložena, nelze v daném případě aplikovat ochranná opatření podle ust. §10 PamZ spolu s ust. §15PamZ. Správní orgán bude muset jít cestou přestupkového řízení, neboť v daném případě vlastník porušil své povinnosti. (o přestupkovém řízení viz kapitola 7.)

7 Přestupky

Jak bylo již výše mnohokrát zmíněno, stát má vlastní zájem na zachování a údržbě kulturních památek. Aby tento zájem byl správně a úspěšně realizován, je zapotřebí, aby zde byly i sankční prostředky vůči všem osobám, které by nerespektovaly ochranu kulturních památek, a které by jak úmyslně, tak z nedbalosti ohrozily jejich zachování pro příští generace. Přestupky jsou definovány jako „...*společenský škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přešůpek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin*¹⁴⁹“. Daná definice je obsažena v ust. § 5 zákona č. 250/2016Sb., zákona o odpovědnosti za přešůpcích a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „Přestupkový zákon“). Má-li se jednat o přešůpek, tak vedle ostatního musí být v zákoně stanoveno, že se jedná právě o přešůpek. Díky tomu na přešůpky pamatuje část V. PamZ, kde jsou přešůpky rozděleny podle toho, zda konkrétní přešůpek spáchala osoba právnická, fyzická podnikající nebo osoba fyzická. Konkrétní přešůpky, kterých se osoby můžou dopustit jsou obsaženy v ust. § 35 a násl. PamZ. Tyto přešůpky lze dělit na (i) omisivní, to jsou takové přešůpky, které spočívají v nekonání konkrétní osoby. V daném případě můžeme hovořit zejména o nedostatečné (či dokonce žádné) péči při zachování kulturní památky a nesplnění oznamovací povinnosti a na (ii) komisivní, do kterých spadají přešůpky, které spočívají v nezákonném konání osoby, např. provedení obnovy kulturní památky bez závazného stanoviska správního orgánu, či nedodržení podmínek, které byly uloženy v závazném stanovisku¹⁵⁰. Další dělení přešůpků lze rozčlenit na přešůpky (i) ohrožovací a (ii) přešůpky poruchové (někdy označovány jako poškozovací)¹⁵¹. Mezi ohrožovací řadíme takové přešůpky, u nichž k vyvození odpovědnosti postačí pouhé ohrožení chráněného objektu a tím pádem do této skupiny spadají přešůpky jako nepečování o kulturní památku, neudržování kulturní památky v dobrém stavu aj. U poruchových přešůpků je zapotřebí přímé zasažení a poškození chráněného objektu, tzn. přešůpky znehodnocení kulturní památky a zničení kulturní památky. Dalším rozčleněním přešůpků, a to velice zásadním, je rozčlenění přešůpků na základě osob, které mohou daný přešůpek spáchat. Ust. § 35-38 PamZ určují ty přešůpky, kterých se může dopustit právnická osoba, nebo

¹⁴⁹ §5 zákona č. 250/2016Sb., zákon o odpovědnosti za přešůpky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁰ Dle novely č. 284/2021Sb., vedle závazného stanoviska je zmíněno i rozhodnutí

¹⁵¹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19.6.2018, č.j. 5 A 49/2015-66

fyzická osoba s podnikatelským oprávněním při výkonu své funkce. O přestupcích, které může spáchat fyzická osoba pojednává ust. §39 PamZ. Nejtypičtějšími přestupky na úrovni památkové péče je (i) provádění obnovy na kulturní památce bez závazného stanoviska a (ii) poškozování, zničení kulturní památky. I když se na první pohled zdá, že ustanovení jak pro fyzické, tak právnické osoby jsou totožná, cíl je takový, že u fyzických osob je vždy zapotřebí zavinění u přestupku, oproti tomu u právnických osob dané zavinění není potřeba prokazovat. Závěrem je zapotřebí zmínit, že na úrovni památkové péče a z dikce zákona vyplývá, že se většinou přestupkové řízení bude vést proti vlastníku kulturní památky, neboť jenom ten nese odpovědnost za kulturní památku¹⁵². Úprava přestupkového řízení je obsažena, jak v Přestupkovém zákoně, tak v PamZ s tím, že se subsidiárně použije i Správní řád.

7.1. Skutkové podstaty přestupků na úseku památkové péče

I když v úvodu kapitoly jsou zmiňovány přestupky, jež mohou být spáchány na úseku památkové péče, je zapotřebí si je alespoň trochu přiblížit. Skutkové podstaty daných přestupků jsou obsaženy v ust. § 35- §39 PamZ. Následující podkapitoly se zabývají dvěma nejčastějšími přestupky, jak bylo výše zmíněno.

7.1.1. Provádění obnovy na kulturní památce bez závazného stanoviska

Skutková podstata je obsažena v ust. § 35 odst. 1 písm. e) PamZ pro právnické osoby, popř. fyzické osoby podnikající a v ust. § 39 odst 1 písm. e) PamZ pro osoby fyzické. Přestupku podle daných ustanovení se dopustí vlastník tím, že (i) provádí obnovu kulturní památky bez závazného stanoviska obecního úřadu obce s rozšířenou působností, nebo (ii) porušuje podmínky určené v závazném stanovisku obecního úřadu obce s rozšířenou působností¹⁵³. I když již z dikce zákona vyplývá, že pachatelem může být pouze vlastník kulturní památky, judikatura došla k jinému názoru, a to zejména rozhodnutím Nejvyššího správního soudu ze dne 3.8.2016, č.j. 1 As 225/2015-34, který dospěl k názoru, že:“ *Přestupku podle § 39 odst. 1 písm. g) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, se může dopustit vlastník (správce, uživatel) nemovitosti, který je povinen*

¹⁵² Výjimka je přestupkové řízení, které se vede proti osobě restaurátora podle ust. § 39 odst. 1 písm. h) PamZ

¹⁵³ §35 odst. 1 písm. e) et §39 odst. 1 písm. e) zákona č. 20/1987Sb., zákona o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů,

i oprávněn vyžádat si předem závazné stanovisko orgánu památkové péče podle § 14 odst. 2 tohoto zákona; může se jej však dopustit i osoba třetí – od vlastníka (správce, uživatele) nemovitosti odlišná, která provede stavbu na nemovitosti v památkové zóně, aniž si předem prostřednictvím osoby oprávněné (tj. vlastníka, správce či uživatele nemovitosti) opatří závazné stanovisko orgánu památkové péče.¹⁵⁴ Tudiž vedle vlastníka kulturní památky, správce, popř. uživatele může být pachatelem i např. stavební firma, která provádí obnovu v rozporu se závazným stanoviskem. V daném případě řešíme závazné stanovisko podle ust. § 149 Správního řádu.

Skutkové podstaty jsou tudíž v daném písmenu dvě, jednak provádění obnovy bez závazného stanoviska, v daném případě se jedná o všechny práce, které spadají pod pojem obnova (viz kapitola 5) a ke kterým je povinnost mít závazné stanovisko, přičemž jej vlastník nemá. Dále dosažení skutkové podstaty může pachatel dopustit i tím, že sice má závazné stanovisko, ale činí jiné práce, které spadají pod pojem obnova, než které byly řešeny v závazném stanovisku.

Naplnění skutkové podstaty porušení podmínek v závazném stanovisku se pachatel dopustí tím, že všechny práce sice spadají pod pojem obnova, ale nejsou konány v souladu se závazným stanoviskem, spadá sem i případ kdy sice závazné stanovisko dané práce řeší, ale označuje tuto obnovu za nepřijatelnou¹⁵⁵.

7.1.2. Ohrožení, poškozování kulturní památky

„Přestupku se dopustí fyzická osoba (ust. § 35 odst. 1 písm. a) PamZ)/ právnická osoba, fyzická osoba podnikající (ust. §39 odst. 1 písm. a) PamZ), nepečuje o zachování kulturní památky, neudrzuje kulturní památku v dobrém stavu, nechrání kulturní památku před ohrožením, poškozením nebo znehodnocením, užívá kulturní památku způsobem neodpovídajícím jejímu kulturně historickému významu, památkové hodnotě nebo technickému stavu“¹⁵⁶ Dané skutkové podstaty může naplnit nejen vlastník, ale i jakákoliv fyzická osoba. Vlastník má povinnost se starat o kulturní památku, pečovat o ni, a to již od podání návrhu na prohlášení stavby za kulturní památku nebo již od okamžiku, kdy se dozvěděl, že ministerstvo kultury hodlá stavbu prohlásit za kulturní

¹⁵⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3.8.2016, č.j. 1 As 225/2015-34

¹⁵⁵ ZÍDEK, M., MÍCHAL, T., JIŘÍ, K., et al. *Zákon o státní památkové péči*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-381-7, str. 476

¹⁵⁶ §35 odst. 1 písm. c) et §39 odst. 1 písm. c) zákona č. 20/1987Sb., zákona o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

památku z vlastního podnětu, až do rozhodnutí ministerstva kultury¹⁵⁷. Péče je zejména spatřována v tom, že kulturní památku chrání před poškozením, popř. zničením, dále se stará o to, aby kulturní památka nepozbyla svých hodnot, tzn. vykonává řádnou péči, provádí obnovu na základě závazných stanovisek aj. Dané ustanovení koresponduje s ust. § 9 odst. 2, odst. 3, ve kterých jsou obsaženy povinnosti ostatních osob počínat si tak, aby neohrozily dobrý stav kulturní památky (viz kapitola 6 Zdroje ohrožení).

7.2. Přestupkové řízení

Cílem přestupkového řízení je dokázat příčinnou souvislost mezi jednáním podezřelého (v rámci řízení je pak nadále označován jako podezřelý a následně obviněný) a nastalým účinkem (zde je správně rozdělovat přestupky na poruchové, či ohrožovací, neboť u ohrožovacích přestupků nemusí nutně dojít k účinku, tj. zhoršení stavu kulturní památky, oproti tomu u poruchových přestupků musí vždy dojít ke zhoršení stavu).

Přestupkové řízení je vždy zahajováno ex offio, z moci úřední, tudíž i toto celé řízení provádí zásada oficiality. Příslušným správním orgánem ve věci kulturních památek je Obecní úřad obce s rozšířenou působností, ve věci národních kulturních památek je to Krajský úřad. Dále příslušným správním orgánem může být i Ministerstvo kultury, ale jen v případech, které se týkají archeologických výzkumů, anebo osob oprávněných k restaurování. Nad rámec je zapotřebí uvést, že na základě novely PamZ č. 284/2021Sb., která bude účinná od 1.7.2023 přibývá i další správní orgán, kterým je stavební úřad.

Správní orgán má povinnost zahájit řízení o každém přestupku, o kterém se dozví ve lhůtě nejvýše 60 dnů¹⁵⁸, uplynutí lhůty není překážkou řízení. Přestupkové řízení je zahájeno dnem doručení oznámení o zahájení řízení podezřelého z přestupku nebo ústním vyhlášením takového oznámení¹⁵⁹¹⁶⁰, jakmile je učiněn (zpravidla) tento první krok

¹⁵⁷ §35 odst. 1 písm. a) et §39 odst. 1 písm. c) zákona ř. 20/1987Sb., zákona o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁸ Ministerstvo kultury (nedatováno) *Metodika Ministerstva Kultury Hlavní postih za protiprávní jednání* (online cit. 2022-07-05)

¹⁵⁹ §78 zákona č. 250/2016Sb., zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶⁰ Při ústním vyhlášení je zapotřebí dodržet požadavky obsažené v ust. § 78 odst. 3 Přestupkového zákona

v řízení, stává se z podezřelého obviněný¹⁶¹. Obligatorními náležitostmi oznámení o zahájení řízení jsou

1. výslovné označení obviněného (u FO zpravidla jméno a příjmení, rodné číslo a adresa trvalého bydliště, u PO název PO, sídlo a identifikační číslo, u podnikající fyzické osoby, je to stejné jako u nepodnikající, spolu s místem podnikání)
2. (ii) popsání konkrétního protiprávního jednání (ve kterém je spatřováno porušení povinnosti podle PamZ a to včetně předběžné právní kvalifikace),

Dále je doporučováno uvést i poučení obviněného a upozornit jej na právo nařídit ústní jednání.¹⁶² Pro představu lze uvést příklad ideálního popisu protiprávního jednání, tak jak jej stanovilo Ministerstvo kultury:

*„obviněný je **podezřelý z toho, že neučinil žádná opatření, aby zabránil propadnutí střechy nad střední částí u objektu stodoly (severní část areálu) čp. 12 na pozemku p. č. 1234/1 v obci GGGG v k.ú. KKKK v červenci roku 2017 a pokračování destrukce zbývající části zastřešení této stodoly, neprovedl opatření k zajištění částečně zříceného schodiště u čp. 13 na pozemku parc. č. st. 1234/1 v obci GGGG v k.ú. KKKK, díky čemuž došlo k uvolnění posledního stupně, zasazeného v opěrné zdi mezi čp. 12 (stodola) a čp. 13 a k rozvolnění vlastní opěrné zdi, je tedy podezřelý z toho, že v důsledku výše popsaného jednání v rozporu s § 39 odst. 1 písm. c) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů **nepečuje o zachování souboru staveb, které tvoří nemovitou kulturní památku „Kosův statek“ evidovanou pod rejstříkovým číslem 1234/5-6789 v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky, neudržuje tuto kulturní památku v dobrém stavu a nechrání ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením**“¹⁶³***

Jak již bylo výše zmíněno, v oznámení o zahájení řízení lze nalézt také předvolání k dostavení se na ústní jednání. Ústní jednání v přestupkovém řízení je pouze fakultativní, tj. nemusí se konat vždy, záleží na okolnostech (zda je to účelné k zajištění všech okolností, které povedou ke správnému zjištění stavu věci, např. výslech svědka). Ústní jednání se nařizuje vždy v případech stanovených v zákoně¹⁶⁴. Dané ústní jednání lze

¹⁶¹ § 69 odst. 1 zákona č. 250/2016Sb., zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶² Ibid 156, Ministerstvo kultury (nedatováno) *Metodika Ministerstva Kultury Hlavní postih za protiprávní jednání* (online cit. 2022-07-05)

¹⁶³ Ibid 156, Ministerstvo kultury (nedatováno) *Metodika Ministerstva Kultury Hlavní postih za protiprávní jednání* (online cit. 2022-07-05)

¹⁶⁴ § 80 odst. 2 zákona č. 250/2016Sb., zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

provést i bez přítomnosti obžalovaného (pokud s tím souhlasí, nebo pokud se nedostavil bez náležité omluvy)

V dokazování v přestupkovém řízení se odráží mimo zásad legality a oficiality také zásada materiální pravdy podle ust. § 3 Správního Řádu, která určuje, že: *“správní orgán postupuje tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti a to v rozsahu, který je nezbytný...”*¹⁶⁵ Tato zásada je velice důležitá, neboť z ní vyplývá, že správní orgán nesmí nadměrně zatěžovat obviněného a jeli to jenom trochu možné, má za povinnost obstarat si podklady sám (příkladem lze uvést výpisy z veřejných rejstříků, dále pořizování fotografií, pokud se jednalo například o zanedbání péče fresky na stavbě, která je díky ní kulturní památkou aj.)

Jakmile má správní orgán za to, že byly obstarány všechny podklady, sloužící k zjištění stavu věci zašle obviněnému výzvu k seznámení se s podklady, ve které určí pevné datum, kdy se obviněný má dostavit. Obviněný v daném případě se seznamuje s podklady a dále s protokolem, ve kterém je obsaženo vypořádání se s otázkami přestupkového řízení (kdo jednal, co způsobil, kdy se to stalo, v případě fyzických osob, zdali se jednalo o úmyslný, nebo nedbalostní čin). Jakmile je obviněný seznámen s podklady lze přejít na vydání rozhodnutí.

7.3. Rozhodnutí o přestupku

Rozhodnutí o přestupku je konečnou fází řízení před správním orgánem v první instanci. Náležitosti rozhodnutí jsou stejné jako v předešlých řízeních, dle ust. § 68 odst. 1 Správního řádu, tzn. výrok, odůvodnění a poučení.

Pokud byla daná osoba shledána vinnou je zapotřebí ve výrokové části: přesná identifikace obviněného, skutková věta, právní věta (neboli podřazení pod právní skutkovou podstatu), vyslovení viny, forma zavinění u fyzické osoby, druh a výměra správního trestu, uložení náhrady nákladů řízení (vždy je zde uveden správní poplatek ve výši 1000,-Kč (slovy tisíc korun českých)), způsob a termín uhrazení pokuty a náhrady nákladů řízení. Pakliže nebyla prokázána vina řízení se zastavuje usnesením na základě usn. § 86 Přestupkového Zákona.

V odůvodnění je správní orgán povinen uvést všechny rozhodné skutečnosti, na kterých je založeno rozhodnutí v konkrétní věci, popis procesního postupu, příčinnou souvislost

¹⁶⁵ §3 zákona č. 500/2004Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů

mezi jednáním obviněného a protiprávním následkem, rozhodnutí o výši správního trestu, popř. zohlednění polehčujících okolností aj.

Poučení musí obsahovat možnost podání opravných prostředků, k jakému správnímu orgánu se podává a jaká je lhůta. Opravným prostředkem vůči rozhodnutí správního orgánu první instance je odvolání. I když je obecně upraveno ve Správním řádu, odvolání v řízení o přestupku vykazuje oproti obecné úpravě odchylky. Příkladem lze uvést přípustnost uvádění nových skutečností v odvolacím řízení (na základě použití ust. §97 odst. 1 Přestupkového zákona¹⁶⁶), dále odvolání má vždy odkladný účinek, který nelze vyloučit¹⁶⁷ a odvolací orgán přezkoumává napadené rozhodnutí vždy v celém rozsahu¹⁶⁸.

7.4. Správní tresty

Sankce jsou postihy (ať už peněžité, či nepeněžité) za protiprávní jednání. Naše legislativa se přiklání k tzv. smíšené teorii, kdy smyslem sankce (lépe řečeno trestu) je nejen náprava pachatele, ale zároveň i odplata za jeho protiprávní jednání. Za přestupek lze uložit taxativně vymezené správní tresty, které jsou obsažené v ust. § 35 Přestupkového zákona, spolu s tím je v PamZ uvedeno, že lze ukládat pouze napomenutí, pokuty, či propadnutí věci¹⁶⁹.

Správním orgánem, který je příslušný k vymáhání daných pokut je ten správní orgán, který danou pokutu uložil.

Při stanovení formy správního trestu, popř. výše pokuty se přihlédne k závažnosti přestupku: zejména ke způsobu spáchání, k jeho následkům, k okolnostem, za nichž byl spáchán, k míře zavinění, k pohnutkám, k osobě pachatele, zda a jakým způsobem byl pro týž skutek pachatel postižen v disciplinárním řízení.

¹⁶⁶ Přičemž v obecné úpravě na základě ust. §82 odst. 4 Správního řádu je zákaz uváděný novot

¹⁶⁷ § 97 odst. 2 zákona č. 250/2016Sb., zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶⁸ §98 odst.1 zákona č. 250/2016Sb., zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶⁹ Zákaz činnosti může uložit pouze Ministerstvo kultury podle § 36 odst. 1 písm. c) ve vazbě na § 35 odst. 6 a § 40 odst. 1 písm. c) ve vazbě na § 39 odst. 6 PamZ

7.4.1. Pokuta

Vedle zákazu činnosti je hlavním projevem správního trestání na úseku památkové péče ukládání peněžitých trestů tzn. pokuty. Dané pokuty nesmí být likvidační, či zřejmě nepřiměřené¹⁷⁰. Účastníci jsou však povinni označit veškeré důkazy, které by mohly sloužit k objasnění jejich finanční situace (srovnej ust. §52 Správního Řádu). Pokud tak účastníci neučiní ponechávají správnímu orgánu možnost, aby správní orgán rozhodnul na základě údajů, která jsou dostupná ve veřejných registrech. Výše pokut jsou stanoveny jen jejich horní hranicí, kterými jsou 2.000.000 Kč (pro přestupky podle ust. §35 odst. 1 PamZ a podle §39odst. 1 PamZ) a 4.000.000 Kč (pro přestupky podle ust. §35 odst. 2 PamZ a podle §39odst. 2 PamZ). Správní orgán nemá díky tomu možnost mimořádného snížení pokuty podle ust. §44 Přestupkového zákona, neboť v PamZ není uložena dolní hranice pokuty. Tedy v tomto případě je ponechána obrovská vůle správního orgánu na tom, jak vysokou pokutu použije. V tomto případě se musí brát v potaz, že ve spoustě případů může ukládat správní orgán dané pokuty opakovaně, neboť nemá, bohužel, jiných „tvrdších“ prostředků k dosažení kýženého účelu, jako například stavební úřad, který může rozhodnout např. o odstranění stavby (viz kapitola 4.1.7.)

170 Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 22.12.2010, č.j. 57 Ca 50/2009-99

Závěr

Cílem dané diplomové práce bylo popsat právní úpravu stavby coby kulturní památky od jejího vzniku, přes dobu trvání, až do jejího zániku a zároveň danou právní úpravu zhodnotit, zdali je efektivní a dostačující, popř. v čem jsou spatřovány dané mezery. S ohledem na téma této diplomové práce autorka kladla důraz zejména na Zákon o památkové péči, který je nejrelevantnějším zdrojem památkově právních norem, dále Stavebním zákonem, který sloužil jako nejrelevantnější zdroj k otázkám stavebně právních. A v neposlední řadě také Správním řádem a v procesních otázkách Soudním řádem správním. Dále se autorka zabývala také postavením a vzájemnými vztahy mezi správními orgány, které mají právě co dočinění se stavbou, která je prohlášena za kulturní památku.

Na základě zjištěných poznatků, autorka dospěla k závěru, že zákon o státní památkové péči, i přes snahu býti nesčetněkrát (okolo 30) novelizován, stále nenaplnuje požadavky demokratické společnosti, kterou Česká republika je již více než 30 let. Autorka to spatřuje zejména v tom, že daný zákon byl přijat v 80. letech 20. století, a tím pádem odráží stále poměry, které panovaly v dané době. Nenaplnění požadavků spatřuje zejména v častých „prázdných“ termínech, jakou je například oprava kulturní památky, okolní prostředí kulturní památky, aj., dále v absenci větších pravomocí památkově-správních orgánů (nikoliv stavebních úřadů) při ohrožení kulturní památky, které většinou navazují na přestupkové řízení. V tomto případě by zákonodárce mohl daným správním úřadům přiznat i jiné sankční nástroje než pouze nástroje peněžité (viz kapitola 7.).

Právě v řízení o ohrožení kulturní památky vidí autorka další právní mezery. V daném případě by měl zákonodárce pamatovat právě na správní orgány vedoucí dané řízení, a i v tomto případě by mělo být legislativně upravena možnost správního orgánu k přímému donucení vlastníka, aby dané ohrožení odstranil bez závislosti na podání žádosti o odstranění závady.

Ohledně postavení správních orgánů bylo na základě zjištěných poznatků lze dospět k názoru, že postavení Národního památkového ústavu není zcela šťastně vyřešeno,

neboť v řízení jak v prohlášení kulturní památky, tak v řízení o zrušení prohlášení kulturní památky, nebo v řízení o obnově kulturní památky, není na základě postavení závazného stanoviska od Národního památkového ústavu zakotvena nemožnost odchýlit se právě od daného závazného stanoviska, popřípadě aby byla dána povinnost správnímu úřadu vedoucí dané řízení se alespoň s daným závazným stanoviskem vypořádat v rozhodnutí, v části odůvodnění.

Autorka následně zhodnotila právní úpravu, která bohužel nezakotvuje, vedle ostatních povinností vlastníka, povinnost strpět na stavbě označení kulturní památky. Přičemž by v daném případě stačilo do citovaného ustanovení zákona č. 128/2000Sb., zákona o obcích, ve znění pozdějších předpisů, danou povinnost uvést.

Poslední věc, kterou autorka hodnotí negativně je postavení projektanta, který má za úkol vypracovat projektovou dokumentaci na základě které, je vedeno řízení o obnově kulturní památky. Negaci spatřuje v tom, že v platné právní úpravě není zakotvena povinnost dostat osvědčení, které by vydávalo buď Ministerstvo kultury, popř. sám ministr kultury, jako je to například u osoby restaurátora.

Závěrem této práce autorka zastává názor, že je obrovský nedostatek, že i přes snahy, aby byl zákon o státní památkové péči novelizován, ještě k takovéto novele nedošlo. Přes to, že v roce 2023 bude v účinnosti novelizovaný Stavební zákon, který se nejvíce dotkne památkové péče ustanovením Nejvyššího stavebního úřadu. Tudíž bude jen otázkou času, zdali výše zmíněný nový správní orgán přispěje k zrychlení žádostí a k zlepšení památkové péče v České republice.

Seznam zkratek

PamZ	Zákon č. 20/1987Sb., zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů
ZOKP	Zákon č. 22/1958Sb., zákon o kulturních památkách, ve znění pozdějších předpisů
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů
StavZ	Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů
ObecZ	Zákon č. 128/2000Sb., zákona o obcích, ve znění pozdějších předpisů
Ústava	Zákon č. 1/1993Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
LZPS	Zákon č. 2/1993, Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
Správní řád	zákon č. 500/2004Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
Kompetenční zákon	zákon č. 2/1969Sb., kompetenční zákon, ve znění pozdějších předpisů
Kontrolní řád	zákon č. 255/2012Sb., kontrolního řádu, ve znění pozdějších předpisů
Katastrální zákon	zákon č. 256/2013Sb., katastrálního zákona, ve znění pozdějších předpisů
NPÚ	Národní památkový ústav
Vyhláška o financování	vyhláška č. 162/1980Sb, Vyhláška federálního ministra financí a předsedy Státní banky československé o financování reprodukce základních prostředků, ve znění pozdějších předpisů
Vyhláška k PamZ	vyhláška č. 66/1988 Sb., vyhláška ministerstva kultury České socialistické republiky, kterou se provádí zákon č.

20/1987Sb., zákon o státní památkové péči, ve znění
pozdějších předpisů

Seznam použitých zdrojů

1 Seznam použité literatury

GERLOCH, Aleš, Jiří HŘEBEJK a Vladimír ZOUBEK. *Ústavní systém České republiky*. 5. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-423-7,

HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9.vydání. Praha: C.H.Beck, 2016, s 122-123

HORÁČEK, Martin. *Úvod do památkové péče*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4621-9.

JEMELKA, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D.: *Správní řád. Komentář*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 820

MAREČEK, Jan. *Komentář ke stavebnímu zákonu a předpisy související*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-703-0,

PLACHT, Otto. *Příručka školské a osvětové správy*. Praha: Státní nakladatelství, 1934. Ministerstvo školství a národní osvěty, *Osnova zákona o památkách*, Praha 1934. *Přátelé poesie národní!* Ohlas od Nežárky 5, 1875, č. 27, s.213

POTĚŠIL, L., HEJČ, D., RIGEL, F., MAREK, D. *Správní řád. Komentář*. 2nd ed. Praha: C.H.Beck, 916 p. ISBN 978-80-7400-804-7

RIEGL, Alois, HLOBIL, Ivo a Ivan KRUIS, ed. *Moderní památková péče*. Přeložil Tomáš HLOBIL. Praha: Národní památkový ústav, 2003. ISBN 80-86234-34-7.

VARHANÍK, Jiří. *Zákon o státní památkové péči: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-659-2

ZÍDEK, M., MICHAL, T., JIŘÍ, K., et al. *Zákon o státní památkové péči*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-381-7

2 Seznam použitých internetových zdrojů

GIRSA Václav (2004) Ochrana a obnova vnitřní struktury nemovitých kulturních památek a staveb v památkově chráněných území, Praha 2004 (online, cit. 2022-06-07)https://pamatky.praha.eu/public/21/83/eb/1013431_140342_Ochrana_a_obnova_vnitri_struktury_nemovitych_kulturnich_pamatek.pdf

HOLEČEK Josef, Metodika pro realizaci nástaveb, půdních vestaveb a ochrana střešní krajiny, Praha 2004 (online, cit. 2022-06-07) dostupné z <https://docplayer.cz/16173706-Metodika-pro-posuzovani-nastaveb-pudnich-vestaveb-a-ochranu-stresni-krajiny.html>

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV (nedatováno). Památkově chráněná území (online: cit. 2021-03-21). Dostupné z [www:https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pamatkovy-fond/pamatkove-chronena-uzemi](https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pamatkovy-fond/pamatkove-chronena-uzemi)

MINISTERSTVO KULTURY (2010) *Příručka vlastníka kulturní památky a péče o ně*, (online; cit. 2022-06-23). Dostupné z <https://www.mkcr.cz/prirucka-vlastnika-kulturni-pamatky-kulturni-pamatky-a-pece-o-ne-290.html>

MINISTERSTVO KULTURY (2017) *Metodika Ministerstva Kultury Hlavní postih za protiprávní jednání* (online cit. 2022-07-05)

STAŠA. Josef (2020), K pojetí a členění forem správní činnosti po 40 letech, *ACTA UNIVERSITATIS CAROLINAE* (online) (cit. 2022-03-08). Dostupné z https://karolinum.cz/data/clanek/8142/lurid_66_2_0011.pdf.

DOI: 10.14712/23366478.2020.8

Internetová jazyková příručka (2022). Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. (Cit.2022-08-18) Dostupné z <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=Oprava>

3 Seznam použitých právních předpisů

Zákon č. 1/1993Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 2/1993, Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.20/1987 Sb., zákon o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 22/1958Sb., zákon o kulturních památkách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 500/2004Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 2/1969Sb., kompetenční zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 255/2012Sb., kontrolní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 128/2000Sb., zákon o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 256/2013Sb., katastrální zákon, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 66/ 1988Sb., vyhláška ministerstva kultury České socialistické republiky, kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987Sb., ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 162/1980Sb, Vyhláška federálního ministra financí a předsedy Státní banky československé o financování reprodukce základních prostředků, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 501/2006, vyhláška o obecně požadavcích na využívané území, ve znění pozdějších předpisů

4 Seznam použité judikatury

Nález Ústavního soudu ze dne 1. března 2022, sp. zn. IV. ÚS 227/22

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. dubna 2016, čj. 2 As 322/2015–73

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. října 2018, čj. 2 As 51/2018-140

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. října 2020, č.j. 5 As 157/2019–27

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. ledna 2019, čj. 10 As 299/2017-41

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31.října 2013, č.j. 2 As 120/2011-173

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. listopadu 2007 7 As 7/2007-63

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. listopadu 2021, č.j. 2 As 334/2020-49

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. února 2021, č.j. 6 As 357/2020-67

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. dubna 2016, č.j. 2 As 322/2015-73

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. února 2018, č.j. 9 As 330/2016-192

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. dubna 2016, č.j. 2 As 322/2015-73

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. července 2018, č.j. 3 As 73/2017-41

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.října 2021, č.j. 5 As 281/2020

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. července 2018, č.j. 7 As 94/2018–26

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. srpna 2016, č.j. 1 As 225/2015-34

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 11. srpna 2020, č.j. 29 A 88/2017-100

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 9. prosince 2021, č.j. 30 A 75/2021–239

Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 22. prosince 2010, č.j. 57 Ca 50/2009-99

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. srpna 2020, č.j. 11 A 39/2020-53

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. června 2018, č.j. 5 A 49/2015-66

Rozhodnutí Ministerstva kultury ze dne 28. srpna 2020, č.j. MK-S 10654/2016 OPP

Rozhodnutí Ministerstva kultury ze dne 8. července 2019, č.j. MK 47032/2019-OPP

Rozhodnutí ministerstva kultury ze dne 17. prosince 2019, č.j. MK 84537/2019-OLP

Rozhodnutí ministra kultury ze dne 23. listopadu 2018, č.j. MK 71111/2018-OLP

Rozhodnutí ministra kultury ze dne 16. září 2019, č.j. MK 61756/2019-OPP

Stavba coby kulturní památka

Abstrakt

Záměrem práce je snaha o definování stavby coby kulturní památky od vzniku zahájení památkové ochrany, před dobu jejího trvání, až po její ukončení. Práce se dále zabývá vztahy mezi orgány, které působí na úseku památkové péče. Rozbor tématu je postaven především na platné legislativě, komentářích k dané legislativě a judikatuře. Diplomantka zahrnuje do práce i skutečné případy, které slouží k lepšímu pochopení dané problematiky.

Památky, konkrétně stavby, jsou nedílnou součástí života každého jedince v dané společnosti. Je štěstím, že Česká republika je obdařena mnoha stavbami, které jsou pokládány za kulturní památky, neboť v sobě skrývají ať už architektonické, či historické hodnoty z dob minulých. Téma je stále aktuální, neboť i přes řadu snah o změnu, je stále platný památkový zákon z 80. let 20. století, který již nemůže korespondovat s požadavky demokratické společnosti.

Práce je členěna do sedmi kapitol. První kapitola se zabývá zejména přiblížením právních termínů, jejich začleněním v legislativě a následnou legislativou. Druhá kapitola je ponechána orgánům činným na úseku památkové péče, jejich pravomocem a vztahům, přičemž zde nejsou opomenuty ani správní činnosti, které dané orgány vedou na úseku památkové péče. V třetí kapitole je popsáno řízení, vedoucí k prohlášení stavby za kulturní památku, přičemž následující kapitola (čtvrtá) mapuje řízení, jenž vede k zrušení prohlášení stavby za kulturní památku. Obě kapitoly neopomenuly ani opravné prostředky, kdy ve čtvrté kapitole jsou rozebrány na základě skutečného případu Hadích lázní v Ústeckém kraji. Pátá kapitola se týká obnovy ve vztahu ke kulturní památce, její definice a zároveň uvedení procesních postupů s použitím konkrétních památkových ustanovení, ale i stavebně právních norem. V šesté kapitole jsou rozebrány zdroje ohrožení na základě osob, které jej mohou učinit a poslední sedmá kapitola se zabývá

přestupky na poli památkové péče, zejména těch nejčastějších a průběhem přestupkového řízení.

Závěrem diplomantka hodnotí poznatky, které získala jejím poznáním, přičemž dospěla k názoru, že úsek památkové péče je velice zajímavý, ale zasloužil by si celkovou novelizaci.

Klíčová slova:

Stavba, kulturní památka, památkový zákon

Building as a cultural monument

Abstract

The intention of the thesis is to try to define the building as a cultural monument from the beginning of the monument protection, before its duration, until its termination. The thesis also deals with the relations between the authorities operating in the field of monument protection. The analysis of the topic is based mainly on the legislation in force, commentaries on the legislation and case law. The graduate also included real cases in the work, which serve to better understand the issue.

Monuments, specifically buildings, are an integral part of the life of every individual in a given society. It is fortunate that the Czech Republic is blessed with many buildings that are considered cultural monuments because they contain both architectural and historical values from the past. The topic is still topical because, despite many efforts to change it, the law on monuments from the 1980s is still in force and can no longer correspond to the requirements of a democratic society.

The thesis is divided into seven chapters. The first chapter deals mainly with an introduction to legal terms, their incorporation in legislation and subsequent legislation.

The second chapter

is left to the authorities active in the field of heritage conservation, their powers and relations, while not omitting the administrative activities carried out by these authorities in the field of heritage conservation. The third chapter describes the procedures leading to the declaration of a building

cultural monument, while the following chapter (chapter four) describes the procedure leading to the revocation of the declaration of a building as a cultural monument. Both chapters do not omit the remedies, where the fourth chapter discusses them on the basis of the actual case of the Snake Baths in the Ústí nad Labem Region. Chapter 5 deals with restoration in relation to a cultural monument,

its definition and also an introduction to the procedural procedures using specific monument provisions as well as building law standards. The sixth chapter discusses the sources of endangerment based on the persons who can make it and the last seventh chapter deals with offences in the field of conservation, especially the most common ones and the course of offence proceedings.

Finally, the graduate evaluates the knowledge she has gained through her study, concluding that the section on conservation is very interesting but deserves a complete revision.

Key words:

Building, cultural monument, monument law